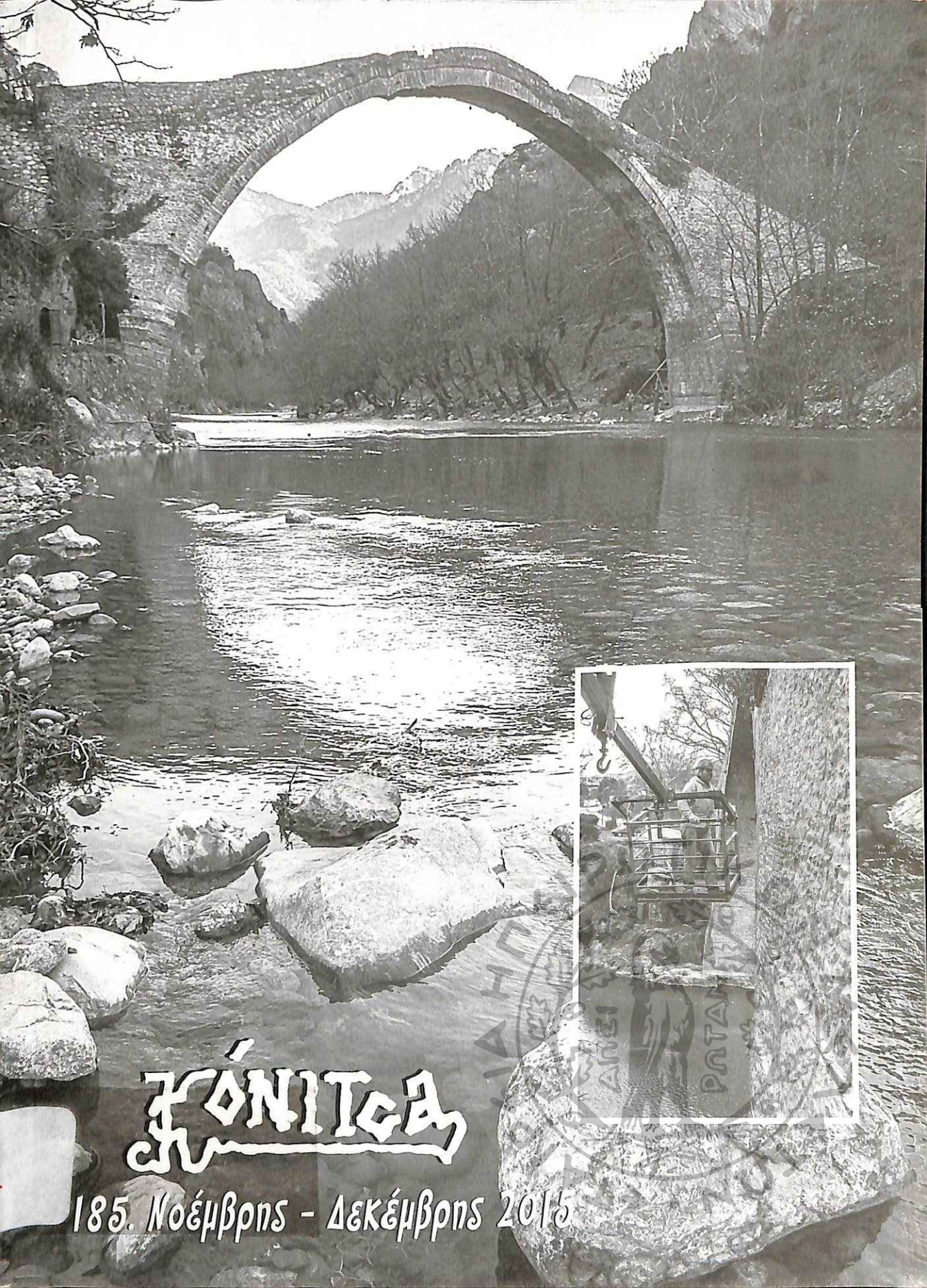
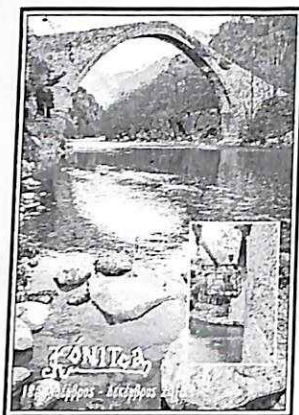

ΚΟΝΙΤΣΑ

185. Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2015

185. Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2015

Φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ. (Γέφυρα Αώου)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 185 Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2015 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

Η Γέφυρα Αώου, Σ.Τ.

Οι όμορες επαρχίες της Κόνιτσας, Θ. Ζιώγα

Επιδρομές ληστών και Βουλγάρων, Χ. Γκούτου

Ο νέος ρόλος του (ΤΟΕΒ), Β. Τσιαλιαμάνη

Περιπατητικές διαδρομές, Β. Τσιαλιαμάνη

Το Ελληνικό Δημ. Τραγουδι, Κ. Θεοδώρου

Την ημέρα που έσμιξαν δυο κόσμοι, Η. Ανδρέου

Το εφήμερο στη ζωγραφική, Ειρήνης Κίτσιου

Χριστούγεννα, Γ. Μαυρογιάννη

Ο Σίμος και η υπόσχεση, Σ.Τ.

Ο κίνδυνος του αφελληνισμού, Χ. Ζάννη

Κουβέντες λεωφορείου, Κ. Τσούβαλη

Είδα-άκουσα-θυμάμαι, Κ. Αθανασόπουλος

Οι νεώτεροι Μπουρλοτιέρηδες, Ι. Δάφνη

Ο ερχομός των Γερμανών, Χ.Φ.Μ.

Δεν θα περάσουν, Σ. Οικονόμου

Το αμάρτημα του παπα Γιώργη, Κ. Παπαδιαμάντη

Το ταχυδρομείο Μόλιστας, Δ. Παπαλάμπρου

Η παπαρούνα, Απ. Ριστάνη

Δήμος Κόνιτσας Δ. Τύπου

Ανακοίνωση Δημ. Κίνησης Πολιτών

Το εικόνισμα του Αγ. Μηνά, Ι. Παπαϊωάννου

Εισόδια Θεοτόκου, Γ. Παναγιώτου

Εκδήλωση για Ιερ., Σπ. Γιαντσούλη

Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΑ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Κόνιτσα

Η Γέφυρα Αώου

Μετά από δημοπρασία, επι τέλους, άρχισαν οι εργασίες συντήρησης της πέτρινης γέφυρας στον Αώο. Ανάδοχος του έργου είναι ο μηχανικός Γεώργιος Ντάφνης. Οι εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με τη μελέτη από την Εφορία Νεωτ. Μνημείων και με τα κατάλληλα υλικά.

Η γέφυρα χτισμένη το 1870 από Κοινισιώτες μαστόρους είναι το καύχημα της λαϊκής αρχιτεκτονικής στην περιοχή μας αφού συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων θολωτών γεφυριών στα Βαλκάνια.

Γλύτωσε από το βομβαρδισμό του Τζαβίτ Πασά το 1913 (χρόνο απελευθέρωσης) με μερικές ζημιές που αποκαταστάθηκαν τότε. Γλύτωσε από πολέμου τα κατοπινά χρόνια και από το σεισμό του 1996.

Στα 145 χρόνια ύπαρξής της, ο χρόνος είναι αυτός που την απειλεί και η αμέλεια των ανθρώπων.

Όπως κάθε ανθρώπινο κτίσμα, έτσι και η γέφυρα υφίσταται τη φθορά του χρόνου και έχει ανάγκη συντήρησης.

Δεν είμαστε ειδικοί για να κάνουμε υποδείξεις. Πιστεύουμε ότι οι μελετητές και εκτελεστές του ασβεστοκονιάματος από τη ροή της βροχής, θα σφραγίσουν με τα κατάλληλα συνδετικά υλικά τις ρωγμές για να προληφθεί η παραπέρα φθορά πάνω και κάτω από το θόλο καθώς και από τις δυο πλευρές.

Ελπίζουμε με τον καινούργιο χρόνο να τελειώσουν οι εργασίες αποκατάστα-

σης όλων των ζημιών από τη φθορά για να καμαρώνουμε, ντόπιοι και επισκέπτες το γεφύρι που είναι το σημείο αναφοράς της Κόνιτσας.

Ευχόμαστε να μην συμβεί αυτό που έγινε με άλλα γεφύρια, όπως το τσιμεντένιο που ήταν μεταξύ Παλιοσελίου και Βρυσσχωρίου, το άλλο στο Ζαγόρι, το άλλο πρόσφατα της Πλάκας κ.λ.π. που η αδιαφορία των αρμοδίων τα άφησε να καθούν στα μανιασμένα νερά των ποταμών.

Μετά την καταστροφή, τα κλαψουρίσματα και τα ... «μνημόσυνα» είναι άσκοπα και υποκριτικά!..

Σ.Τ.

Δωρεά
Ημερομ.
Αριθμ.

361

Φωτογραφίες
Π. Τουφίδης

ΔΗΜΑΡΧΕΙΑΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Χριστουγεννιάτικη Συναντία
απο φιδαρμονικές Θάηρων Φιλόματων - Κόνιτσας
Αγαπητά παιδιά Εύγε.Εύγε.Εύγε....
για την θαυμάσια - υπέροχη παρουσία σας
Το Μέλλον σας Ανήκει

Οι όμορες επαρχίες της Κόνιτσας (ονομασίες και ερμηνεία τους)

του Θωμά Β. Ζιώγα

Με τους γείτονες τα έχεις καλά, όταν τους γνωρίζεις, τους κατανοείς και έχεις σχέσεις αλληλοεκτίμησης μαζί τους. Είτε το θέλεις, είτε όχι, πάντα θα έρχεσαι σε επαφή μ' αυτούς. Είσαι υποχρεωμένος εκ των πραγμάτων να συνυπάρχεις μαζί τους. Πολλές φορές, και κυρίως σε ώρα ανάγκης, σου παραστέκονται περισσότερο από τους συγγενείς. Ό,τι συμβαίνει στους γείτονες επηρεάζει, έστω έμμεσα και άθελα, τη ζωή σου. Η ιστορία σου δένεται με τη δική τους. Δεν γίνεται αλλιώς, διότι όλα τελούνται σε κοινό χρόνο και τόπο, τη γειτονιά, όπου συμβιώνουν οι γείτονες.

Το ίδιο γίνεται και σε επίπεδο γειτονικών επαρχιών, ή ακόμη και κρατών. Τα όσα γεγονότα συνέβησαν στο παρελθόν στις γειτονικές επαρχίες της επαρχίας Κόνιτσας ασφαλώς και είχαν τον αντίκτυπό τους και σ' αυτήν. Και το αντίστροφο συνέβαινε: τα τεκταινόμενα στο χώρο της Κόνιτσας επιδρούσαν και διαχέονταν στις όμορες επαρχίες. Γι' αυτό, αυτές τις τριγύρω επαρχίες είναι ανάγκη να τις γνωρίζουμε σε βάθος. Και επειδή «*Αρχή παιδεύσεως η των ονομάτων επίσκεψις*», κατά τον αρχαίο κυνικό φιλόσοφο Αντισθένη, σκέφτηκα να παρουσιάσω εδώ μια ερμηνευτική προσέγγιση των ονομάτων των όμορων αυτών επαρχιών ή Δήμων. Θα είναι ωφέλιμη σε πολλούς, και κυρίως στους πάντα ανήσυχους ερευνητές.

Γρεβενά τα: Η τωρινή πόλη «Γρεβενά», πρωτεύουσα του γειτονικού νομού, δεν θυμίζει σε τίποτα το ομώνυμο κωμίδιο, λεγόμενο τουρκιστί Kerveni, που υπήρχε εκεί πριν το 1913, όταν εντάχθηκε στο νεοελληνικό κράτος. Η ονομασία, λόγω και του πληθυντικού, ερμηνεύεται ως «Λιθοσειρά | Βραχογραμμή», δηλ. πολλοί λί-

θοι/βράχοι διατεταγμένοι εν σειρά, όπως τα δόντια μιας χτένας, από τα παλ. Σλ. grebenije (= σειρά βράχων ή λίθων, ερίπνη, νέο Ελλ. «γρέμπανος») και greban (= κρημνώδης, βραχώδης, απότομος) < μεταφ. από το παλ. Σλ. greben (= χτένι). Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί σλάβικη απόδοση του τοπικού Ελλ. «χτένι» (= χτένι - μεταφ. σειρά βράχων γκρεμού, βραχώδης όψη βουνού, κατσάβραχα). Φαίνεται πως η γαιομορφία του μικροχώρου στον οποίο ιδρύθηκε ο αρχικός οικισμός, με πολλούς τότε εμφανείς λίθους/βράχους εν σειρά, ήταν η αιτία της ονοματοδοσίας, πράγμα που τώρα δεν είναι ορατό. Σχετικά είναι και τα οικωνύμια: Γρεβενίτι Ιωαννίνων, Γρεβανίτα (νέο Καρυά) Άρτας, Γρεβενό (νέο Σπαρτιά) Αχαΐας, Γρεβενό (νέο Νεράϊδα) Τρικάλων, Γρεβενό (δεν υπάρχει τώρα) Φθιώτιδας.

Ο λόγιος, γιαντρός Ι. Λαμπρίδης παραδίδει το όνομα «Γράβινα», [“Περί των εν Ηπείρῳ αγαθοεργημάτων”, εν Αθήναις 1880], ως βυζαντινή δήθεν ονομασία της πόλης, χωρίς τεκμηρίωση, την οποία άλλοι ερμήνευσαν εκ του Λατ. gravis (= βαρύς), για το δυσχείμερο της περιοχής. Η ερμηνεία αυτή είναι τα μάλα αμφίβολη, λόγω των πολλών παθήσεων των φθόγγων και της ανύπαρκτης κατάληξης, αφού στη λατινική το gravis ουδέποτε παράγει λέξεις του τύπου gravina, αλλά της μορφής gravita, όπως από τα λατινικά λεξικά καταδεικνύεται.

Ζαγόρι(ι) το: Η όμορη ορεινή περιοχή/επαρχία, όπου υπάρχουν τα καλούμενα Ζαγοροχώρια. Αποδίδεται ως «Πέραν/πίσω από τα όρη | Για τα βουνά», από το τοπωνυμικό παλ. Σλ. Zagorije (= περιοχή κείμενη πέραν από τα βουνά, Λατ.

transmontana) < παλ. Σλ. za (= για, προς) + παλ. Σλ. gorj/gora (= βουνό, όρος).

Καστοριά η: Η πόλη και ο αντίστοιχος νομός Καστοριάς με τον οποίο συνορεύουν τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, μέσω του Δήμου Νεστορίου (ιδέ «Νεστράμι»). Ο Λατίνος ιστορικός Titus Livius (π.59 π.Χ.-π.17 μ.Χ.) παραδίδει την ονομασία Celetrum, ήτοι Κήλητρον/Κήληθρον, για την αρχαία πόλη που βρισκόταν στο χώρο της σημερινής λίμνης, την οποία κατέλαβαν οι Ρωμαίοι κατά τον Β' μακεδονικό πόλεμο (200-197 π.Χ.). Η ονομασία αυτή αποδίδει τη μαγευτική τοποθεσία της πόλης, ερμηνευόμενη από το αρχ. Ελλ. «κήληθρον» (= μαγικό θέλητρο) < αρχ. Ελλ. «κλήω» (= θέλω, ηγέτω, μαγεύω με τα κάλλη), και δεν έχει καμία θεματική σχέση με τη σημερινή ονομασία.

Το οικωνύμιο «Καστοριά» αναγράφεται σε κείμενα του 6^{ου} μ.Χ. αιώνα, πριν την άφιξη των Σλάβων, [π.χ. τον καιρό του αυτοκράτορα Ιουστινιανού (527-565 μ.Χ.), από τον ιστορικό Προκόπιο, στο «Περί κτισμάτων», IV, 3, 273], οπότε το Σλ. Kosturj, όπως την ονομάζουν στη γλώσσα τους οι νοτιοσλάβοι, παρέφθαρται από το Ελλ. «Καστοριά», ήτοι «Καστοριά» > Kostorj/Kosturj, [κατά το σχήμα «καστανιά» > Σλ. kostanj]. Αρχικά, έτσι ονόμαζαν τη λίμνη, ήτοι «λίμνη καστορία», από τους πολλούς αμφίβιους κάστορες που ζούσαν άλλοτε εκεί, και με το πέρασμα του χρόνου πήρε το ίδιο όνομα και η πόλη. Αργότερα, στους βυζαντινούς χρόνους, ονομαζόταν και με το όνομα «Κάστρον», [Λατ. castrum/castellum (= φρούριο, έρμα - όνομα οχυρών πόλεων)], λόγω της οχυρωμένης θέσης της πάνω στον εκεί ισθμό της λίμνης. Στους υστεροβυζαντινούς χρόνους επανήλθε σε χρήση το όνομα «Κατοριά». Οι μετέπειτα Τούρκοι συνήθως την ονόμαζαν Késre και επισήμως Késriye, παραφθορά του «Καστοριά», ενίοτε δε και Gölikésre (= Λιμναία Καστοριά), εκ του Τούρκ. göl

(= λίμνη), τον δε κάτοικο Kesrili/Göflikesrili (= Καστοριανό).

Κολόνια η | Κολώνια η | Αλβ. Kolonjë-a : Περιοχή εντός της Αλβανίας, πίσω ακριβώς από την επί των συνόρων κορυφογραμμή του Γράμμου, σε επαφή με την επαρχία Κόνιτσας, από Μέρτζιανη, Λεσκοβίκι¹, Ερσέκα έως την επαρχία Κοριτσάς. Τώρα έχει πρωτεύουσα την κωμόπολη Ερσέκα¹, ενώ παλαιότερα πρωτεύουσά της ήταν η παρακείμενη της Στάρια¹. Φημισμένοι ήσαν άλλοτε οι Κολωνιάτες ληστές¹, τους οποίους οι Κονιτσιώτες αποκαλούσαν «Σιοκόληδες», δηλ. αρπακτικά, [από το παλ. Σλ. sokolj (= αρπακτικό γεράκι, Αλβ. sokol-i)]. Η τοπωνυμία ερμηνεύεται ως «Αποικία», από το Λατ. colonia (= αποικία - συχνά και όνομα αποικιών της Ρώμης), πράγμα που φανερώνει ότι επί ρωμαιοκρατίας είχε εποικισθεί, για να ελέγχεται η οδός που συνέδεε την ηπειρωτική Μολοσσία με τη μακεδονική Πελαγονία.

Η επικρατήσασα γραφή Κολώνια, με ω, δεν δικαιολογείται. Το σωστό είναι Κολόνια.

Νεστράμι(ι) το: Το σημερινό Νεστόριο του νομού Καστοριάς, χτισμένο στις υπώρειες του Γράμμου και του Βοΐου, πρωτεύουσα του ομώνυμου Δήμου, με το οποίο έχουν κοινά σύνορα τα Μαστοροχώρια της επαρχίας Κόνιτσας. Το οικωνύμιο τούτο ερμηνεύεται ως «Ασεβές | Αναίσχυντο | Αναιδές», από το παλ. Σλ. nes-tramjnj/nesramjnj (= αναιδής, αναίσχυντος) < στερητικό μόριο ne (= μη, αρχ. Ελλ. «νη») + παλ. Σλ. stramj/sramj (= αισχύνη, ντροπή, αιδώς - ευλάβεια, σέβας). Στην παλαιοσλαβονική τα θέματα stram-/sram- είναι ταυτόσημα.

Δεν είναι ακριβώς γνωστό το αίτιο αυτής της κακωνυμίας. Κάνω τη σκέψη ότι έχει σχέση με την πολύχρονη άρνηση αυτών, και των λοιπών ορεισίβιων του υπερκείμενου Γράμμου και Βοΐου, να εκχριστιανισθούν κατά τον μεσαίωνα,

οπότε οι ήδη εκχριστιανισθέντες πεδινοί Σλάβοι έποικοι ονόμασαν στη γλώσσα τους το χωριό «Nestramj/Ασεβές».

Ο χριστιανισμός πολύ αργά επικράτησε στα απρόσιτα αυτά μέρη - γύρω στους μεσοβυζαντινούς χρόνους, οπότε ύστερα ή μαζί με τον εκχριστιανισμό των επήλυδων Σλάβων έγιναν χριστιανοί και οι αυτόχθονες ορεινοί Έλληνες, [ιδέ «Η δύση της Δύσης» του Λαυρέντιου Γκέμερεϋ, σελ. 117 και 127] - κυρίως λόγω της απομόνωσης και της εξ αυτής μειωμένης επίδρασης των νέων θρησκευτικών ιδεών, που εκπορεύονταν από τις πόλεις και τις πεδινές περιοχές. Τεκμηριωμένο ιστορικό παράδειγμα αποτελεί η άγρια περιοχή του νότιου Ταύγετου και της Μάνης, στην οποία, ακόμη και περί τα τέλη του 9^{ου} μ.Χ. αιώνα, λατρευόταν ο Ζα (= Ζεύς). Είναι καταμαρτυρημένο, άλλωστε, ότι οι αγροτικοί και κτηνοτροφικοί ορεινοί πληθυσμοί, αυστηροί τηρητές της πίστης, των εθίμων και των παραδόσεων, δύσκολα αποδέχονται αλλαγές στα καθιερωμένα, πολλώ δε μάλλον όταν πρόκειται για τους πατροπαράδοτους θεούς των.

Πωγωνιανή η | Πωγωνί το : Είναι η γειτονική επαρχία στα Δ/ΝΔ της επαρχίας Κόνιτσας. Το σημερινό χωριό «Πωγωνιανή» λεγόταν παλιά «Βοστίνια²» και ήταν έδρα της υποδιοίκησης «Παλαιάς Πωγωνιανής» ή απλά «Πωγωνιανής», όπως λεγόταν ανέκαθεν η ευρύτερη περιοχή. Η μετονομασία του έγινε την εποχή του μεσοπολέμου (1928). Η σημερινή ονομασία «Πωγωνί» ή «επαρχία Πωγωνίου», με πρωτεύουσα το «Δελβινάκι²», είναι νεότερη και προέκυψε ως απλολογία από την παλιότερη «Πωγωνιανή».

Ιστοριογράφοι, λόγιοι και λαογράφοι, παλιότερα και τώρα, προσπαθώντας να ελληνοποιήσουν την ονομασία «Πωγωνιανή», τη διασυνδέουν με τον βυζαντινό αυτοκράτορα Κωνσταντίνος Δ' (668-685 μ.Χ.), τον επιλεγόμενο Πωγωνάτο, λόγω της ομοιότητας των δυο ονομά-

των, γι' αυτό τη γράφουν πάντα με ω. Αποδίδουν, μάλιστα, σ' αυτόν τον βασιλέα σχεδόν όλα τα παλιά καθιδρύματα της επαρχίας και του ευρύτερου πέριξ χώρου, αναφέροντας ότι παρέμεινε πολύ καιρό εκεί. Τούτο πουθενά δεν έχει βεβαία τεκμηρίωση³. Απ' όλες τις έγκυρες ιστορικές γραφές που γνωστοποιήθηκαν μέχρι τώρα, διαφαίνεται ότι αυτός ο αυτοκράτωρ δεν θα γνώριζε ούτε καν την ονομασία αυτής της μικρής επαρχίας του απέραντου βασιλείου του, και μάλλον δεν την επισκέφτηκε ποτέ.

Πιθανότερο φαίνεται, λόγω της σλάβικης κατάληξης -janj, η ονομασία «Πογονιανή/ Πωγωνιανή» να είναι σλάβικης αρχής, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα ονόματα «Κόνιτσα» και «Ζαγόρι» των όμορων επαρχιών. Ερμηνεύεται ως «Τόπος απελαθέντων», από το θέμα rogón-, του παλ. Σλ. rogónj (= δώξη, εκδύωξη - προπομπή, ξεπροβόδιση) < παλ. Σλ. rogoniti (= εκδύωκω, δώχνω, εξελαύνω - προπέμπω, ακολουθώ) > Βουλγ. rogonja (= καταδύωκω, κυνηγώ), και τη σλάβικη κατάληξη -jane/ πληθ.-janj, δηλώνουσα πλήθος ανθρώπων σχετιζόμενων με το θέμα. Εξ αυτών προκύπτει η λέξη Rogón-janj > Πογκόνιανη > Πογονιανή (= τόπος εκδιωχθέντων), ενώ κυριολεκτείται ως «πλήθος εκδιωχθέντων». Εδώ τίθεται με την έννοια ότι ήταν τόπος από τον οποίο εκδιώχθηκαν πολλοί κάτοικοί του, ή εγκαταστάθηκε σ' αυτόν πλήθος απελαθέντων/κυνηγημένων από άλλα μέρη. Το άγνωστο αυτό ιστορικό επεισόδιο⁴ της εκδίωξης/απέλασης θα συνέβη κατά τον μακρινό μεσαίωνα, όταν έγινε η κάθοδος Σλάβων εποίκων στο χώρο του Βυζαντίου (χερσόνησος του Αίμου). Υστερότερα, το Rogónjanj αποδόθηκε από τους ελληνίζοντες λόγιους ως Πωγωνιανή και διασυνδέθηκε, χωρίς καμία τεκμηριωμένη ιστορική μαρτυρία, με τον προαναφερθέντα Πωγωνάτο. Σχετικά είναι τα τοπωνύμια «Πόγωνη/Πωγωνή» και «Πογονίσκος/Πωγωνίσκος» στο χωριό Σταρίτσιανη (τώ-

ρα Πουρνιά), τα οποία προφανώς δεν έχουν καμία σχέση με τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο τον Πωγωνάτο.

Από το Σερβ. *rogon* (= μοχλός, ράβδος, χάρσ) και το ομόρριζο Βουλγ./Ρουμ. *rogon* (= παλιά μονάδα μέτρησης επιφάνειας αγρών, ίση περίπου με 1 στρέμμα στη Βουλγαρία και με ½ εκτάριο στη Ρουμανία), δεν διαφαίνεται λογική ερμηνεία.

Λίαν εξεζητημένη και αμφίβολη είναι η άποψη⁵ ότι η ονομασία «Πωγωνιανή», [και το οικωνύμιο «Μπου(ν)τακό» (τώρα Πωγωνίσκος), μεταγραμμένο ως «Μπογονταϊκό»], είναι μετεξέλιξη του ονόματος «Μπούϊο/Μπούοι», [ίσως εκ του Αλβ. *Bua*], μιας αρβανιτοβλάχικης φυλής που εγκαταστάθηκε εδώ περί το 1315, ως εξής: Μπούϊο > Μπουγιάνοι > Μπογιάνοι > Μπογόνι > Πωγώνι > Πωγωνιανή. Οι παθήσεις των φθόγγων είναι πολλές, δυσεξηγήτες γλωσσολογικά και δεν μπορούν εύκολα να γίνουν αποδεκτές, πέραν του ότι η λέξη «Πωγωνιανή» προηγείται⁶ αιώνες της λέξης «Πωγώνι». Αλήθεια, πάντως, είναι ότι αρβανίτικη ηγετική φυλή (φάρα) ονόματι «Μπούα» αναφέρεται από την ιστορία, το 1183 μ.Χ. στην Αλβανία (*Gjini Bua*), την περίοδο 1390-1420 μ.Χ. στα τεκταινόμενα του Δεσποτάτου της Ηπείρου (*Spatha Bua*), αλλά και λίγο αργότερα, το 1453 μ.Χ., στα διαδραματιζόμενα στο Δεσποτάτο του Μυστρά (*Petro Bua*).

Σημειώσεις

Η ονομασία «**Ερσέκα**/Αλβ. *Ersekë*» δεν σημαίνει κάτι στην αλβανική. Ερμηνεύεται ως «Αερόπληκτη ! Ανεμόδαρτη ! Ανεμόεσσα», όπως και όντως είναι, λόγω των καταβατικών ψυχρών ανέμων εκ του υπερκείμενου όρους Γράμμος. Ετυμολογείται από ένα παλ. Σλ. *aerjsjeka* (= αερόπληκτη ! που την περονιάζει ο αέρας), λέξη σύνθετη από το ελληνογενές παλ. Σλ. *aerj/ajerj* (= αέρας, Αλβ. *erë*, αρχαϊκό Λατ. *aer*) + το λα-

τινογενές παλ. Σλ. *sjekati* (= κεντώ, νύσσω ή τέμνω πλήττοντας με αιχμηρό όργανο, Βουλγ. *seka*) < Λατ. *seco* (= τέμνω, κόπτω).

Και η άλλη σημαντική πολίχνη της περιοχής, το «**Λιασκοβίκι/Λεσκοβίκι**/Αλβ. *Leskonik*», ομοίως έχει σλάβικης προέλευσης ονομασία. Σημαίνει «Λεπτοκαρένιος ! Φουντουκένιος», και ερμηνεύεται από το παλ. Σλ. *ljeskonj* (= λεπτοκάρινος, φουντουκένιος, Βουλγ. *ljeskon*, Πολωνικά *laskowy*) < παλ. Σλ. *ljeska* (= λεπτοκαρυά). Σχετικό είναι το οικωνύμιο Λεσκάτσι (τώρα Ασημοχώρι), η τοπωνυμία «Λιάσκα» στο Κάντσικο και το παλιό όνομα «Λιασκοβίτσι» του σημερινού χωριού «Λεπτοκαρυά» Ζαγορίου.

Το ότι η «**Στάρια**/Αλβ. *Starje*» ήταν η ιστορική πρωτεύουσα της Κολόνιας φαίνεται και εκ της ονομασίας της, η οποία αποδίδεται ως «Πρωτεύουσα ! Αρχαία», από το παλ. Σλ. *starjia gradjca* (= πρωτεύουσα πολίχνη ! αρχαία κωμόπολη) < παλ. Σλ. *starj* (= γέρων, πρεσβύτες - πρώτος, προεστώς - αρχαίος, παλιός, Βουλγ. *star*) και παλ. Σλ. *gradjca* (= πολίχνη, κώμη, πολίδιο, κωμόπολη, Βουλγ. *gradeo*).

Ο Β.Δ. Ζώτος ο Μολοσσός, από τη Δρόβιανη της Β. Ηπείρου, λίγα χρόνια πριν το 1878 έγραφε: «..... η οδός εν τη Κολονία είναι ομαλή, διέρχεται την κοιλάδα κατά μήκος 6 ώρ. και πλάτος έχει 3 ώρ.. έχει γην ευφορωτάτη αλλ' ακαλλιεργητον, διότι οι κάτοικοι ζώσι από τον **ληστρικόν επάγγελμα**· οι άποικοι ούτοι Ρωμαίοι (αποικία των Λατίνων **Αβρουζίων**;;), συμπατριώται του Φάλτσα Κάπα, δεν έχουν σκοπόν ν' αφήσωσι τον **ληστρικόν βίον**, αν μη ευρεθή κυβέρνησις ισχυρά να τοις αφαιρέση τα όπλα και να τοις δώση τα γεωργικά εργαλεία εις χείρας και τους βιάση να καλλιεργήσουν την ωραίαν γην της πατρίδος των· τα εξής χωρία τα οποία απαρτίζουν τον δήμον της Κολονίας με πρωτεύουσα την **Στάριαν** (300 οικ. μωαμ.), δεξιόθεν της οδοῦ εισί τα χωρία το όλον 2.400 οικογένειαι, ων 1.300 χρ. και 1.100

μωαμ. **αγρίων ληστών**, πλην καλών στρατιωτών μαχομένων υπέρ των μισθοδοτούντων αυτούς αδιαφόρως φυλής ή θρησκείας », [“Ηπειρωτικά μελέται - Δρομολόγιον της Ελληνικής χερσονήσου”, Αθήναι 1878, σελ. 121].

Ο πρόδρομος του Β.Δ. Ζώτου-Μολοσσού λοχαγός μηχανικού Β. Νικολαΐδης, ο οποίος το 1850 περιηγήθηκε την περιοχή με εντολή του στρατηγού Σπυρομήλιου, γράφει στις διασωθείσες σε τεύχος χειρόγραφες σημειώσεις του, σελ. 922: «**Η μικρά επαρχία της Κολωνίας, κειμένη προς μεσημβρίαν της Γκιόρτζας ή Κόρτζας** (δηλ. της Κοριτσάς), **περιέχει υπέρ τας 6.000 κατοίκους το πλείστον μωαμεθανούς, σκληρούς ληστές και ωνητούς στρατιώτας. Πρόκριτοι της επαρχίας ταύτης εισίν οι αδελφοί και τα τέκνα του Μουσταφά-βέη Καφεζέζη, φονευθέντος εις Αράχοβα κατά τον ελληνικό αγώνα** (όρα § 139-140)», [“Στρατιωτική γεωγραφία της ευρωπαϊκής Τουρκίας, και ιδίως των ομόρων της Ελλάδος επαρχιών, ήτοι Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ηπείρου και Αλβανίας”, εν Αθήναις 1851].

2. Το οικωνύμιο «**Βοστίνια**» ερμηνεύεται ως «Κυψέλη», από το πανομοιότυπο παλ. Σλ. *voština* (= κυψέλη μελισσών, σίμβλος) και *voštini/voskj* (= κηρός, κερή), εξού και το τοπικό «βόσκα» (= κέρινο είτε κηρό σταφύλι). Ο γεωγράφος λοχαγός Νικολαΐδης (όρα βιβλίο σημείωσης 1) γράφει στη σελ. 995 ότι το 1850 είχε 250 οικογένειες Τούρκων και μόνον 30 Ελλήνων, και ότι εδρεύει εκεί ο Μουδΐρης (πάρεδρος διοικητής) της επαρχίας Πωγωνιανής. Και από άλλες πηγές γνωρίζουμε ότι ήταν το μοναδικό τουρκοχώρι της επαρχίας.

Το οικωνύμιο «**Δελβινάκι**» είναι, λόγω της κατάληξης **-άκι**, ελληνικό υποκοριστικό της ονομασίας «Δέλβινο/Αλβ. *Delvinë*», κωμόπολη και επαρχία της Β. Ηπείρου, στη σημερινή Ν. Αλβανία. Το τελευταίο έχει σλάβικο υποκείμενο θέμα και αποδίδεται ως «Λοφώδες μέρος ! Λο-

φώδης περιοχή», από το ουδέτερο παλ. Σλ. *d-jeljnjno* (= του λόφου, λοφώδες) < παλ. Σλ. *d-jeljnj/djelj* (= λόφος, μικρό βουνό), όπως και πράγματι είναι η γεωμορφολογία του μικροχώρου όπου είναι διάσπαρτα κτισμένο. Άλλωστε, και ο παρακείμενος ποταμός «Δώδοντας» καλείται από τους ντόπιους, ομοίως λόγω σλάβικης επιρροής, «Μπίστριτζας» (= γάργαρος, δι-αυγής) < Σλ. *bistjr/bistra* (= γάργαρος, καθαρός, διαφανής), όπως όντως είναι, λόγω της πολύ μεγάλης πηγαίας παροχής του. Και ο ποταμός Αλιάκμων στη Δυτ. Μακεδονία λεγόταν παλιότερα από τους σλαβόφωνους «Μπίστριτζα».

Ερμηνείες, από το Ιταλ. *bello vino* (= καλός οίνος, Λατ. *bellum vinum*) ή το Ιταλ. *de' l vino* (= από το κρασί), λόγω των αμπελώνων της περιοχής, γλωσσολογικά είναι απίθανες. Ούτε και υπάρχει γνωστό ιστορικό πρόσωπο «Δέλβος», για να ερμηνευτεί ως κυριωνυμία από κάποιον ομώνυμο πρωτοοικιστή.

Λογικά, πρέπει να υπήρχε το «Δέλβινο», ως πρωτεύον, και εκ των υστέρων να προέκυψε το «Δελβινάκι», ως δευτερεύον, οπότε τεκμαίρεται ότι εκδιωχθέντες/απελαθθέντες Έλληνες από το «Δέλβινο» ίδρυσαν κάποτε στο παρελθόν το «Δελβινάκι». Το συμπέρασμα αυτό είναι πλήρως συμβατό με την τοπική προφορική παράδοση, καθώς και με την προταθείσα εδώ ερμηνεία της λέξης «Πογονιανή/Πογονιανή/Πωγωνιανή» (= τόπος απελαθέντων). Σχετικά είναι και τα οικωνύμια: Δελβίνα Πρεμετής Β. Ηπείρου, Δελβινακόπουλο Ιωαννίνων, Δελβίντσι Θεσπρωτίας, τα οποία δεν σχετίζονται με αμπελώνες, αλλά με λόφους.

3. Ο Κωνσταντίνος Δ' ο Πωγωνάτος, στην αρχή της πρώτης χρονιάς της βασιλείας του, επιστέφοντας με το στόλο του από τη Σικελία, όπου κατέστειλε εκδηλωθείσα στάση και σκότωσε τους δολοφόνους του αυτοκράτορα πατέρα του Κώνστα, κομίζοντας, μάλιστα, και τη σο-

ρό του, ασφαλώς και δεν πέρασε με τα πλοία/δρόμους του στόλου του από τη στεριανή και δυσχερή Πωγωνιανή. Ούτε και διέμεινε εκεί, όπως ένοιον γράφουν. Ο ιστορικός Γιάννης Κορδάτος γράφει σχετικώς: «Ο Κωνσταντίνος από τη Σικελία πήρε το στόλο του και τράβηξε **τα ίσα** για τα παράλια της Μικράς Ασίας. Όπως στη Δύση, έτσι και εδώ τα κατάφερε να νικήσει και διαλύσει τους επαναστάτες.». [“Μεγάλη ιστορία της Ελλάδας”, τόμος VII, σελ. 227]. Το βέβαιο και μαρτυρημένο είναι ότι γύρισε όσο τάχιστα μπορούσε στην Πόλη, όπου στέφθηκε αυτοκράτωρ, πριν οι αδελφοί του εγείρουν διεκδικήσεις επί του θρόνου. Και ο Κων. Παπαρηγόπουλος, στην “Ιστορία του ελληνικού έθνους”, γράφει: «... Αναχωρήσας εκ της πρωτεύουσας μετά στόλου, προσεκάλεσεν εις την Σικελίαν και άλλας δυνάμεις εκ Ραυέννης, εκ Καμπανίας, εκ Σαρδόνος και εξ Αφρικής, κατετρόπωσε τάχιστα την στάσιν, αποκεφάλισε τον Μιζίζιον και **επανήλθεν εις Κωνσταντινούπολιν**, όπου ο δήμος εχαιρέτησεν αυτόν δια της του Πωγωνάτου επωνυμίας, ην φέρει εν τη ιστορία διότι ότε προ μικρού ανεχώρησε, το πρόσωπον αυτού ήτο παντελώς αγένειον, ενώ ήδη ήρχισε να υποφαίνεται ο πώγων αυτού.». Πουθενά δεν μαρτυρείται ότι υστερότερα επανήλθε για κάποιο λόγο στη Δύση, ενώ ασχολήθηκε επιτυχώς με την κραταίωση της εξουσίας του, την επτάχρονη πολιορκία της Πόλης από τους Άραβες (672-678 μ.Χ.), την καθυπόταξη των Σλάβων στο Βορρά και τα εσωτερικά κρατικά και εκκλησιαστικά θέματα.

4. Πολλά τέτοια επεισόδια αναφέρει η μεσαιωνική ελληνική ιστορία, όπως π.χ. αυτά που συνέβησαν περί το 750 μ.Χ., στα χρόνια που βασιλευσε ο Κωνσταντίνος Ε'. Τότε έγινε μαζικότερος ο εποικισμός των Σλάβων, ενώ ταυτόχρονα συνυπήρχαν μια ολέθρια πανδημία πανώλης, καλούμενη «λοιμικόν», που αφάνισε πολλές επαρχίες, και η εμφύλια εικονομαχία. Σχετικά,

γράφει ο Γιάννης Κορδάτος [“Μεγάλη ιστορία της Ελλάδας” τομ. VII σελ. 283] : «Στα τρία – τέσσερα χρόνια, που βάσταξε το θανατικό, πέθαναν πολλές χιλιάδες άνθρωποι και η πρωτεύουσα ερημώθηκε. Γι' αυτό χιλιάδες Σλάβοι, μας πληροφορούν οι βυζαντινές πηγές, ήρθαν από την Βόρεια Βαλκανική και εγκαταστάθηκαν στις επαρχίες αυτές του Βυζαντίου, που ερημώθηκαν». Και παρακάτω στη σελ. 284 σημειώνει: «Από τις βυζαντινές πηγές μαθαίνουμε ότι ο Κωνσταντίνος έπαιρνε τον πληθυσμό από τη μια περιοχή και τον πήγαινε αλλού. Σωστό είναι ότι το θανατικό είχε ερημώσει τη Μακεδονία, Θράκη και Ελλάδα. Πρέπει όμως να υποθέσουμε πως και ένας άλλος λόγος [εννοεί την πολιτική της εικονομαχίας] ήταν που ο Κωνσταντίνος εφάρμοσε πλατιά εποικιστική πολιτική. Πήρε από την Ανατολή πληθυσμούς και τους μετέφερε στη Θράκη και από τη Βαλκανική τους Σλάβους τους εποίκισε στην Ελλάδα. Κι ακόμη, το 762 μ.Χ., διακόσιες χιλιάδες Σλάβους μέσον της Μαύρης θάλασσας τους μετέφερε στη Βιθυνία».

5. Όρα “Η επαρχία της Κόνιτσας στους αιώνες 13^ο έως 19^ο”, του Χαρίλ. Γκούτου, ανάπτυπο περ. “Μνημοσύνη”, τόμ. 17, σελ. 30.

6. Ο Fr. Rouqueville έγραψε σχετικώς το 1806: «Το διοικητικό διαμέρισμα, που ονομάζεται Πωγώνι, σε συνέχεια Παλαιό Πωγώνι και από τους **Βυζαντινούς Πωγωνιανή**, εκτείνεται από το Δελβινάκι, σε μια περιοχή που ακολουθεί την κοιλάδα του Καλαμά», σε μετάφραση Παναγιώτας Κώτσου, στο βιβλίο “Ταξίδι στην Ελλάδα. Ήπειρος”, σελ. 70, εκδόσεις Αφοι Τολίδη, Αθήνα 1994.

Αθήνα, Νοέμβριος 2015

Θωμάς Β. Ζιώγας

Email: thovaziogas@gmail.com

Επιδρομές λησιών και Βουλγάρων 1879, 1903

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Οι παρατιθέμενες παρακάτω ειδήσεις αναφέρονται σε ληστείες που διαπράχθηκαν από Αλβανούς, το 1879 στην Σταρίτσανη και στο Παλιοσέλι και σε επιδρομή Βουλγάρων ληστανταριών το 1903 στο Νιέντσικο (Αετομηλίτσα). Αναδημοσιεύονται, από τις αθηναϊκές εφημερίδες “Παλιγγενεσία” και “Αγών”.

Η επαρχία της Κονίτσας, άνευ υπερβολής, δύναται να ειπή τις ότι κατέστη έρνημος ένεκα των ληστρικών συμμοριών των Αλβανών, οίτινες και την ελληνικωτάτην ταύτην επαρχίαν διετάχθησαν να καταστρέψωσιν, αν και αύτη δεν εισέρχεται δυστυχώς εις την νέαν οροθετικήν γραμμήν. Πλείστα χωρία της επαρχίας ταύτης έπαθον τα πάνδεινα και προ πάντων η Σταρίτσανη, την οποίαν, εντελώς ελεηλάτησαν, αφού εξεμάτισαν με ζέον έλαιον άνδρας και γυναίκας, και επήραν και αιχμαλώτους, εξ ων ζητούσι λύτρα υπέρογκα (Παλιγγενεσία, 8.6.1879).

Οι τουρκαλβανοί λησται και οι συνέταιροι αυτών αρβανιτόβλαχοι, ωφελούμενοι εκ της λειψανδρίας των κωμών Κονίτσας (διότι οι άνδρες, οι προ δύο ετών διαμένοντες εν τη πατρίδι των απήλθον εις την ξενιτείαν επί τη ελπίδι ότι η νουχία και η ασφάλεια αποκατέστη) ληστεύουσι και λεηλατούσι την μίαν μετά την άλλην. Αφού ελήστευσαν τας κώμας Πάδες, Πριάζαν και Σταρίτσανην, την παρελθούσαν Κυριακήν εισήλασαν και εις Παλιοσέλι. Η συμμορία αύτη συνέκειτο εξ υπερεκατόν ανδρών και εκαιροφυλάκει έξωθεν της κώμης. Συνέλαβον αιχμαλwτον τον προεξάρχοντα χωριανόν Λούπαν, όστις όμως κατώρθωσε να διαφύγη των χειρών των κακούργων, οίτινες μανιώδεις εισέβαλον εις την κώμην και έθεντο πυρ εις διάφορα αυτής μέρη. Ενώ δε το πυρ διεδίδετο και αι φλόγες υψούντο, οι λησται περιήρχοντο τας οικίας λαφυραγωγούντες αυτάς. Η σύγκυσις εκ της εισβολής τοσούτων ληστών τας οικίας πυρκαϊάς υπήρξε μεγίστη και οι κάτοικοι επωφεληθέντες εκ τούτων ανεχώρησαν οι πλείστοι και ριπτόμενοι εις τον Αών, μετέβησαν εις την αντικρύ κώμην του Ζαγορίου Λεσνίτσαν, υποστάντες κινδυνώδη και κοπιώδη αγώνα κατά την διάβασιν του ποταμού. Εν τω μεταξύ τούτω, η εις το παρακείμενον χωρίον Γκρισμπάνι ευρεθείσα κατά τύχην δημοσία δύναμις έτρεξε προς σωτηρίαν της πυρπολουμένης και λεηλατουμένης κώμης Παλιοσελίου, αλλά πριν ή αύτη αφικθή οι λησται, ειδοποιηθέντες περί της αφίξεώς της και λαβόντες 15 άνδρας και γυναίκας αιχμαλώτους και τα λάφυρα, απήλθον διευθυνθέντες προς το όρος Σμόλεγκα.

Το περιστατικόν τούτο συνετέλεσε να προληφθή η τελεία πυρπόλησις της κώμης, αλλ' αι καλλίτεροι οικίαι αυτής εγένοντο παρανάλωμα του πυρός. Επειδή δε άπαντες

οι αιχμαλωτισθέντες δεν ήσαν εύποροι, εκρατήθησαν μόνον οι εύποροι και απελύθησαν οι άλλοι, σταλέντες εις την κώμην των με διαταγήν να ετοιμάσωσιν οι σωθέντες κάτοικοι τινες ποσόν χρηματικόν ουκ ευκαταφρόνητον. Έκαστος δ' εννοεί την θέσιν των δυστυχών τούτων κατοίκων, οίτινες διάγουσι περίτρομοι και δεν τολμώσι να εξέλθωσι των οικιών των. Αι δε ληστρικά συμμορίαί, αφόβως, περιφερόμεναι, εμήνυσαν απειλητικώς εις τας κοινότητας Λαϊσσης Δοβρινόβου, Λεσνίτσας και Παλαιοσελίου του Ζαγορίου να πέμψωσιν αυτοίς ποσά χρηματικά και άλλα πράγματα. Όθεν οι πρόκριτοι των κωμών τούτων εβιάσθησαν να κατέλθωσιν εις Ιωάννινα και εγγράφως ν' αναφερθώσι, ζητούντες προστασίαν και ασφάλειαν. Η απάντησις εις τούτο υπήρξε λακωνική. Τις σας παίει είπεν ο διοικητής, αφού σεις καλείτε και περιποιείσθε τους σκιάδες (ληστές), ώστε καλά σας κάμουν (Παλιγγενεσία, 15.6.1879).

Είδησις κατ' αρχάς φανείσα απίθανος, αλλ' εκ των πραγμάτων βεβαιωθείσα, συνετάραξε κατά την τελευταίαν εβδομάδα ολόκληρον την Ήπειρον. Το παρελθόν Σάββατον, περί τας 2 1/2 ώρας της πρωίας, τουρκιστί, συμμορία αποτελούμενη εξ 150 και πλέον ανταρτών Βουλγάρων εισήλασε εις το παρά την Κόνιτσαν χριστιανικόν χωρίον Δένισκον. Οι κάτοικοι, επί τη επισκέψει των απροσδοκήτων τούτων ξένων, κατεποθήθησαν και έσπευσαν να κρυβώσιν, ο δε εκεί πλησίον που διαμένων μουλιαζίμης της χωροφυλακής μετά 10 χωροφυλάκων, κατιδών το μάταιον πάσης αντιστάσεως απέναντι εκθρού τόσοι κατ' αριθμόν υπερέχοντος, εθεώρησε φρονιμώτερον να ζητήσει κρησφύγετόν τι. Οι λησταντάρται προσκαλέσατες τον μουχτάρην του χωρίου εξήτησαν ν' αγοράσωσι 400 οκάδας άρτον. 400 πακέτα καπνού, 50 κριούς και άλλα αντικείμενα χειμερινής χρήσεως, επλήρωσαν δε τα πάντα τοις μετρητοίς. Διαμείναντες εκεί μέχρι της 10 μ.μ. ώρας τουρκιστί, ανεχώρησαν. Την επιούσαν δε, εισβαλόντες εις την παρακειμένην επαρχίαν Κολώνιας, κατεύκαυσαν τα μουσουλμανικά Αλβανικά χωριά Νερουσλάβιτσα, Τούκουλι και εν άλλο. Κατόπιν δε εστράφησαν προς τα μέρη της Καστορίας, οπόθεν είχαν εκδιωχθή καθ' α φαίνεται μετά τας λαβούσας εκεί χώραν συμπλοκάς.

Ο Βαλής Ιωαννίνων, συνεπεία τηλεγραφήματος του στρατιωτικού διοικητού Καστορίας, απέστειλε προς καταδίωξιν των κακούργων ένα λόχον στρατιωτών και δύο ορεινά πυροβόλα. Λεπομέρειαι περί της περαιτέρω καταδιώξεως αυτών αγνοούνται. Λέγεται ότι οι μπέηδες Λιασκοβίκου και των άλλων των παρά το θέατρον των Βουλγαρικών κακουργιών μερών, φοβούμενοι άλλας επιδρομάς εκείνων, απέστειλαν τα ποίμνια αυτών εις τα ενδότερα. Περί της εμφανίσεως ταύτης των τεράτων εν τω Αλβανικώ διαμερίσματι Κολώνιας τω υπό Μουσουλμάνων μόνον κατοκημένω, η πιθανωτέρα γνώμη είναι ότι αύτη εγένετο επί σκοπώ καταποτήσεως των ζανών και εκδικήσεως κατ' αυτών (Αγών, 18.9.1903).

Ο νέος ρόλος του Τοπικού Οργανισμού Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) Κόνιτσας

Βασ. Τσιαλιαμάνης

Ο ΤΟΕΒ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Λειτουργεί βάσει καταστατικού, που έχει ισχύ νόμου. Σκοπός του ΤΟΕΒ είναι η **έγγεια βελτίωση των αγροκτημάτων των μελών του**. Η εμπειρία μάς λέει όμως ότι ο ΤΟΕΒ περιορίσθηκε στην ασυνόμειυση και διανομή του αρδεύσιμου νερού και την συντήρηση των αρδευτικών έργων. Μέσα στην γενική κρίση που ζούμε, που έχει και περιεχόμενο ανθρωπιστικής κρίσης (φτώχεια και πείνα) μπορούμε να κάνουμε κάποιες σκέψεις. Η περιοχή Κόνιτσας κατ' εξοχήν αγροτική, φέτος είχε την ευτυχία να δει τα χωράφια της να ποτίζονται με το καινούριο σύστημα άρδευσης με καλά αποτελέσματα, που θα γίνουν στο μέλλον καλύτερα. Ο ΤΟΕΒ Κόνιτσας έχει το μερίδιο στην γρήγορη και καλή εκτέλεση του έργου της αλλαγής του τρόπου άρδευσης, που σιγά-σιγά θα φθάσει και στο σύστημα ποτίσματος των χωραφιών με την μέθοδο σταγόνα-σταγόνα. Αν δεν με γελούν τα μάτια μου το φετινό καλοκαίρι είχαμε αρκετή παραγωγή κονιτσιώτικου πεπονιού που πουλήθηκε στην γιαννώτικη αγορά και την τοπική. Την καλλιέργεια του πεπονιού στον κάμπο της Κόνιτσας έφερε το Αναγνωστοπούλειο Γεωργικό Σχολείο επί διευθύνσεώς του από τον αείμνηστο Κωνσταντίνο Γεωργιάδη. Στην γεωργοκτηνοτροφία αρχίζεις από την διάθεση του προϊόντος και πας προς τα πίσω και φθάνεις στην διακίνηση, στην τυποποίηση και στην παραγωγή.

Μέχρι τώρα γνωρίζομε την ιδιωτική οι-

κονομία, ο καθένας παιδεύεται μόνος του (π.χ από κάθε καλλιεργητή χωριστά παραγωγή και πώληση φρούτων και κηπευτικών παρόδια σε κακές παράγκες στην Καλλιθέα από τους φιλόπονους Γορπισιώτες) και την κρατική οικονομία, όπου φροντίζουν κάποι-οι ράθυμοι δημόσιοι υπάλληλοι με πενιχρά αποτελέσματα. Η δυναμική οικονομία, που συγκεντρώνει τα προσόντα και των δύο παραπάνω και αποφεύγει τα λάθη τους, είναι η κοινωνική οικονομία, όπου πολλοί συνεργατικά φροντίζουν για την παραγωγή και την διάθεση των προϊόντων. Φορέας διάδοσης της κοινωνικής οικονομίας μπορεί να γίνει ο ΤΟΕΒ, που συγκεντρώνει στους κόλπους του όλους τους ιδιοκτήτες και όλους τους καλλιεργητές των χωραφιών. Ο ρόλος του ΤΟΕΒ πρέπει να καθορίζεται αυτόνομα από τα μέλη του ανάλογα με τους καιρούς και τις ανάγκες της αγροτικής οικονομίας. Αν κατά στρέμμα οι αγρότες πληρώσουν ενάμισι ευρώ παραπάνω επίσης, ο ΤΟΕΒ μπορεί να προσλάβει και να έχει στην διάθεση των αγροτών έναν επιστήμονα γεωπόνο του χωραφιού, που θα τους ενημερώνει και για τα τεκταινόμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που θα φέρει νέες και αποδοτικές καλλιέργειες, που θα τους οργανώσει συνεταιριστικά, που θα βρει αγορές, που θα λειτουργεί ισοσελίδα κλπ. Όλα αυτά και ακόμη περισσότερα μπορεί να κάνει και να προσφέρει ένας φιλότιμος επιστήμονας. Αν μάθουμε πόσα φύλλα των δύο εβδομαδιαίων αγροτικών εφημερίδων, που κυκλοφορούν από καιρό, πουλι-

ούνται στην Κόνιτσα θα απογορευθούν. Ο μέσος αγρότης φοβάται την αγροτική γνώση και εν γένει την γνώση και κατά συνέπεια δεν έχει καλή σχέση και με τους γνωστικούς. Η αυτοοργάνωση των αγροτών, όπως και κάθε άλλης κοινωνικής – επαγγελματικής ομάδας και ολόκληρης της κοινωνίας, είναι όρος επιβίωσής των. Ακόμη περισσότερο η αυτοθέσμιση είναι περαιτέρω βήμα για την πρόδοό τους και την ευημερία τους. Αν ο ΤΟΕΒ εισπράξει από 15.000 στρέμματα 15.000 ευρώ επίσης (1 ευρώ ανά στρέμμα) μπορεί να χορηγήσει πέντε υποτροφίες (250 ευρώ/ανά μήνα X 12 μήνες X 5 υπότροφους) σε αγροτόπαιδες που σπουδάζουν την γεωπονική επιστήμη και την κτηνιατρική επιστήμη με την υποχρέωση να υπηρετήσουν στην Κόνιτσα ισόχρονα με τον χρόνο της υποτροφίας. Είναι νεφελώματα τα παραπάνω ή υλοποιήσιμες προτάσεις; Ο υπογράφων νομίζει το δεύτε-

ρο και γι αυτό τα προτείνει. Ας αφήσουμε λίγο ελεύθερο το μυαλό μας να πετάξει και χίλιες προτάσεις θα βάλει στο τραπέζι.

Είναι υποχρέωση των αγροτών η αλλαγή της δημόσιας εικόνας τους. Ποιος ποτέ θα σκεφτόταν να καλέσει την διοίκηση του ΤΟΕΒ σε συζήτηση π.χ για την επαναλειτουργία του Αναγνωστοπουλείου Γεωργικού Σχολείου; Πότε η διοίκηση του ΤΟΕΒ έθεσε και εισηγήθηκε θέμα στο Δημοτικό Συμβούλιο του γεωργοκτηνοτροφικού τόπου μας;

Ήδη, όπως πληροφορούμαι, η τωρινή διοίκηση του ΤΟΕΒ κινείται για την είσπραξη των οφειλών προς τον Οργανισμό, που υπερβαίνουν το ποσό των 100.000 ευρώ με σκοπό να αγοράσει μηχανήματα για τον καθαρισμό του κάμπου. Καλή επιτυχία. Καλή αρχή για περισσότερα και ανώτερα.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Κανένας μας δεν είναι αθώος

α. Στην Καλλιθέα στην Αθήνα λειτουργεί από παλιά το Εθνικό Νηπιαγωγείο. Διαθέτει και οικοτροφείο. Φιλοξενεί παιδιά που οι οικογένειές τους, συνήθως μονογονεϊκές, δεν έχουν ούτε τα στοιχειώδη μέσα για την ανατροφή τους. Οι αιτήσεις σήμερα είναι πολλές, που δεν μπορούν να ικανοποιηθούν. Μια μητέρα στην αντίδραση της μοναχοκόρης της να μένει στο Νηπιαγωγείο-Οικοτροφείο την ώρα της παράδοσης προσπαθεί να την πείσει για την ανάγκη του αποχωρισμού τους λέγοντας ότι δεν έχει στο σπίτι φαγητό να την θρέψει. Η απάντηση του νηπιαγωγικού νηπίου ήταν «**μάννα δεν θα ξαναπεινάσω**». Κανένας μας δεν είναι αθώος.

β. Σε παρεκκλήσι της Αθήνας ο εφημέριος διαπίστωσε ότι καθημερινά λείπουν από το παγκάρι κεριά. Ο αριθμός των προσερχόμενων προσκυνητών δεν δικαιολογούσε την «κατανάλωση» των κεριών. Καταλαβαίνοντας ότι πρόκειται για κλοπή παραφύλαξε και συνέλαβε τον κλέφτη. Ήταν ένας μικρός μαθητής που έπαιρνε τα κεριά για να διαβάσει στο σκοτεινό σπίτι του μιας και είχε διακοπεί η παροχή ρεύματος για οικονομικούς λόγους. Ερωτηθείς ο αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος για τον μικρό κλέφτη ευθαρσώς είπε «**κλέφτης είναι η Εκκλησία**». Κανένας μας δεν είναι αθώος.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Θέμα : Περιπατητικές διαδρομές στον Δήμο Κόνιτσας

Προς: Δήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς Συμβούλους Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσας

α. Αφορμή για το παρόν κείμενο μου έδωσε τηλεοπτική εκπομπή για τις περιπατητικές διαδρομές στο νησί της Ανδρου, που υπερβαίνουν σε αριθμό τις δεκαέξι και σε χιλιόμετρα τα τριακόσια. Όλα αυτά έγιναν σε μια δεκαετία και με την εθελοντική εργασία των κατοίκων του κυκλαδονησιού, ιδίως των νέων. Τηρήθηκαν όλες οι προδιαγραφές (σήμανση κλπ) και τα μονοπάτια πιστοποιήθηκαν από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιπατητικών Διαδρομών και καταγράφηκαν στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Περιπατητικών Διαδρομών. Εκδόθηκαν γι αυτά βιβλία και φυλλάδια σε πολλές γλώσσες με την συνεργασία ξένων και ντόπιων επιστημόνων, πολλών ειδικοτήτων, που σε κάθε καινούρια έκδοση βελτιώνονται, το δε κείμενό τους είναι και σε ηλεκτρονική μορφή, προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο. Μέσα από την ανάδειξη των μονοπατιών αναδεικνύονται οι ομορφιές της φύσης, τα μνημεία, η ιστορία, η γεωγραφία και ο πολιτισμός. Η Ανδρος θεωρείται στην Ελλάδα ο σπουδαιότερος περιπατητικός προορισμός. **Αν δεν περπατήσεις έναν τόπο δεν γνωρίζεις τον τόπο.**

β. Κατεχοκλήν ορεινός Δήμος που μπορεί να αναδείξει παλιά μονοπάτια

είναι ο Δήμος Κόνιτσας με την πληθώρα των οικισμών του, που επικοινωνούσαν πριν γίνουν αμαξιοί δρόμοι, με μουλαρόδρομους. Με μονοπάτια επικοινωνούσαν οι κάτοικοι των χωριών μας για να πάνε στα χωράφια τους, στα ξωκλήσια, στα Μοναστήρια, στους πανηγυρότοπους, στις στάνες και στους νερόμυλους. Υπάρχουν και τα «επαρχιακά» μονοπάτια που επικοινωνούσε η επαρχία μας μέσω Ζαγορίου με το Μέτσοβο και από την άλλη πλευρά με την Μακεδονία. Όπως μου είπε ο Χαρητάκης Παπαϊωάννου η αναπτυξιακή εταιρεία ΗΠΕΙΡΟΣ συντάσσει μελέτη για μονοπάτι, με παρακλάδια, που θα ξεκινάει από την Κόνιτσα θα φθάνει στο Πληκάτι, θα γυρίζει στο Κεράσσοβο και μέσα από τα βλαχοχώρια θα οδηγεί στο Ζαγόρι και από εκεί στο Μέτσοβο. Θα είναι η κεντρική αρτηρία μονοπατιού, πολυήμερης πορείας με διανυκτερεύσεις στα χωριά μας, που θα διασχίζει όλο τον Δήμο μας και θα τον ενώνει πεζοπορικά με το Ζαγόρι και το Μέτσοβο. Θα είναι μεγάλο έργο για τον πεζοπορικό τουρισμό. Μεγάλα μονοπάτια εκατοντάδων χιλιομέτρων υπάρχουν και στις ΗΠΑ και στην Γερμανία και σε άλλες χώρες.

Τα δασωμένα βουνά μας με την πλούσια πανίδα και χλωρίδα, την αμέτρητη ποικιλία πρασίνου, με τις χαρά-

δρες, τις εξάρσεις, τα βοσκοτόπια, τα εγκαταλειμμένα χωράφια και τις κορυφές, τις πηγές κρυστάλλινων νερών, τους αφρισμένους καταρράκτες και τα τρία φιδίσια ποτάμια μας, τις δύο λουτροπηγές, τα πετρογέφυρα και τους νερόμυλους, τα ξωκλήσια και τα Μοναστήρια, το ιστορικό τους φορτίο λόγω των μαχών του εμφυλίου και ελληνοϊταλικού πολέμου, την γεωφυσική τους σημασία λόγω του ανάγλυφου, είναι ιδανικοί χώροι για το ξαναζωντάνεμα των μονοπατιών. Ιδιαίτερα πιστοποιημένα προσόντα της περιοχής μας είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της ανήκει στο Γεωπάρκο Βίκου-Αώου, στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου και στο πρόγραμμα NATURA 2000.

γ. Ο Δήμος διαθέτει πλειάδα μηχανικών και εποχικό δασολόγο. Μπορούν σε συνεργασία με την ΗΠΕΙΡΟΣ και το Δασαρχείο Κόνιτσας να σχεδιάσουν, να σημάνουν σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές και να αναδείξουν παλιά μονοπάτια. Η διάνοιξη, ο καθαρισμός και η συντήρηση μπορεί να γίνει αφιλοκερδώς από τους κατοίκους, ιδίως τους νέους, των χωριών μας κατά τους θερινούς μήνες. Οι γιορτές τσίπουρου, που πλήθυναν, δίνουν την δυνατότητα συνεύρεσης και διασκέδασης στα χωριά μας, πέραν όμως αυτών υπάρχουν τα προβλήματα ανάπτυξης

της περιοχής μας που ερημώνεται. Στον πεζοπορικό τουρισμό η περιοχή μας έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ο πεζοπορικός τουρισμός έχει ήπια μορφή, απευθύνεται σε όλους, ντόπιους και ξένους που αγαπούν τα παρθένα μέρη, όπως τα δικά μας, αναζωογονεί τα χωριά μας με τις επισκέψεις, που δεν περιορίζονται σε ένα χωριό και το σπουδαιότερο είναι ολιγοδάπανος για τις υποδομές σε μέρες οικονομικής κρίσης και έλλειψης ρευστότητας. Αν αναδειχθούν και αναπτυχθούν μονοπάτια θα φανεί και η ανάγκη να ιδρυθεί και λειτουργήσει σχολή, σε επίπεδο ΙΕΚ, για οδηγούς βουνού, κατά την πρόταση του Γιώργου Τάσσου.

δ. Θεωρώ απαράδεκτο μετά από τόσα χρόνια να μην έχει τελειώσει το δημοπρατημένο από ετών έργο της ανάπλασης του μονοπατιού πέτρινη γέφυρα-Μοναστήρι Παναγίας Στομίου και τα χρήματα να παραμένουν «στο συρτάρι» με κίνδυνο να χαθούν. Η ευθύνη βαρύνει την προηγούμενη δημοτική αρχή και την παρούσα, που ήδη πέρασε ένας χρόνος από την θητεία της.

Περιμένω τις απόψεις σας, που δεν συνηθίζετε να εκφράζετε σε προτάσεις μου και το σπουδαιότερο τις ενέργειές σας.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι (Η σημασία του από εθνικής πλευράς και η αξία του ως πολιτιστικού στοιχείου)

Κώστας Δ. Θεοδώρου

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο πλούτος των στοιχείων της τεχνικής, της τεχνοτροπίας του δημοτικού τραγουδιού είναι τόσο μεγάλος, που οι ειδικοί έχουν εκπονήσει ολόκληρα συγγράμματα για να τα αναφέρουν, αφού έχουν βέβαια συμπεράνει ότι το ελληνικό δημοτικό τραγούδι είναι πράγματι αριστουργηματικό.

Αυτά τα δύο, περιεχόμενο και τεχνική, ήταν αρκετά για να προσέξει τα δημοτικά μας τραγούδια από το 1824 ο Γκαίτε και να τα χαρακτηρίσει, όπως προαναφέρθηκε, ως «**τα καλύτερα δείγματα των λαϊκών λογοτεχνιών όλων των εθνών**» και, βέβαια, πολλοί άλλοι συμφώνησαν και συμφωνούν μαζί του.

Γ' Η μουσική. Η μουσική του δημοτικού τραγουδιού παρουσιάζει πλουσιότατη ποικιλία μελωδιών. Όταν στους προγόνους σου υπάρχουν Απόλλωνας, θεός της μουσικής, Ορφέας, που γοήτευε με τη μουσική του ακόμη και τα άγρια ζώα, Σειρήνες, έστω κι αν είναι στον χώρο του μύθου, όταν στο όνομα του Διονύσου διοργανώνονταν ξεφαντώματα και με συνοδεία μουσικής, όταν από τα χρόνια του Ομήρου υπάρχει μουσική παράδοση, όταν στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις υπήρχαν μουσικές σχολές και διοργανώνονταν και μουσικοί αγώνες, τοπικά και πανελλήνια, όταν στις συζητήσεις φιλοσόφων και σοφιστών συμπεριλαμβανόταν και το θέμα μουσική (ας θυμηθούμε και τις απόψεις του σοφιστή Πρωταγόρα ότι η μουσική εξευγενίζει τον

άνθρωπο και καλλιεργεί το ήθος του και κατά τον φιλόσοφο Πλάτωνα η μουσική είναι τροφή της ψυχής), όταν στα συμπόσια αυλήτριες και χορεύτριες διασκεδάζαν τους συνδαιτυμόνες, όταν πολλά από τα σύγχρονα μουσικά όργανα υπήρχαν και στην ελληνική αρχαιότητα, όπως η άρπα, η λύρα, η κιθάρα, η φόρμιγγα, οι αυλοί, ο αυλός του Πάνα, το σείστρο (ντέφι) κ.α., τότε έχεις από τις μουσικές σου ρίζες μεγάλο μουσικό πλούτο.

Ευτυχώς ο πλούτος αυτός έμεινε άθικτος από τις μεγάλες αλλαγές, που έγιναν στον ελληνικό χώρο από το 146 π.Χ. και μετά, είτε πολιτειακές ήταν αυτές, είτε θρησκευτικές. Έτσι η ελληνική παράδοση, αποτελώντας, μαζί με τον χορό, το κύριο μέσο ψυχαγωγίας επί τρεις χιλιάδες χρόνια περίπου, συνεχίστηκε, διατηρήθηκε και διαδόθηκε όσο κανένα άλλο στοιχείο των παραδόσεών μας. Ας πούμε και πάλι ευτυχώς, γιατί, διατηρώντας την πολιτιστική μας ταυτότητα, διατηρήσαμε και τα την ελληνική μας συνείδηση και έτσι συνεχίζουμε να υπάρχουμε ως Έλληνες.

Ασφαλώς, η παράδοση υφίσταται μεταβολές είτε από επηρεασμούς, είτε από λόγους εξέλιξης. Για παράδειγμα ο οργανοπαίχτης μπορεί, στα πλαίσια πάντα της παράδοσης και χωρίς να την αλλοιώνει, να προσθέτει δικές του νότες και γυρίσματα ή να προσαρμόζεται και να επηρεάζεται από τα τοπικά ή γενικότερα περιστασιακά βιώματα ή ακόμη να προσαρμόζεται στα τσακίσματα και στους ρυθμούς ορισμένων χορευτών και να έχουμε έτσι την

αντιστοιχία: **τσάκισμα χορευτή – γύρισμα βιο-
λιτζή (ή άλλου οργανοπαίχτη).**

Ειδικοί ερευνητές – μελετητές μιλούν και για επηρεασμούς της μουσικής μας παράδοσης από τη βυζαντινή μουσική, όπως και από μουσικές άλλων λαών, κυρίως γειτονικών, χωρίς ωστόσο να παρουσιάζουν ακριβή στοιχεία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και οι γειτονικοί μας λαοί έχουν αξιόλογη μουσική παράδοση και ουδείς, πιστεύω, το αμφισβητεί αυτό. Προσωπικά όμως θεωρώ ότι από τη βραχύχρονη κυριαρχία των Σλάβων σε περιοχές του βόρειου τμήματος του ελλαδικού χώρου και από την επικοινωνία Ελλήνων και Σλάβων ως υποτελών του ίδιου του κατακτητή, των Τούρκων, οι επιδράσεις στην ελληνική μουσική παράδοση ήταν περιορισμένες. Αντίθετα, στα Επτάνησα και κάτω από διαφορετικές συνθήκες υποτελείας των Ελλήνων, οι μουσικές επιδράσεις από τα δυτικά φαίνονται ισχυρότερες. Όσο για τις επιδράσεις από τη μουσική παράδοση των Τούρκων, δεν μπορώ να φανταστώ ότι πενήντα χιλιάδες επιδρομείς, που είχαν ξεκινήσει από τις στέπες της βορειοανατολικής Ασίας και τελικά κυριάρχησαν στη Μικρά Ασία και στα Βαλκάνια, επέδρασαν σημαντικά στις κλειστές ελληνικές κοινωνίες, που δημιουργήθηκαν αμέσως μετά την υποδούλωση των Ελλήνων, κοινωνίες τόσο πλούσιες σε μουσική παράδοση.

Σήμερα το δημοτικό μας τραγούδι περιέχει μία τεράστια ποικιλία υπέροχων μελωδιών από τα επιτραπέζια τραγούδια, τα μοιρολόγια και τον σκάρο της Ηπείρου, τους ποιμενικούς σκοπούς των Γρεβενών και της Θεσσαλίας, τους γρήγορους και συναρπαστικούς σκοπούς της Μακεδονίας, της Θράκης και τους Ποντιακούς, που συνοδεύουν αντίστοιχους

χορούς, τους παλληκαρίσιους σκοπούς της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου, τους γοητευτικούς σκοπούς της Κρήτης, που συνοδεύουν αεράτους-φτερωτούς χορούς, τις καντάδες των Επτανήσων, ως τους γλυκούς και ερωτικούς σκοπούς και τραγούδια του Αιγαίου, ιδίως εκείνους που συνοδεύουν τον συρτό, αρχαιότατο χορό, και πάμπολλες άλλες θείες μελωδίες απ' άκρου σ' άκρο της Ελλάδας και ως τους γλυκούς-αδελφικούς σκοπούς της Κύπρου.

Δ' Η γλώσσα. Η γλώσσα του δημοτικού τραγουδιού είναι η νεοελληνική, η δημοτική. Δημοτική σημαίνει η γλώσσα που μιλάει ο δήμος, δηλαδή ο λαός. Η γλώσσα μας αυτή, η δημοτική, μιλιέται χιλιάδες χρόνια, σμιλευμένη από λόγιους και λαό και εξελιγμένη κατά την πορεία του Ελληνισμού.

Η γλώσσα αυτή είναι η γλωσσική μας παράδοση. Η γλώσσα μας με τις εξακόσιες χιλιάδες λέξεις, σύμφωνα με στοιχεία αμερικανών και γάλλων ειδικών, που ο Μάριος Πλωρίτης, αρθρογράφος, παρουσίασε από την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ. (Η αγγλική γλώσσα, που μιλιέται παγκόσμια, διαθέτει, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, 183.000 λέξεις, απ' τις οποίες 43.000 είναι ελληνικές).

Για το πότε αρχίζει να εμφανίζεται η νεοελληνική γλώσσα, η δημοτική, δεν υπάρχουν στοιχεία. Ήδη από τους αλεξανδρινούς ή ελληνιστικούς χρόνους οι διάφορες διάλεκτοι είχαν υποχωρήσει ή, αν θέλετε, παραμεριστεί, και είχε επικρατήσει η λεγόμενη «κοινή» ελληνική, στην οποία έχουν γραφεί και τα ευαγγέλια.

Επειδή για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, από το 146 π.Χ., που οι Έλληνες είχαν υποταχθεί στους Ρωμαίους, και αργότερα με

την επικράτηση του Χριστιανισμού και μέχρι το 1000 περίπου, δεν παρατηρείται αξιόλογη δημιουργία στα ελληνικά γράμματα και στις τέχνες, δεν μπορεί κανείς να παρακολουθήσει με βεβαιότητα την εξέλιξη της γλώσσας.

Υπάρχει βέβαια σημαντική δημιουργία στον τομέα της νέας θρησκείας, του Χριστιανισμού, αλλά όπως είναι γνωστό, η γλώσσα των εκκλησιαστικών συγγραμμάτων, των ύμνων κλπ. δεν ήταν ποτέ η ομιλούμενη γλώσσα, δηλαδή η εκ παραδόσεως γλώσσα, αλλά η γλώσσα των ευαγγελίων. Αυτό βέβαια συμβαίνει και σήμερα, αλλά διαπιστώνεται καλύτερα αν συγκρίνουμε γλωσσικά αποσπάσματα από τους υπέροχους ύμνους της Κασσιανής και από τα Ακριτικά τραγούδια. (Η Κασσιανή έζησε τον 9ο αιώνα και τα Ακριτικά Τραγούδια δημιουργούνται κατά τον 10ο-11ο αιώνα. Είναι δηλαδή της ίδιας περίπου εποχής):

**«Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπε-
σούσα γυνή, την σην αισθομένη Θεότητα, μυ-
ροφόρου αναλαβούσα τάξιν, οδυρομένη μύρα
σοι προ του ενταφιασμού κομίζει».**

Κασσιανή

**«Τρίτη εγεννήθη ο Διγενής και Τρίτη θα
πεθάνει. Πιάνει καλεί τους φίλους του κι
όλους τους ανδρειωμένους».**

ή

**«Ο Διγενής ψυχομαχεί κι η γής τόνε
τρομάσσει κι η πλάκα τον ανατριχιά πώς θα
τονε σκεπάσει».**

Ακριτικά Τραγούδια

Πριν από λίγα χρόνια, σε πνευματικό συμπόσιο 65 επιστημόνων, απ' αυτούς 34 ήταν Έλληνες, που είχε λάβει χώρα στο Ελληνικό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών στη Βενετία της Ιταλίας, είχε

γίνει προσπάθεια να προσδιοριστεί ο χρόνος εμφάνισης της νεοελληνικής γλώσσας, αλλά αυτοί, οι 65, δεν κατέληξαν, όπως ήταν φυσικό, σε κοινό συμπέρασμα. Κάποιοι είχαν υποστηρίξει ότι αρχίζει με τα «Ακριτικά Τραγούδια», δηλαδή κατά το 1000, αλλ' αυτό ήταν άστοχο, γιατί, σ' αυτή την περίπτωση, η γλώσσα των Ακριτικών Τραγουδιών θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, τεχνητή. Θα ήταν, αναμφίβολα, ορθό, αν διατυπωνόταν η άποψη ότι η νεοελληνική γλώσσα γίνεται ευρύτερα γνωστή με τα Ακριτικά Τραγούδια. Το βέβαιο είναι ότι η δημοτική γλώσσα δεν έχει ορισμένο χρόνο εμφάνισης, αλλά αποτελεί σταδιακή εξέλιξη της κοινής ελληνικής, που και η «κοινή» αποτελεί, ως γνωστό, εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής. **Συμπερασματικά, η γλώσσα του δημοτικού τραγουδιού είναι η εξελιγμένη γνήσια ελληνική γλώσσα.**

(Έχοντας κανείς υπ' όψη του αυτά, σχετικά με τη γλώσσα του δημοτικού τραγουδιού, κάνει τη σκέψη ότι αν οι νεοέλληνες δεν μιλούσαμε τη δημοτική, αλλά την καθαρεύουσα ή την απολιθωμένη γλώσσα των κειμένων, τότε και οι ίδιοι μας ίσως συμφωνούσαμε με τον Φαμεράγιερ. Γιατί αυτό θα σήμαινε ότι, αφού δεν θα είχαμε γλωσσική παράδοση, ζωντανή γλώσσα, που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, τη νεοελληνική, δεν θα ήμασταν εμείς οι γνήσιοι απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων. Κάποιοι άλλοι θα ήταν. Το ότι, όμως, η γνήσια ελληνική, η δημοτική, είναι η γλωσσική μας παράδοση, αποδεικνύει ότι εμείς είμαστε οι Έλληνες).

Ε' Πηγή έμπνευσης. Το δημοτικό τραγούδι αποτελεί πλούσια και αστείρευτη πηγή και για τη νεοελληνική έντεχνη μουσική. Μεγάλοι μουσουργοί μας, όπως οι Σκαλκώτας, Χατζιδάκις, Θεοδωράκης κ.α. εκτίμησαν το δημο-

τικό τραγούδι μας και εμπνεύστηκαν απ' αυτό. Το έργο τους το βεβαιώνει.

ΣΤ' Πηγή Πληροφοριών. Άφησα τελευταία την αξία του δημοτικού τραγουδιού μας

«Εσείς παιδιά κλεφτόπουλα, παιδιά της Σαμαρίνας...»

και

«Για κάτσε να συλλογιστώ, για κάτσε να λογιάσω,
σαν τι τραγούδι θε να πώ για τον Γιαννάκη Φλώρο,
που γλύτωσε στην Κορυτσά και στο Μοριά εσκοτώθη...»,

που μαρτυρούν πως Ελληνόπουλα, από κάθε γωνιά και για κάθε γωνιά της Ελληνικής γης, αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν για τη λευτεριά της, γιατί είχαν βαθιά στην καρδιά τους την Πατρίδα. Δυστυχώς αμοιβαίο ενδιαφέρον δεν εκδηλώνει και το κράτος μας και αρκετά κομμάτια της Πατρίδας μας, μαζί με τους ανθρώπους τους, είναι ξεχασμένα.

Αυτά είναι τα δημοτικά μας τραγούδια. Μελωδική, λογοτεχνική παράδοση, με βαθιές ελληνικές ρίζες. Γνήσια έκφραση των συναισθημάτων του λαού, πηγαία έκφραση με απλότητα αλλά περίσσια ομορφιά, σαν τα γάρφαρα κελαριστά κρυστάλλινα νερά, που αναβλύζουν από νεραϊδοφύλαχτες πηγές. Τραγούδια που εξιστορούν τους αγώνες της φυ-

«Εγώ, για το χατήρι σου, τρεις βάρδιες είχα βάλει.
Είχα τον ήλιο στα βουνά και τον αητό στους κάμπους
και τον βοριά, τον δροσερό, τον είχα στα καράβια.
Μα ο ήλιος εβασίλεψε κι ο αητός αποκοιμήθη και
τον βοριά, τον δροσερό, τον πήραν τα καράβια.
Κι έτσι του δόθηκε καιρός του Χάρου και σε πήρε».

Βιβλιογραφία

Λουκάτου Δ.: Πασχαλιάτικα και της Άνοιξης, Καλοκαιρινά κλπ.
Πετροπούλου Δ.: Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια
Σηφάκη Γ.: Για μια ποιητική του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού (1998)
Σκαρτσή Σ.: Το δημοτικό τραγούδι (1994)

ως πηγής πληροφοριών για ιστορικούς, εθνολόγους, λαογράφους, φιλόλογους, γλωσσολόγους κ.ά. Θα περιοριστώ όμως σε δύο ολιγόστιχα αποσπάσματα:

λής μας, που εξυμνούν τον ηρωισμό, που μοιρολογούν για ό,τι φέρνει πόνο, που γλυκοτραγουδούν την αγάπη, τραγούδια που δίνουν ελπίδα. Τραγούδια που γοητεύουν την καρδιά και ξαναβγαίνουν γλυκά στα χείλη, κρατώντας έτσι ζωντανή την ποιητική και μελωδική παράδοσή μας.

Δημοτικό τραγούδι είχε διαλέξει και ο Γεώργιος Σεφέρης, για να παρουσιάσει τη νεότερη ποιητική παράδοση του Ελληνικού Έθνους, στη σύντομη διάλεξή του στην Ακαδημία της Στοκχόλμης, κατά την επίσημη τελετή της βράβευσής του με βραβείο Νόμπελ το 1963:

Την ημέρα που έσμιξαν δύο κόσμοι αθωότητας

Η. Ανδρέου

Στις 26 Οκτωβρίου είχε προγραμματιστεί μία παρουσίαση της νεοσύστατης φιλαρμονικής του Δήμου μας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΓΓΕΣ» με κοινό μαθητές των τριών Δημοτικών Σχολείων της πόλης μας. Είχα την διαίσθηση πως θα ήταν ξεχωριστή ημέρα καθώς θα γινόμουν κοινωνός μιας πρωτόγνωρης εμπειρίας.

Για τα παιδιά ο κόσμος μπορεί να ταυτιστεί με μια παράσταση θεάτρου που κάθε που κλείνει και ανοίγει η αυλαία του, παρουσιάζεται μια καινούργια εικόνα, μπροστά στην οποία με τα ορθάνοιχτα ματάκια τους προσπαθούν να ξεδιαλύνουν στο μυαλούδάκι τους τι είναι μαγικό και τι πραγματικό.

Τα παιδάκια του Α' Δημοτικού ο κατήφορος δεν τα πρόφτανε. Οι μαθητές του Γ' Δημοτικού δικαιολογημένα ανέβηκαν με το λεωφορείο του Δήμου από το οποίο στην κυριολεξία εκτινάσσονταν ενδεικτικό της μεγάλης ανυπομονησίας να βρεθούν στην εκδήλωση. Πολύ χαρούμενα ανταλλάχτηκαν οι χαιρετισμοί ο δε Αρχιμουσικός και Μαέστρος Χρήστος Γεωργάνος αφού αυτοσυστήθηκε ξεκίνησε την εκδήλωση.

Ας μη μας διαφεύγει πως οι μουσικοί έχοντας ως κοινό μικρούς μαθητές ένιωθαν άνετοι και εξωτερί-

κευαν μια σιγουριά για τον εαυτό τους. Ευθύς εξαρχής η χημεία μεταξύ των τριών: του Μαέστρου, των Μουσικών και μαθητών ήρθε και έδεσε στον πλέον κατάλληλο τύπο. Στην αρχή έγινε η παρουσίαση των οργάνων, το είδος τους καθώς και ο ρόλος που παίζει το καθένα στο μουσικό σύνολο.

Κάθε μουσικός με την παρουσία του έπαιξε κάποιες νότες. Με εντυπώσιασαν οι εύστοχες απαντήσεις των μικρών ακροατών στις ερωτήσεις του Μαέστρου κάτι που σημαίνει πως στο σχολείο τους διδάχτηκαν στοιχεία μουσικής παιδείας. Με το που η φιλαρμονική μπήκε στο μέρος του προγράμματος απόδοσης μουσικών κομματιών, οι μικροί ανταποκρίθηκαν με σωστές κινήσεις στους ρυθμούς, αλλά ακολούθησαν και τον Μαέστρο στην διεύθυνση. Θα μπορούσαν να γραφτούν πολλά για τον κόσμο αθωότητας των μικρών μαθητών και για την μυστηριακή τους ανταπόκριση στο κάλεσμα της μουσικής.

Είναι γεγονός πως οι Αρχαίοι Έλληνες λάτρεις της τραγωδίας και γενικά του Θεατρικού λόγου υπέβλεπαν την μουσική λόγω της έλξης που ασκεί στον ακροατή. Στο ίδιο πνεύμα ο Φρειδερίκος Νίτσε στο έργο «Η Γέννηση της Τραγωδίας» άσκησε κριτική στον κορυφαίο συνθέτη της

όπερας Ριχάρδο Βάγκνερ τον οποίο εν πολλοίς θαύμαζε. Αναφερόμαστε στην συνάντηση των δύο κόσμων αθωότητας ο ένας φυσικά αντιπροσωπεύεται από τα παιδάκια, ο δεύτερος φυσικά από τους μουσικούς της Φιλαρμονικής.

Η αθωότητά τους φυσικά δεν έγκειται στο γεγονός πως η πλειοψηφία τους είναι παιδιά του Δημοτικού μέχρι έφηβοι Γυμνασίου - Λυκείου ή εκ του γεγονότος ότι διατρέχουν τα πρώτα στάδια εκμάθησης ενός μουσικού οργάνου και ένταξής τους στο μουσικό σύνολο της Φιλαρμονικής. Διατρέχουν και για πολύ θα διατρέξουν ένα στάδιο αθωότητας όσο θα είναι ανυποψίαστοι τι αντιπροσωπεύει το μουσικό όργανο που κρατούν στα χέρια τους, η σημερινή τους ένταξη στην Φιλαρμονική και η μελλοντική τους ένταξη, το εύχομαι από καρδιάς, σε αναγνωρισμένα μουσικά σύνολα που είναι οι Συμφωνικές Ορχήστρες.

Για τη μουσική αντιπροσώπευση ας πέσουμε στα βαθιά στο κορυφαίο μουσικό έργο όλων των εποχών του κορυφαίου μουσικοσυνθέτη: Ενάτη Συμφωνία του Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν.

Αν εμείς οι αδαείς ρίζουμε μια ματιά στην παρτιτούρα της Ενάτης αδυνατούμε να κατανοήσουμε ότι σ' αυτά τα πολλά μουσικά σύμβολα, τις νότες, κρύβεται ένα εκρηκτικό μείγμα συναισθημάτων πολλών μεγάλων. Η Ενάτη Συμφωνία έχει χρονική διάρκεια πάνω από εξήντα λεπτά,

είκοσι λεπτά διαρκεί η Ωδή στη Χάρη σε ποίηση του Σίλερ και από μόνη της αποτελεί μια ολόκληρη Συμφωνία. Επί σαράντα λεπτά ο θεός Μπετόβεν βομβαρδίζει τον ακροατή με ανυπέρβλητους ήχους πλην όμως ας προσέξουμε.

Ένας συνθέτης κλασικής μουσικής και μάλιστα ο κορυφαίος δεν στοχεύει να ευχαριστήσει την ακοή του ακροατή με ένα οποιοδήποτε ηχόχρωμα. Ο Συνθέτης είναι μαζί μουσικός, ποιητής, πεζογράφος, ζωγράφος, κοινωνιολόγος και έτσι εκφράζει σωρεία συναισθημάτων της χαράς, της λύπης, του πόνου, της μοναξιάς, της απογοήτευσης, της θλίψης, ψυχικές καταστάσεις όπως της προδοσίας, της απιστίας, της ανακούφισης, της ηρεμίας, της ανάτασης και της κατάπτωσης, κοινωνικές καταστάσεις όπως της καταπίεσης, της εκμετάλλευσης, της τυραννίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας και της ελευθερίας.

Και αφού περαιωθεί όλος αυτός ο μουσικοψυχικός καταιονισμός έρχεται η ώρα της κάθαρσης του ακροατή με την ΩΔΗ ΣΤΗΝ ΧΑΡΑ: Όσο διαρκεί αυτός ο ανυπέρβλητος ύμνος αισθάνεται την ανάγκη να εξαυλωθείς, να εξακτινωθείς, να σπάσεις το φράγμα της βαρύτητας και να φτάσεις στις εσχαιές του σύμπαντος και όταν αισθάνεται το αδύνατον και το ακατόρθωτο αφήνεις στην άκρη των ματιών σου δυο δάκρυα ευγνωμοσύνης στον θείο

Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν.

Ο Αλμπέρ Καμύ στο φιλοσοφικό του δοκίμιο «Ο Μύθος του Σίσυφου» γράφει «Η Τραγωδία του ανθρώπου έγκειται στο γεγονός πως ένα αθάνατο πνεύμα ενοικεί σε ένα θνητό σώμα».

Αισθάνομαι πως καταχρώμαι την φιλοξενία του περιοδικού μας γι' αυ-

τό κλείνω με το εξής: Η Φιλαρμονική του Δήμου αποτελεί εγχείρημα με πολλές ευεργετικές επιδράσεις στους νέους της πόλη μας.

Ας την στηρίξουμε πολλαπλώς για την μακροήμερευσή της.

Παραθέτω ένα μέρος από την ΩΔΗ ΣΤΗ ΧΑΡΑ

Όποιος ενός φίλου ο φίλος είναι,
όποιος πέτυχε τέτοια έξοχη ζαριά,
όποιος βρήκε μια καλή γυναίκα, ας σμίξει
τη φωνή του στα χαρούμενα βουητά.
Φτάνει μόνο μια ψυχή στον κόσμο τούτον
να μπορεί κανείς δικιά του να την πει.
Αλλ' αυτός που δεν το πέτυχε ποτέ του,
κλαίοντας έξω από τον κύκλο ας τραβηχτεί.
Τη συμπάθεια να τιμά και να λατρεύει
όποιος ζει σ' αυτή τη γη.
Προς τ' αστέρια αυτή οδηγεί
όπου του Άγνωστου είν' ο θρόνος κι αφεντεύει.

Όλα τα όντα από τα στήθια της μεγάλης
Φύσης τη χαρά ρουφούν,
και οι καλοί μα και κακοί τα ρόδινά της
ίχνη πάντα ακολουθούν.
τα φιλιά και τα σταφύλια αυτή μας δίνει,
ένα φίλο, κι ως το θάνατο πιστό.
Ηδονή και το σκουλήκι ακόμα νιώθει,
στέκει ορθό το Χερουβείμ μπρος στο Θεό.
Έθνη, εσείς χάμω θα πέσετε, εσείς μόνο;
Πες! Τον πλάστη τον μαντεύεις, κόσμε εσύ;
Θα τον βρεις πάνω απ' των άστρων τη σκηνή.
Πάνω απ' τ' άστρα το μεγάλο του έχει θρόνο.

Η φτερούγα η δυνατή στην αιώνια φύση
ονομάζεται χαρά.

Τους τροχούς μες στο τρανό ρολόϊ του κόσμου
η χαρά τους σπρώχνει πάντοτε μπροστά.
Απ' τα ουράνια, σης χαράς το κάλεσμα ήλιοι
ξεπετιούνται, κι απ' τα σπέρματα οι ανθοί.

Η χαρά μέσα στο χάος γυρίζει σφαίρες
που αστρονόμου δεν τις γνώρισε γυαλί.
Όπως οι ήλιοι αναγαλλιάζοντας πετάνε
στην ουράνια, την υπέρλαμπρη απλωσιά,
μπρος!, αδέρφια, με χαρούμενη καρδιά,
όμοιοι με ήρωες που γραμμή στη νίκη πάνε.

Απ' τον πέτρινο καθρέφτη της αλήθειας
στον ερευνητή χαμογελά.
Στην τραχιά της αρετής κορφή ανεβάζει
τον που σηκώνει ένα φορτίο και δεν βογκά.
οι σημαίες της κυματίζουνε στις πίστης
το βουνό το φωτερό.
σπάει το φέρετρο και μέσα απ' τις ραγάδες
λάμπει εκείνη στων αγγέλων το χορό.
Λαοί, θάρρος! η αντοχή να μη σας λείψει,
και για ανώτερο έναν κόσμο υπομονή!
Πάνω εκεί, περ' απ' των άστρων τη σκηνή,
ένας θεός στέκει τρανός, και θ' ανταμείψει.

Με τους θεούς πώς να τα βάλεις; Είν' ωραίο
να τους μοιάσεις. τούτο αρκεί.
Ας σιμώσουν οι φτωχοί κι οι πονεμένοι
να χαρούν με τους χαρούμενους κι αυτοί.
Όχι εκδίκηση και μίσση. ας ξεχαστούνε.
στον θανάσιμον οχτρό συγγνώμη πια.
ας μην πιέζουνε τα μάτια του τα δάκρυα,
κι άλλο τύψη ας μην του τρώει πια την καρδιά.
Μας χρωστούν; Όλ' ας σκιστούνε τα τεφτέρια!
Συμφιλίωση γενική!
Όπως κρίναμε, αδελφοί,
έτσι κρίνει κι ο Θεός ψηλά απ' τ' αστέρια

Το «εφήμερο» στη ζωγραφική του Χρήστου Σκορδά

Ειρήνη Κίτσιου

Έχουμε λοιπόν εδώ, ένα νεαρό
ζωγράφο κονιτσιώτη. Το θάρ-
ρος, η δύναμη της έκφρασης, η συντομία
και το βαθύ αίσθημα είναι χαρακτηριστικά
της ζωγραφικής του.

Ο Χρήστος Σκορδάς που αποφοίτησε
πρόσφατα από τη Σχολή Καλών Τεχνών
του Πανεπιστημίου της Φλώρινας, έχει
αρχίσει ήδη να εκθέτει τη δουλειά του στη
Φλώρινα, Θεσσαλονίκη, Κόνιτσα και
πρόσφατα στην Αθήνα, σε μια ομαδική
έκθεση – με συμφοιτητές του και άλλους
ζωγράφους – σε γκαλερί της Ιεράς Οδού
στο Γκάζι. Ακόμα στο πολεμικό μουσείο
της Αθήνας πριν λίγες μέρες με το εργα-
στήρι του Δήμου Κόνιτσας του οποίου
υπήρξε χρονικά ο πρώτος του μαθητής με
δασκάλα του βέβαια την κ. Βιταλίνα. Το
ταλέντο του στη ζωγραφική το ανακάλυψε
στο λύκειο η καθηγήτριά του των καλλιτε-
χνικών. Από όσο γνωρίζω φοίτησε και
δυο χρόνια στο εργαστήρι του θεσσαλο-
νικίου ζωγράφου Πουρσανίδη, πριν πάει
στην Καλών Τεχνών.

Η ζωγραφική του είναι ανθρωποκεν-
τρική και δεν φαίνεται να αγαπά την αι-
ωνιότητα της πόζας. Από όσα έργα του
έχω δει τουλάχιστον, πουθενά δεν αντι-
λήφθηκα τέτοια τάση. Υποψιάζομαι πως
η επιθυμία του είναι ο θεατής να σκέφτε-
ται τους ανθρώπους του σε ένα άχρονο

παρόν, τη στιγμή ακριβώς που ασχολούν-
ται με κάτι. Και το καταφέρνει, γιατί αυτό
που μας παρουσιάζει, εντέλει, παράγει
ένα βαθύ αίσθημα που συγκινεί.

Τα στιγμιότυπα, όπου μεταφέρει με
επιτυχία τις ποιότητες του εφήμερου,
έχουν μια συντομία την αφήγηση, οι νύ-
ξεις του στην προοπτική του χώρου είναι
φειδωλές όχι όμως και ανύπαρκτες.

Οι πίνακές του έχουν υπόθεση, σενά-
ριο σαν να λέμε – όπως στον κινηματο-
γράφο – όπου η γλώσσα του σώματος
μαρτυρά την απόλυτη αφοσίωση των προ-
σώπων, σ' αυτό με το οποίο καταπιάνον-
ται. Οι χειρονομίες τους είναι γεμάτες
νόημα, και η μόνη λογική ερμηνεία αυ-
τών των χειρονομιών αφορά την έκφραση
του ατόμου – και μόνον αυτού – πάνω στο
οποίο αποτυπώνονται. Όλα αυτά έχω την
αίσθηση ότι δείχνουν ζωγράφο θετικών
οραματισμών.

Η σχέση με την πραγματικότητα είναι
εντελώς ρεαλιστική. Ευτυπωσιακό επί-
τευγμα για ένα νεαρό ζωγράφο, που κα-
θόλου δεν έχει σκοπό να επιδοθεί σε
γνωστές πόζες και στυλιζαρισμένες υπο-
θέσεις, πράγμα που σημαίνει πως είναι
κοντά η και μέσα ακόμα στην πρωτοπο-
ρία.

Όταν το ζωγραφικό έργο δεν διακρί-
νεται για την αυθεντικότητά του, για την

πρωτοτυπία τότε ο δημιουργός του είναι σίγουρα αντιγραφείας. Τούτο δω το ισχυρίζονται όλοι οι σοβαροί καλλιτέχνες και είναι μια πικρή αλήθεια που αφορά πολλούς όχι μόνο στη ζωγραφική μα και σ' όλους τους τομείς της τέχνης. Και δεν μιλάμε εδώ για πρωτοτυπία στην επιλογή των θεμάτων, τα θέματα εξάλλου με τα οποία δύναται η τέχνη να καταπιαστεί, δηλαδή ο κόσμος μας ο υπαρκτός, είναι καθώς λένε και οι Κινέζοι φιλόσοφοι μετρημένα κουκιά. Και εκτός αυτού το όραμα της ζωγραφικής δεν είναι η θεματογραφία. Εδώ πρόκειται για τις δυνατότητες που προσφέρει στον θεατή, η έκφραση του κάθε καλλιτέχνη, μέσω των ποιοτήτων της (χρώμα κυρίως, μέτρα και αναλογίες), για το πλησίασμα του έργου του. Τον οπλισμό με λίγα λόγια, τον οποίον παραδίδει η έκφραση στον θεατή για την κατάκτηση ενός πράγματος που ενώ στην ουσία δεν είναι παρά ένα ψέμα – μουσμάς και λάδια – μας εκμυστηρεύεται με τέτοιο τρόπο, όπως σπανίως – ή ποτέ – η πραγματικότητα εξομολογείται.

Εξ' αιτίας αυτής της αυθεντικότητας εξάλλου, της ειλικρίνειας σε τελική ανάλυση, σε εκπλήσσει η τέχνη. Σε μαγεύει, όπως σε μάγευαν οι γονείς σου όταν ήσουν μικρό παιδί. Σχεδόν σε τρομάζει.

Φαντάζει δε πολλές φορές σαν ένα παλιό και κατά κάποιο τρόπο γνωστό πράγμα που ήρθε από το βαθύ σκοτάδι για να σε τραντάξει, να σε συγκλονίσει. Όλα αυτά βέβαια με την προϋπόθεση ότι δεν αρνούμαστε ως φιλότεχνοι θεατές, ούτε το ξάφνιασμα ούτε το συναίσθημα.

Η ζωγραφική του Χρήστου Σκορδά έχει τέτοιες ιδιότητες, και για να το εκφράσω σαφέστερα, λέω πως έχει τα απαραίτητα: τη βαθύτερη ευτυχία των ανθρώπων για την ύπαρξή τους, ή πιο σωστά την ανείπωτη ευτυχία του δημιουργού τους, και γι' αυτό το λόγο τα έργα του σε φέρνουν σε τέτοια κατάσταση, ώστε να συνειδητοποιείς, πως έπαθες κάτι τι βλέποντάς τα, που καιρό είχες να το πάθεις!

Εν τέλει τα έργα του μοιάζουν να είναι πρωτογενείς εντελώς προσωπικές ομολογίες ενός κατά τα φαινόμενα βυθομετρημένου εαυτού, όπου, παρά το νεαρό της ηλικίας, η ανυποψίαστη αμεριμνησία δεν έχει καμιά θέση,

Προσωπικά του εύχομαι να μην τον εγκαταλείψει ποτέ η χαρά του ταλέντου του, και πάντοτε να σκάβει μέσα του με επιμονή και προσήλωση, διότι εκεί θα βρίσκονται σίγουρα οι θησαυροί της τέχνης του.

Χριστούγεννα

Γεώργιος Μαυρογιάννης

Χριστούγεννα
Χαρούμενα χτυπάνε
Στο εκκλησάκι του πιστού
Καμπάνες και μνηάνε
Παρθενογέννηση Χριστού.

Χριστούγεννα και πάλι
Και η ασίγαστη καρδιά
Τη Δόξα ξαναψάλλει
Και αποπνέει ευωδιά.

Θεάνθρωπος γεννιέται
Και γονατίζει η ψυχή
Μπροστά του κι αγαπιέται
Με τον εχθρό και ευτυχεί..

Λυτρώνει και δροσίζει
Η ανεξίκακη ματιά,
Χαμόγελα χαρίζει
Και την αγάπη την πλατειά.

Ειρήνη κι ευδοκία
Αντιλαλούν οι ουρανοί,
Στη Γη Θεοτοκία
Κι ο πειρασμός λυσομανεί.

Αμύθητα τα πλούτη
Και τα δωρήματα Χριστέ,
Κι εμείς την ώρα τούτη
Σε προσκυνούμε Αγαστέ.

Τη Νύχτα την Αγία
Ελπιδοφόρα ξαγρυπνά
Ο κόσμος κι η μαγεία
Τα συναισθήματα ζυπνά.

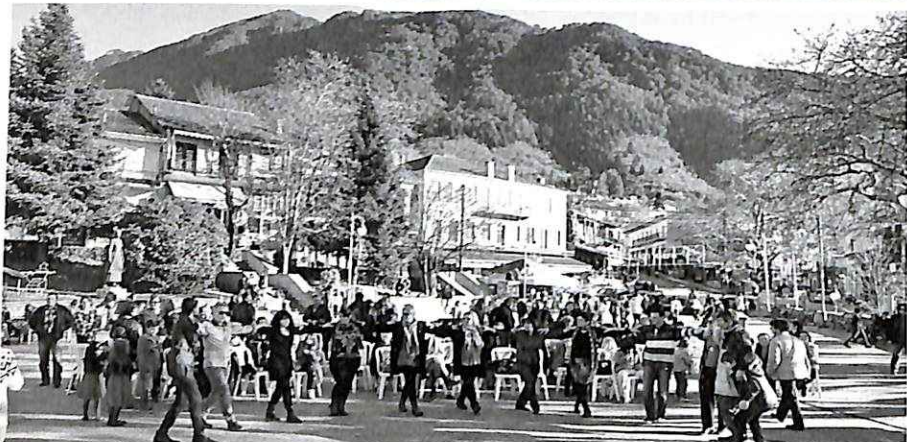
Γιορτάστε και χαρείτε
Τον ερχομό του Λυτρωτή,
Την πίστη σας τηρείτε
Κι η Παναγία επικρατεί.

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ»
για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση,
με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική
τιμή 5 € + 3 € έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

Φωτογραφίες από τις γιορτές των Χριστουγέννων

Φωτογραφίες Π. Τσιγκούλη

Βραβείο

Στις 15/12/2015 έγινε στην αίθουσα της Χ.Α.Ν. (Αθήνα) εκδήλωση της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών για την απονομή βραβείων και επαίνων στον Πανελλήνιο Λογοτεχνικό διαγωνισμό του 2015.

Στον διαγωνισμό είχε λάβει μέρος και ο υπεύθυνος του περιοδικού μας και στην εκδήλωση του απονεμήθηκε το Β' βραβείο για το διήγημα - μαρτυρία «Ο Σίμος και η υπόσχεση»*.

Το δημοσιεύουμε πιο κάτω:

ΔΙΣΕΚΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ο Σίμος και η υπόσχεση

Ο Σίμος ήταν τεσσάρων ετών όταν τα στρατεύματα του Μουσολίνι παραβίασαν τα σύνορα και εισέβαλαν στην Ήπειρο τα χαράματα της 28ης Οκτωβρίου 1940.

Αυτή η ημέρα έμεινε αλησμόνητη στο μυαλό του και ας πέρασαν πολλές δεκαετίες από τότε.

Πόλεμος. Το δυσάρεστο μήνυμα διαδόθηκε με την καμπάνα σ' όλο το χωριό. Πανικός κατέλαβε τους χωριανούς και ομάδες ομάδες φόρτωσαν στα ζώα ό,τι μπορούσαν και εγκαταλείποντας τα σπίτια και τα νοικοκυριά τους πήραν το δρόμο για το Ζαγόρι. Κάποιοι πιο ψύχραιμοι μετέφεραν και τα κοπάδια τους και όπου φύγει φύγει, μην τους προλάβουν οι Ιταλοί.

Ο πατέρας του Σίμου ήταν επιστρατευμένος και βρισκόταν στην πρώτη γραμμή· έτσι η μάνα του σαμάρωσε το άλογο, έβα-

λε μια βελέντζα και το σακούλι με δύο ψωμιά που είχε φουρνισμένα από την προηγούμενη μέρα, ανέβηκε κι αυτή με το χρονιάρικο μωρό στην αγκαλιά, τον Σίμο σκαρφαλωμένο στα καπούλια του Γρίβα και μαζί με τους άλλους συγγενείς ξεκίνησαν βιασικά για το Ζαγόρι. Εγκατέλειψαν το σπίτι με όλα τα υπάρχοντα.

Στη βιασύνη τους άφησαν τα γίδια στο μαντρί και το βόδι στο στάβλο. Ο «σώζων εαυτόν σωθήτω» που λένε...

Μετά από δυο τρεις ώρες έφτασαν σ' ένα χωριό του Ζαγορίου μες στα βουνά. Βολεύτηκαν σε κάποια ακατοίκητα σπίτια, πρόσφυγες μέσα στην ίδια την πατρίδα τους. Τα δυο ψωμιά δεν κράτησαν πολύ και άρχισε το διακόνεμα στα σπίτια του χωριού· καρύδια, λάχανα, πατάτες, ό,τι και να τους φίλευαν, καλοδεχούμενα σ' αυτή την περίπτωση.

* Το διήγημα είχε υποβληθεί στην κριτική Επιτροπή της Ένωσης με το ψευδώνυμο «Ανταίος».

Ευτυχώς αυτή η προσφυγιά δεν κράτησε πολύ· μετά από είκοσι μέρες ο εκθρός κυνηγημένος από το Στρατό μας υποχώρησε προς τα αλβανικά σύνορα κακώς. Γύρισαν και οι χωριανοί στα σπίτια τους που τα βρήκαν λεηλατημένα από τους προσωρινούς κατακτητές.

Για την οικογένεια του Σίμου τα πράγματα ήταν πολύ άσχημα γιατί δεν είχαν αφήσει τίποτε στο σπίτι. Ρουχισμός, τρόφιμα, βόδι, γίδια, όλα χάθηκαν και το χειρότερο, ήρθε σε λίγο το λυπητερό μαντάτο: Ο πατέρας του Σίμου πολεμώντας τους Ιταλούς, που υποχωρούσαν προς τα αλβανικά σύνορα, τραυματίστηκε βαριά από σφαίρα που τον βρήκε στην τσέπη του χιτωνίου όπου είχε το ρολόι με τα δυο καπάκια. Τον πήραν στο φορείο και μετά το ορεινό χειρουργείο μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο της πόλης...

Πολύ δύσκολος ο ερχόμενος χειμώνας για όλους τους χωριανούς, ενώ ο Στρατός μας κυνηγούσε τους Ιταλούς μέσα στην Αλβανία. Για την οικογένεια του Σίμου ακόμα χειρότερα αφού έλειπε ο πατέρας.

Δεν πρόλαβε ο κόσμος να χαρεί τη νίκη του Στρατού μας και νέος εκθρός, πιο δυνατός από τους Ιταλούς, ήρθε από τα βόρεια σύνορα. Μηχανοκίνητες μονάδες του Χίτλερ έφτασαν ως τη Θεσσαλονίκη και σε λίγο υποδούλωσαν την Ελλάδα. Μαζί με τους Γερμανούς ήρθαν και οι νικημένοι Ιταλοί σύμμαχοί τους ως κατακτητές. Οι αποθήκες με τα τρόφιμα άδειασαν και ο λαός βρέθηκε σε απελπιστική κατάσταση. Φοβερή πείνα, κυρίως στις πόλεις όπου κάθε μέρα δεκάδες άνθρωποι πέθαιναν στους

δρόμους από εξάντληση.

Ο κόσμος αναγκάστηκε να φάει ακόμα και ζωοτροφές για να μπορέσει να επιζήσει.

Τον Γρίβα τον είχε επιτάξει ο Στρατός και ποιος ξέρει που άφησε τα κόκκαλά του ο καημένος.

Ευτυχώς, όταν γύρισε ο πατέρας του Σίμου από το νοσοκομείο συμμαζεψε ένα εγκαταλειμμένο μουλάρι από το Στρατό που υποχωρούσε από την Αλβανία και το έφερε στο σπίτι. Αυτό έσωσε την οικογένεια, γιατί εκτός από το ζέψιμο για το όργωμα και το σπαρμό των χωραφιών, κουβαλούσε και σιτάρι από τη Μακεδονία όπου οι χωριανοί έκαναν ανταλλαγή με λάδι από τη Θεσπρωτία. Ώσπου να 'ρθει το σιτάρι, στην αρχή ο Σίμος για να γλιτώσει από την πείνα έφαγε τα πάντα· ακόμα και βελάνια ψημένα στα κάρβουνα με λίγο αλάτι για να φεύγει η πικράδα.

Μάλιστα στις κηδείες ή στα μνημόσυνα περίμενε ανυπόμονα με τ' άλλα παιδιά στη σειρά να πάρουν λίγο σιτάρι από τα κόλλυβα που μοίραζαν οι γυναίκες με το πανέρι στην εκκλησία. Τόση ήταν η πείνα, που όσο να πάει το πανέρι στον τελευταίο, ο πρώτος είχε καταβροχθίσει κι όλες τα κόλλυβα.

Ανάμεσα στα άλλα κακά εκείνης της εποχής προστέθηκε κι ένα άλλο. Από τις μάχες του Στρατού μας με τους Ιταλούς βρίσκονταν σκόρπια σε λόφους και ρουμάνια διάφορα πυρομαχικά.

Σφαίρες, οβίδες, κόκκινες χειροβομβίδες ιταλικές και άλλα θανατερά σύνεργα του πολέμου τραβούσαν σαν μαγνήτης την περιέργεια των παιδιών που τα περιεργάζονταν σαν παιχνίδια με τοτέλε-

σμα το φόνο ή τον τραυματισμό όταν γινόταν κάποια έκρηξη. Από χειροβομβίδα έχασαν τη ζωή τους, ο Νίκος, ο Θωμάς, ο Σπύρος, τυφλώθηκε ο Κώστας και τραυματίστηκαν πολλά παιδιά, ανάμεσά τους και ο Σίμος, που τον πήγε η μάνα του στο ιταλικό νοσοκομείο, δυο ώρες μακριά, γλυτώνοντας από μόλυνση το τραυματισμένο πόδι του...

Το 1942 άρχισε να απομακρύνεται το φάσμα της πείνας· σ' αυτό βοήθησε και η αλληλεγγύη του λαού που οργανώθηκε για να αντιμετωπίσει την κατάσταση. Αμέσως εμφανίστηκαν και αντάρτικες ομάδες που μεγάλωναν συνεχώς ενθαρρύνοντας τον κόσμο με το χτύπημα ληστών, μαυρογοριτών, κατοχικού εκθρού και συνεργατών του.

Ο λαός της υπαίθρου ένιωσε για πρώτη φορά το αίσθημα της ασφάλειας και της ελπίδας. Οι Ιταλοί κατακτητές αραιώσαν τις επισκέψεις τους στα χωριά και με το δυνάμωμα του αντάρτικου συγκεντρώνονταν στις πόλεις ή σε κάποια κεφαλοχώρια.

Την άνοιξη του 1943 η επαρχία όπου βρισκόταν και το χωριό του Σίμου, είχε απαλλαγεί από τους Ιταλούς, αλλά αυτό δεν κράτησε πολύ. Τον Ιούλιο για να καλύψουν το κενό οι Γερμανοί έστειλαν στην Ήπειρο την επίλεκτη μεραρχία Εντελβάϊς σκορπίζοντας στο πέρασμά της το θάνατο σε χιλιάδες Σέρβους και Αλβανούς. Στις 10 Ιουλίου πέρασαν τα ελληνοαλβανικά σύνορα καίγοντας σταροθημωνιές και σπίτια. Σκότωσαν άνδρες, γυναίκες, παιδιά στα πρώτα χωριά και συνέχισαν τη μακάβρια πορεία τους για τη μεγάλη πόλη της περιοχής. Στο διπλανό χωριό σκότωσαν επτά άτομα και σε ένα άλλο

έκαψαν ζωντανούς περισσότερους από είκοσι ανθρώπους.

Στο χωριό του Σίμου εμφανίστηκαν τρεις Γερμανοί που στα καπέλα τους είχαν κεντημένα δυο κόκαλα χιαστί με μια νεκροκεφαλή στη μέση. Πήγαν στο σπίτι του που ήταν στην αρχή του χωριού. Είδαν το μουλάρι στο στάβλο και άρχισαν να φωνάζουν: "έξτρα πρίμα γκούτ", τραβώντας το με το καπίστρι.

Ο Σίμος έβαλε τα κλάματα, η μάνα του παρακαλούσε, μα εκείνοι δεν λογάριαζαν τίποτε, πήραν το μουλάρι και έφυγαν πυροβολώντας στον αέρα. Δε λησμόνησε ποτέ αυτή τη σκηνή, ούτε τη βάρβαρη φράση "έξτρα πρίμα γκούτ" που τότε δεν καταλάβαινε την έννοιά της:

Τέσσερα χρόνια κράτησε η εκθρική κατοχή με δύσκολες συνθήκες για μικρούς και μεγάλους· το φθινόπωρο του 1944 ξημέρωσε η μεγάλη μέρα που γέμιζε χαρά κάθε ελληνική καρδιά.

"Χτυπάτε την καμπάνα - φώναζε κάποιος στο Μεσοχώρι - φεύγουν οι Γερμανοί". Ο Σίμος με τον Κώστα και τον Νίκο, άλλο που δεν ήθελεν· σβέλτα έφτασαν στο καμπαναριό και αμέσως ο γλυκόηχος ήχος της καμπάνας διαλαλούσε στα ουράνια το χαρμόσυνο μήνυμα της λευτεριάς ως τη στιγμή που σταμάτησε απότομα από δυνατές εκρήξεις. Οι Γερμανοί καθώς έφευγαν κυνηγημένοι από τους αντάρτες αποχαιρετούσαν τα χωριά με τις τελευταίες βολές των κανονιών τους.

Η χαρά της λευτεριάς δεν κράτησε πολύ. Αντί ο κόσμος να επιδοθεί σε ειρηνικά έργα μονιασμένος, όπως στην κατοχή, οδηγήθηκε σ' έναν καταστροφικό αδελφοκτό-

νο πόλεμο. Το παιδικό μυαλό του Σίμου δεν μπορούσε να καταλάβει πώς χωρίστηκαν άνθρωποι της ίδιας πατρίδας για να σκοτώνονται με τα ντουφέκια σ' έναν εμφύλιο πόλεμο. Αυτός ήξερε τον πετροπόλεμο που έκαναν τα παιδιά μαχαλά με μαχαλά. Εκεί, παρόλο που μάτωνε και κάποιο κεφάλι, στο τέλος φιλιώναν και θα'παιζαν κυνηγητό και άλλα παιχνίδια στην αυλή του σχολείου ή σε κάποιο λειβάδι και όλα μαζί θα τραγουδούσαν στην εκδρομή καλωσορίζοντας τον ερχομό του Μάν. Από τους μεγάλους είχε ακούσει ότι οι άνθρωποι χωρίστηκαν σε καλούς και κακούς, αυτός όμως δεν μπορούσε να καταλάβει ποιοί ήταν οι καλοί και ποιοί οι κακοί, αφού όλοι ήταν από την ίδια πατρίδα, μάλιστα πολλοί κατ'γονταν από το ίδιο χωριό, έχοντας και συγγένεια μεταξύ τους...

Στο χωριό του Σίμου επικρατούσε ηρεμία και το Σχολείο λειτουργούσε. Τα εφόδια των μαθητών ήταν φτωχά: μια πλάκα με το κοντύλι και το σπόγγο, το αναγνωστικό, ένα τετράδιο, μολύβι και σβηστήρα στην πάνινη τσάντα, αυτά ήταν όλα κιόλα.

Ο Σίμος στην αρχή δυσκολεύτηκε γιατί έχασε την ξεγνοιασιά που είχε πριν, αλλά σιγά-σιγά συνήθισε στην καινούργια ζωή με τα πρωτόφαντα πράγματα που άκουγε από το δάσκαλο για Θεούς του Ολύμπου, μυθικούς ήρωες και αγωνιστές του 1821 που τα πορτρέτα τους στόλιζαν τη μεγάλη αίθουσα του σχολείου.

Μάλιστα, όταν ο δάσκαλος διάβασε και κάποιο ποίημα, έκοψε την κακή συνήθεια που είχαν τότε όλα τα παιδιά του χωριού και δεν ξανάφτιαξε σφεντόνα να κυνηγάει τα αθώα πουλάκια.

Ήρθαν και οι Χριστουγεννιάτικες διακοπές του 1947. Οι νοικοκυρές άρχισαν τις ετοιμασίες για τις γιορτές και τα παιδιά περίμεναν ανυπόμονα τη μεγάλη μέρα. Το απόγευμα της παραμονής διέκοψε τα παιχνίδια τους η εμφάνιση τριών ενόπλων με δίκωχα, στο Μεσοχώρι. Ήταν δυο αντάρτες με έναν αξιωματικό. Ζήτησαν να ειδοποιηθούν οι άντρες του χωριού και όταν ήρθαν, τους μίλησε ο αξιωματικός για κάποια κυβέρνηση του βουνού και παρήγγειλε να φτιάξουν οι νοικοκυρές από μια πίτα για να νιώσουν κι αυτοί Χριστούγεννα. Μετά έφυγαν για το γειτονικό βουναλάκι που ήταν και άλλοι δικοί τους.

Το πρωί των Χριστουγέννων πολλοί πυροβολισμοί ακούστηκαν από το κοντινό ύψωμα που το κάλυπτε πυκνή ομίχλη, οι αντάρτες αιφνιδιάστηκαν από μονάδες του στρατού και υποχώρησαν στο κοντινό δάσος.

Τότε, προς το μεσημέρι, το χωριό γέμισε από ένοπλους φαντάρους με κράνη και μπερέδες. Έπιασαν θέσεις γύρω από το χωριό και προπαντός στο ύψωμα που ήταν τ' αλώνια, όπου ασχολούνταν με το φτιάξιμο πρόχειρων ταμπουριών με πέτρες από τους ξερολιθινούς τοίχους της περίφραξης. Λίγο πιο πάνω από το σπίτι του Σίμου τρεις στρατιώτες έστησαν ένα πολυβόλο. Βλέποντάς το η μάνα του φοβήθηκε και αποφάσισε να φύγουν για το σπίτι του παππού που ήταν στο κέντρο του χωριού.

Ο Σίμος πηγαίνοντας μπροστά, δεν πρόλαβε να βαδίσει λίγα μέτρα στο σοκάκι και μες στο σούρουπο είδε κάτι σκιές να εμφανίζονται στον αυλόγυρο του σχολείου. Ο φαντάρος από τη θέση του πολυβόλου φώναξε: "ποιός είν' εκεί" και

αφού δεν πήρε απάντηση έρριξε μια ριπή. Η μάνα του Σίμου ξαφνιάστηκε και γύρισε μες στο σπίτι, ενώ αυτός τα'χασε και τρέχοντας ανάμεσα στα διασταυρούμενα πυρά βρήκε καταφύγιο σε κάποιο σπίτι, όπου είχε συγκεντρωθεί όλη η γειτονιά στο υπόγειο. Το κροτάλισμα από τουφέκια, και μυδράλια συνεχίζονταν όλη τη νύχτα. Φοβερές εκρήξεις από όλμους και χειροβομβίδες τράνταζαν κάθε λίγο το σπίτι κι έκαναν την κρεμασμένη λάμπα πετρελαίου στον τοίχο να χοροπηδάει.

Εκείνο το βράδυ κανένας δεν κοιμήθηκε από το φόβο του, αλλά και να ήθελε, δεν υπήρχε χώρος, έτσι που ήταν όλοι στριμωγμένοι στο υπόγειο.

Τα χαράματα άρχισαν τα πυρά να αραιώνουν και κάποια στιγμή σταμάτησαν όλως διόλου. Δειλά δειλά βγήκαν και οι χωριανοί από τα σπίτια τους. Με αγωνία πήραν τα σοκάκια να βρουν το Σίμο, η μάνα του και η γιαγιά του. Ήταν ζωντανός ή είχε χαθεί μέσα σ' εκείνον το χαλασμό; Με τις φωνές βγήκε κι αυτός από το υπόγειο τρέχοντας κοντά τους, όπου τον υποδέχτηκαν με αγκαλιές και κλάματα.

Οι αντάρτες, μετά την αποτυχία να καταλάβουν το ύψωμα, αποσύρθηκαν τα ξημερώματα προς τα γύρω δάση. Στρατιώτες με αυτόματα κυκλοφορούσαν στο χωριό ερευνώντας σπίτια και καλύβες, μήπως και βρουν κρυμμένους αντάρτες· άλλοι ασχολούνταν με τη βελτίωση των θέσεων στους μαντρότοικους των ακρινών σπιτιών περιμένοντας, ίσως, νέα επίθεση. Πράγματι, με το νύχτωμα, σφοδρή επίθεση των ανταρτών αναστάτωσε και πάλι το χωριό. Όλα τα πολεμικά σύνεργα των αν-

τιπάλων προκαλούσαν έναν ορυμαγδό σε μια θανατερή συμφωνία υπό το φως ειδικών βλημάτων που εκτοξεύονταν στον ουρανό και καθώς κατέβαιναν στη γη φωτίζαν όλον τον τόπο σα να'ταν μέρα.

Τα χαράματα οι αντάρτες, απωθώντας τους στρατιώτες, κατέλαβαν το ύψωμα και για άλλα δυο μερόνυχτα οι επιθέσεις και αντεπιθέσεις εναλλάσσονταν με πείσμα. Το πυροβολικό και η αεροπορία του στρατού βομβάρδιζαν ανελέητα το ύψωμα, το οποίο ύστερα από γιγαντομαχία σώμα με σώμα και τόσο σίδερο και μολύβι που έπεσε, κυριεύτηκε από το στρατό και οι αντάρτες υποχώρησαν προς τα βουνά. Δεκάδες νεκροί κείτονταν στα χαράκωματα και στις ξερολιθιές των αλωνιών. Όσους πρόλαβαν οι αντιμαχόμενοι, τους πήραν στα μετόπισθεν.

Ο Σίμος με άλλους φίλους του, μετά τις μάχες, από παιδική περιέργεια ανέβηκε στο ύψωμα και αντίκρισε ένα θέαμα που έμεινε στη μνήμη του ανεξίτηλο για όλη του τη ζωή. Θυμάται, δίπλα στο καμπαναριό τον αντάρτη ανάσκελα με φουσκωμένο σώμα και γούρλωμένα "γυάλινα" μάτια να κοιτούν τον ουρανό και το στόμα να σχηματίζει μια απαίσια γκριμάτσα.

Το στρατιώτη πεσμένο μπρούμυτα με τεντωμένα χέρια πίσω από μια ξερολιθιά και δίπλα του το τρύπιο κράνος που δεν μπόρεσε να τον προστατέψει από τη σφαίρα. Θυμάται τους άλλους που είχαν κομματιαστεί από οβίδες ή ρουκέτες...

Οι χωριανοί τους μισοσκέπασαν επί τόπου στον κακοτράχαλο λόφο με λίγο χώμα, φύλλα, ξύλα, χιόνι και τα βράδια, ζουλάπια από το κοντινό δάσος και πεινασμένα σκυ-

λιά, τους κατατεμάχισαν εξαφανίζοντάς τους. Για πολλά χρόνια αργότερα, τα παιδιά που βοσκούσαν τα αρνάκια τους εκεί γύρω, εύρισκαν ανθρώπινα κρανία και άλλα κόκκαλα από εκείνους τους νεκρούς...

Από τη μέρα εκείνη ο Σίμος είδε πολλές φορές στον ύπνο του αυτές τις μακάβριες σκηνές και ξυπνούσε έντρομος. Όταν μεγάλωσε, κατάλαβε πόσο απαίσιος είναι ο εμφύλιος όπου σκοτώνονται αδέρφια μ' αδέρφια για ξένα συμφέροντα.

Με χίλιες δυσκολίες και στερήσεις, στον εμφύλιο και στο μετεμφυλιακό κλίμα της εποχής, τελείωσε τα σχολεία και στη λαίλαπα της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης, βρέθηκε κι αυτός μακριά απ' το χωριό του.

Κάποιο καλοκαίρι επισκέφτηκε το γενέθλιο τόπο του και ανέβηκε στο γνώριμό του λόφο. Αγνάντεψε Ανατολικά τα υψώματα της Γκραμπάλας όπου οι Ιταλοί το 1940, μετά από τρεις αποτυχημένες προσπάθειες να την καταλάβουν, υποχώρησαν άτακτα προς την Αλβανία. Αγνάντεψε Βόρεια τα ματωβαμμένα βουνά του Γράμμου και ένα σωρό αναμνήσεις ζωντανέψαν στο μυαλό του. Αποκαμωμένος από την καλοκαιρινή ραστώνη κάθισε κι ακούμπησε στον κορμό της αιωνόβιας βελανιδιάς. Βυθισμένος στις σκέψεις του, με το απαλό θρόισμα των φύλλων από ένα ελαφρό αεράκι και το νανούρισμα της ασταμάτητης συναυλίας των τσιπζικιών, δεν άργησε να τον πάρει ο ύπνος...

Κάποια στιγμή ξύπνησε απότομα από ένα όνειρο που τον κατατρόμαξε. Είδε τον εαυτό του παιδί να τρέχει με τ' άλλα παιδιά στο ύψωμα του Αϊ-Λιά και να σκοντά-

φτει ξαφνικά στους νεκρούς εκείνης της φοβερής μάχης. Τους είδε ολοζώντανους να απλώνουν με αγωνία τα χέρια ζητώντας του βοήθεια να σηκωθούν.

Συνήλθε από το όνειρο και άρχισε να σκέπτεται όλη εκείνη την ταραγμένη εποχή με τα δίσκεπα χρόνια: Κατοχή, εμφύλιος, μίσση, πάθη, μετανάστευση, ερήμωση του χωριού του.

Μια γενιά, η καλύτερη ίσως, που βγήκε ατσαλωμένη από τα χρόνια της κατοχής, έγινε βορά του εμφυλίου "Μινώταυρου". Σκοτωμοί, φυλακές, μετανάστευση, καταστροφή της πατρίδας.

Ποιός νίκησε σ' αυτόν τον αδερφοκτόνο πόλεμο; Ο θάνατος που θέρισε τα παλικάρια της Ρωμιοσύνης.

Του ήρθε πάλι στο μυαλό εκείνη η σκηνή από το όνειρο. Ξαφνικά το πρόσωπό του φωτίστηκε. Οι νεκροί μας καλούν - "φώναξε αυθόρμητα". Περιμένουν δικαίωση. Ηρέμισε, συλλογίστηκε λίγο και μέσα του έδωσε μια ΥΠΟΣΧΕΣΗ. Θα τους φτιάξουμε ένα μνημείο· ένα μνημείο που η Πολιτεία δεν κατάφερε ως τώρα να το κάνει...

Σε λίγον καιρό ξαναγύρισε στο χωριό του και αποφάσισε να πραγματοποιήσει την υπόσχεση που τον βασάνιζε τόσα χρόνια. Εισηγήθηκε στον Δήμαρχο την πρότασή του για την ανέγερση του μνημείου στο κέντρο του χωριού και η μεγάλη μέρα των αποκαλυπτηρίων δεν άργησε. Με την παρουσία Αρχών και λαού έγινε η επιμνημόσυνη Δέηση, κατάθεση στεφάνων, ομιλίες από τον Δήμαρχο και άλλους, σε μια συγκινητική ατμόσφαιρα.

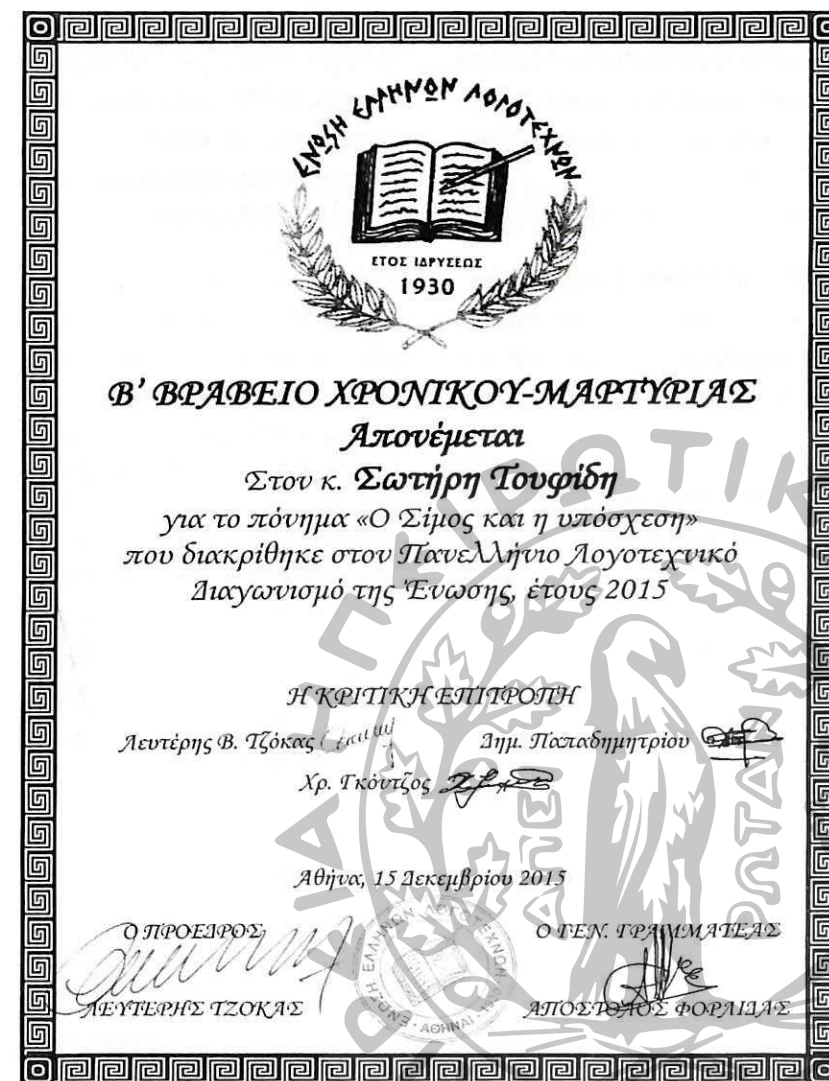
Την ώρα της τελετής ο Σίμος παρατηρούσε τη μαρμάρινη πλάκα του μνημείου

με τον σκαλισμένο σταυρό που απεικονίζει τη σταύρωση του λαού στον εμφύλιο, τα μαύρα γράμματα με τη χρονολογία των πεσόντων και κάτω κάτω τα δυο χέρια που συμβολίζουν τη συμφιλιοτική χειραψία. Ένωσε μέσα του μεγάλη χαρά και ικανοποίηση που, επιτέλους, εκπληρώθηκε η υπόσχεσή του. Τελευταίος, μίλησε για το χρονικό της ημέρας κλείνοντας

συγκινημένος με τούτα τα λόγια:

"Εδώ σ' αυτό το απλό μνημείο θα βρουν ανάπαυση οι ψυχές των αδικοχαμένων αδελφών μας που περιπλανιόνταν εξήντα πέντε χρόνια στους λόφους και τα φαράγγια του χωριού μας. Να ευχηθούμε, ποτέ πια πόλεμος και προπαντός ΠΟΤΕ ΕΜΦΥΛΙΟΣ". Ζήτω η Ελλάδα.

Σ. Τουφίδης

Ο Κίνδυνος του Αφελληνισμού

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Ο αφελληνισμός του λαού μας που οι ξένες δυνάμεις, τα ντόπια και τα ξένα συμφέροντα συστηματικά και μεθοδευμένα εκτελούν τα σχέδιά τους με την ανοχή των ασκούντων την εξουσία στη χώρα, αποτελεί, δυστυχώς, τη σκληρή πραγματικότητα.

Η Παιδεία σε όλες τις βαθμίδες υποβαθμίζεται. Τα σχολεία υπολειπουργούν. Τα πανεπιστήμια σε διάλυση. Οι εκπαιδευτικοί απολύονται κατά εκατοντάδες.

Τα ξενόγλωσσα σχολεία πολλαπλασιάζονται.

Οι γονείς σε απόγνωση. Τα παιδιά, θύματα της φτώχειας, της ανεργίας και της σύγχυσης βολοδέρνονται στα φροντιστήρια για να καλύψουν τις ελλείψεις και να μάθουν μια ξένη γλώσσα, σαν απαραίτητο εφόδιο. Τα σχολικά βιβλία γραμμένα με προχειρότητα και απαράδεκτες ανακρίβειες προκαλούν σύγχυση και δυσκολεύουν την εμπέδωση και πολύπλευρη γνώση της εθνικής μας γλώσσας.

Τα αναλυτικά προγράμματα χωρίς εναρμόνιση με τις σύγχρονες εξελίξεις τις σύγχρονες ανάγκες και τις μελλοντικές προσδοκίες.

Το μάθημα της ιστορίας όπως διδάσκεται δεν σφυρηλατεί ένα υγιές φρόνημα με προσανατολισμό στα ιδανικά της Ειρήνης και της αδελφοσύνης των λαών που με ορθοφροσύνη και συνεργασία μπορούν να οικοδομήσουν ένα μέλλον αξιοβίωτο.

Η κριτική σκέψη των μαθητών δεν καλλιεργείται και οι μαθησιακές δυσκολίες δεν

αντιμετωπίζονται.

Οι εκπαιδευτικοί δεν μορφώνονται επαρκώς και δεν επιμορφώνονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις εξελίξεις για να είναι σε θέση να επωμιστούν τις ανάλογες ευθύνες.

Οι μέχρι τώρα κυβερνήσεις αρκέστηκαν σε εμβολωματικές αλλαγές. Οι εκάστοτε υπουργοί Παιδείας έκαναν τις δικές τους ανατροπές και αλλαγές χωρίς να εγγίζουν την ουσία του προβλήματος.

Η γλώσσα μας που αποτελεί τη διαχρονική μας ταυτότητα γίνεται σιγά-σιγά και μεθοδικά περιθωριακή.

Οι ξένες γλώσσες εκτοπίζουν τη μητρική μας γλώσσα και ο αφελληνισμός γίνεται όλο και πιο απειλητικός.

Το καθημερινό λεξιλόγιο των μαθητών με την κακοποίηση της μητρικής γλώσσας και τη συχνή χρήση ξενόγλωσσων λέξεων εκεί που δεν υπάρχει λόγος οδηγεί στην περιθωριοποίηση της ελληνικής γλώσσας.

Ο κατακλυσμός με ξενόγλωσσες επιγραφές δημόσιων και ιδιωτικών χώρων προβληματίζουν κάθε σκεπτόμενο Έλληνα για το μέλλον του ελληνικού πολυπολιτισμού που βασικός φορέας του είναι η εθνική μας γλώσσα.

Μπροστά στον κίνδυνο οι ακαδημαϊκοί μας, οι επιστημονικοί σύλλογοι, η πνευματική ηγεσία του τόπου, οι άνθρωποι της τέχνης και οι ενεργοί πολίτες οφείλουν να δράσουν έγκαιρα και αποφασιστικά.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Η ζωή γράφει εύθυμα

Κουβέντες Λεωφορείου

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΗ

Η μπάλα και οι κομμουνιστές

Μετά τον εμφύλιο, γύρω στο 1956-57, ο Βαγγέλης Μ. είχε μπακάλικο στην Πυρσόγιαννη. Γνωστός δεξιός και φανατικός, το έπαιζε καμπόσος με την επικράτηση της δεξιάς. Ήταν και ευρηματικός μπακάλης και σκέφτηκε να ενισχύσει τα κέρδη του σκαρώνοντας μια λαχειοφόρο αγορά για παιδιά. Το τυχερό λαχείο θα κέρδιζε μια μπάλα. Με λαχτάρα μήπως κερδίσουν τη μπάλα τα παιδιά έδιναν τις δεκάρες τους και αγόραζαν τα μαγικά χαρτάκια. Πότε κέρδιζαν καμιά караμέλα, πότε κανένα τσιμπιδάκι και άλλες φορές τίποτε..

Ο τότε διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Πυρσόγιαννης, κινημένος απ' τη γκρίνια του γιου του, πήγε στο μπακάλικο και αγόρασε όλα τα λαχεία. Τα άνοιξε ένα, ένα, πουθενά η μπάλα!

Τρέχει λοιπόν πάλι στο μπακάλη και του λέει:

- Ρε, απατεώνα, που είναι η μπάλα;

- Α, για να σ' πω κυρ-αστυνόμε, μας κυνηγάν που μας κυνηγάν οι κομμουνιστές, μας κυνηγάς και συ τώρα;!!!

Η υπναρού νύφη

Εδώ και δέκα δεκαπέντε χρόνια, τότε που γιορτάζαμε τις ονομαστικές γιορτές - γιατί τώρα τις κόψαμε για να γίνουμε ευρωπαϊοί- ξεκίνησαν ο Παναγιώτης και η γυναίκα του, η Φρόσω, από την Κόνιτσα να πάνε στην Παραμυθιά, που γιόρταζε ο γαμπρός του, ο Νίκος, άντρας της αδερφής του, της Λίτσας.

Έφτασαν νωρίς. Είχε φτιάξει και πίτες η Φρόσω. Α! όλα κιόλα, είναι νοικοκυρά η Φρόσω. Ανακουφίστηκε η Λίτσα που θα είχε τη βοήθεια της νύφης της, γιατί περίμεναν πολύ κόσμο, κυρίως δασκάλους, συναδέλφους του Νίκου.

Έφαγαν το μεσημέρι, έπλυναν τα πιάτα οι γυναίκες και τα ετοίμασαν όλα για το βράδυ.

- Άντε νύφη, λέει η Λίτσα, που ξερε το χούι της νύφης της, σύρε εσύ να κοιμηθείς λίγο, για να αντέξεις το βράδυ, που θα 'χουμε κόσμο.

Άλλο που δεν ήθελε η Φρόσω, ώσπου να πεις κύμινο είχε αποκοιμηθεί στο διπλανό δωματάκι.

Στο μεταξύ πέρασε η ώρα άρχισε να έρχεται ο κόσμος, κι όπως έβγαζαν τα παλτά τους τα έριχναν στο δωματάκι πάνω στο κρεβάτι. Ζεστάθηκε η Φρόσω απ' τα

παλτά κι έπεσε σ' ακόμα πιο βαθύ ύπνο. Μήτε κόσμο κατάλαβε, μήτε κλαρίνα μήτε βιολιά άκουσε. Η καμμένη η Λίτσα ούτε να πάει να την ξυπνήσει δεν πρόφταινε.

Γύρω στις τέσσερις το πρωί ο κόσμος άρχισε να φεύγει και ένας ένας έπαιρναν τα παλτά τους. Κρύωσε η Φρόσω, σπκώνεται και τρέχει αλλαφιασμένη να βοηθήσει την κουνιάδα της.

- Γρήγορα, μωρ' Λίτσα, θα'ρθει ο κόσμος!

- Άντε, μωρ' νύφη, του χρόνου νά'μαστε καλά να με βοηθήσεις.

- Καλά κρασιά!, λέει ο Παναγιώτης στη γυναίκα του, εσένα περίμενε ο κόσμος πότε θα ξυπνήσεις!

Το προξενιό της υπναρούς

Όταν η Φρόσω ήταν γύρω στα δεκαοχτώ, η Πολυξένη, η ξαδέρφη της, είπε να της κάνει προξενιό και κάλεσε στο σπίτι της τον υποψήφιο

γαμπρό να δει τη νύφη.

Το βραδάκι ήρθε αυτός με έναν φίλο του στο σπίτι της Πολυξένης. Είχε ετοιμάσει μεζέδες η ξαδέρφη και σέρβιρε η Φρόσω. Άρεσε στον υποψήφιο η κοπέλα, τους άρεσαν και οι μεζέδες στρώθηκαν για τα καλά και δεν έλεγαν να φύγουν. Πέρασε η ώρα κι η Φρόσω, κατά όπως το είχε συνήθιο, νύσταζε και δεν έβλεπε την ώρα να πάει να κοιμηθεί. Κάποια στιγμή σπκώνεται αθόρυβα, σαν κάτι να πάει να φέρει απ' την κουζίνα, και το στρώνει στον ύπνο δίπλα. Περίμενε ο γαμπρός, να φανεί η υπναρού νύφη! Αφού δεν τους έπαιρνε άλλο να κάτσουν, έφυγαν. Ζαλισμένοι και σκασμένοι από το φαί την άλλη μέρα θα κατάλαβαν τη χυλόπιττα που έφαγαν.

Η Πολυξένη σκύλιασε με τη Φρόσω. Τι αναίσθητη την είπε, τι γαιδούρα.... Χαμπάρι δεν έπαιρνε η Φρόσω, γιατί κάπου αλλού το είχε το μυαλό τ'ς, η πονηρή. Μετά από κάνα χρόνο παντρεύτηκε τον Παναγιώτη.

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metag.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Νοέμβριος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
10,7	24,3	-0,5	139,0	12	BBA

Δεκέμβριος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
5,1	17,2	-3,2	1,2	0	BBA

ΕΙΔΑ - ΑΚΟΥΣΑ - ΘΥΜΑΜΑΙ

Διαβάζω τα «ΕΥΘΥΜΑ» της ήπιας και γλυκιάς Κατερίνας και ευθυμώ τόσο που γελάω και μου προσθέτει μέρες στη ζωή μου. Τα γράφει τόσο ωραία, τόσο απλά και λιτά, με την αλλοτινή προφορά, που νομίζεις ότι ακούς τον πάππο και τη μπάμπω εκείνης της εποχής. Μου θυμίζει τις συγχωρεμένες γιαγιάδες μας, που μιλάγανε τη δική τους γλώσσα, που ένας μη ντόπιος θα νόμιζε ότι μιλάνε «Αγγλικά». Θυμάμαι τη συγχωρεμένη τη μάνα μου που μου'λεγε: «Κώστα μ', καμάρ' αύριο θα πάμε για κλαδί. Θα ναρς κι συ να μας βοηθής».

Βέβαια εγώ δεν μπορώ να φτάσω την Κατερίνα, δάσκαλος εγώ εκείνη καθηγήτρια ούσα και μάλιστα φιλόλογος, αλλά θα προσπαθήσω να ανακαλέσω στη μνήμη μου στιγμές και γεγονότα και θα σας τα παρουσιάσω για να σας προσφέρω λίγο γέλιο ίσως και λίγο δάκρυ στους ευαίσθητους, αλλά και το δάκρυ είναι φάρμακο, πλένει τα μάτια κι εκτονώνει και τονώνει την ψυχή και την καρδιά.

Θα σας τα γράψω ανάκατα, χωρίς σειρά, όπως μου'ρχονται στο νου, γιατί τώρα έχω και κάποια ηλικία και πίνω και βασιλικό για να τα θυμάμαι. Αρχίζω λοιπόν και καλή μου επιτυχία.

Το γουμάρρρ

Τον πρωτελευταίο χρόνο του εμφυλίου μάς έλεγαν «φύγετε γρήγορα από την Πυρσόγιαννη, γιατί θα 'ρθουν οι αντάρτες (συμμορίτες) και θα σας πάρουν όλους στο παραπέτασμα. Φύγετε για να σωθείτε».

Κάποια στιγμή ήρθε στην ποταμιά ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο να πάρ' τον κόσμο για να τον σώσ'. Πήγαν όσοι πρόλαβαν, ανέβηκαν στο αυτοκίνητο και ξεκίνησαν για να φύγουν.

Μέσα ήταν και τρία κοριτσάκια, πεντάχρονα, που έβλεπαν πρώτη φορά αυτοκίνητο, δυο κόρες του συγχωρεμένου Παντελή Παπαχρήστου και η γυναίκα μου, κόρη του αείμνηστου Πέτρου Ατωνιάδη, του Πετροπαπά (γιος παπά).

Μόλις ξεκίνησε το αυτοκίνητο οι δυο αδερφές άρχισαν να κλαίνε γοερά και να φωνάζουν: «Σταματήστε το γουμάρρρ, σταματήστε το γουμάρρρ...». Η γυναίκα μου που καθόταν απέναντι, είχε γίνει ένα κουβάρ' και ήταν άφωνη και κατατρομαγμένη. Ο φαντάρος, συνοδός, έλεγε στις κλαίουσες που φωνασκούσαν γοερά: «Καλέ, γιατί κλαίτε και φωνάζετε, δε βλέπετε εκείνο το κοριτσάκι πόσο ήσυχο κι αμίλητο κάθεται; Γιατί εσείς κλαίτε και φωνάζετε; Μη φοβάστε. «Εκείνες όμως το χαβά τους «Σταματήστε το γουμάρρρ, σταματήστε

το γουμάρρρ” μέχρι που το γουμάρρ σταμάτησε, αφού έφτασε στον προορισμό του, και τότε κι αυτές σταμάτησαν και σκούπισαν τα δάκρυά τους. Είχε φύγει ο τρόμος και ο φόβος και ηρέμησαν.

Δεν το'φαγε το μαγκούφκο

Σε κάποιο χωριό, εκείνα τα χρόνια, έφτασε ένα μεγάλο φορτηγό. Κατέβηκε ο οδηγός του και βρήκε μια μπάμπου “Καμάρ” τι τρώει αυτό το πράμ;” Κι εκείνος ο πονηρός, αστειευόμενος βέβαια της λέει: “Κι αυτό χορτάρι τρώει, όπως όλα τα πράματα”.

Η καμένη η γιαγιούλα, μη ξέροντας τι τρώνε τα αυτοκίνητα, πήγε στην καλύβα, πήρε ένα δεμάτι χορτάρι, το'ριξε μπροστά στη μούρη του αυτοκινήτου και πήγε για ύπνο. Σηκώθηκε το πρωί και πήγε να δει αν το πράμα είχε φάει το χορτάρι. Και τι να δει. Το πράμα δεν είχε αγγίξει καν το χαϊρέ και λέει η καμένη “Φαίνεται το πήρε ο ύπνος όλη τη νύχτα και δεν το'φαγε το μαγκούφκο. Ή μπορεί να είχε φάει πολύ ψες το βράδυ και δεν πεινούσε”.

Το'μαθαν οι “μάγκες” του χωριού και γελούσαν με την άγνοια και την καλοσύνη της μπάμπως. Ο Θεός ας αναπαύει την ψυχούλα της.

Ας γινόταν δάσκαλος

Σ' ένα χωριό ζούσε ο αείμνηστος παππο-Τάσιος, που είχε κάνει και πρόεδρος του χωριού του για ένα φεγγάρι, κυρατζής το επάγγελμα, θυμόσοφος με αμίμητες και παροιμιώδεις ατάκες. Είχε ένα μουλάρ' το Μούρτζιο, δυνατό, πανύψηλο, με σταθερό βάδισμα και μεγάλη αντοχή στο βάρος του φορτίου.

Μια μέρα ερχόταν από το απέναντι χωριό, είχε το Μούρτζιο φορτωμένο κατωκέφαλα κι ήταν κι αυτός καβάλα. Μπαίνοντας στην πλατεία του χωριού και τον βλέπει ο δάσκαλος του χωριού και του λέει: “Μπάρμπα Τάσιο σαν πολύ βαριά τον φόρτωσες το Μούρτζιο”. Και τότε τον αποστόμωσε η αμίμητη ατάκα του μπάρμπα. “Ας γινόταν δάσκαλος, για να μην τον βαριαφορτώνω”.

Ας είναι ήρεμη και γαλήνια η ψυχούλα του μπάρμπα-Τάσιου εκεί όπου βρίσκεται.

Ευχαριστώ θερμά για τη φιλοξενία

Κώστας Αθανασόπουλος

Συνταξιούχος Βαλλαϊτης Δάσκαλος

από Οξυά Μαστοροχωρίων

Κόνιτσας

(Αν θυμηθώ και κανένα άλλο θα σας το γράψω. Κάντε λίγη υπομονή)

1941-1944

ΟΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΜΠΟΥΡΛΟΤΙΕΡΗΔΕΣ:

Οι καπετάνιοι του Ελληνικού πολεμικού Ναυτικού Μέσης Ανατολής

Υπό του Υποστρατήγου ε.α. ΙΩΑΝΝΗ ΔΑΦΝΗ

18 πολεμικά σκάφη με επικεφαλής τον θρυλικό “Αβέρωφ” υπό την ηγεσία του Ναυάρχου Καββαδία, θα αποπλεύσουν στην Αίγυπτο λίγες ημέρες πριν η Αθήνα καταληφθεί από τον Άξονα.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου θα παραληφθούν απ' ευθείας από τα βρετανικά ναυπηγεία 32 πολεμικά σκάφη διαφόρων τύπων ώστε, όταν ο στόλος θα επαναπατριστεί Οκτώβριο 1944, θα αριθμεί 50 μονάδες.

Και το ερώτημα που τίθεται είναι πώς έγινε αυτό το θαύμα, διότι περί θαύματος πρόκειται, όταν, για να φτάσει ένα πλοίο (οπλιταγωγό), με συνοδεία έστω, μεταφέροντας πληρώματα για τα προς παραλαβή νέα πολεμικά σκάφη, διέτρεχε μύριους κινδύνους, αφού η μεν Μεσόγειος ήταν κλειστή από τον Άξονα, ο δε Ατλαντικός τελούσε υπό τον έλεγχο των Γερμανικών Γιούγκερς καθώς και υποβρυχίων. Τα, για τον σκοπό μεταφοράς πληρωμάτων, οπλιταγωγά από Σουέζ, έπρεπε να διασχίσουν τον Δυτικό Ινδικό, περιπλέοντας το ακρωτήριο “Καλής Ελπίδας” Ν. Αφρική, να διαπλεύσουν ολόκληρο σχεδόν τον Ανατολικό Ατλαντικό, για να φθάσουν στα Ναυπηγεία Σκάπα Φλόου Σκωτίας. Υπήρξε τορπιλισμός σκάφους,

που μετέφερε μια από τις αποστολές στην οποία συμπεριλαμβανόταν ο μετέπειτα Ναύαρχος Ευγενίδης. Ο άκρατος πατριωτισμός, η ναυτοσύνη, η τόλμη και προπαντός η ενδόμυχη υπερηφάνεια, την οποία οι Έλληνες Ναυτικοί θα εξωτερικεύσουν κατά την καθέλκυση των πλοίων τους, καθ' ον χρόνο θα υψωνόταν στα κατάρτια η Ελληνική σημαία, βρίσκουν εδώ τη μέγιστη αυτών έκφραση.

Το πνεύμα του εθελοντισμού του απανταχού Ελληνισμού, κυρίως της Αιγύπτου, αλλά και αυτών που διέφευγαν από τη σκλαβωμένη Ελλάδα, για να επανδρώσουν τις μονάδες των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων ΜΑ, είχε τεράστια απήχηση. Η τότε πολιτειακή και πολιτική ηγεσία (Βασιλεύς Γεώργιος, Ε. Τσουδερός πρωθυπουργός) είχαν αναχωρήσει από την Κρήτη, τελευταίο δεκαήμερο Μαΐου 1941, μετά την επική μάχη εκεί, για την Αίγυπτο, όπου θα συγκροτούσαν μια νέα Ελληνική οντότητα, για τη συνέχιση του πολέμου προς απελευθέρωση της χώρας, πράγμα που έγινε. Πριν αναχωρήσουν πεζή από το τελευταίο ελεύθερο έδαφος (Λευκά Όρη) εξέπεμψαν προς τον Ελληνικό Λαό, διάγγελμα με τη γνωστή επωδό “Η Νίκη είναι δική μας”. Αρχομένου

του 1942, η δύναμη του πολεμικού Ναυτικού είχε ανέλθει σε 240 Αξιωματικούς και 3.600 Υπαξιωματικούς και ναύτες. Το 1944 η δύναμη έφθανε τους 500 Αξιωματικούς και 10.000 Υπαξιωματικούς και ναύτες. Διαρκούντος του έτους 1942, παρελήφθησαν από τα Αγγλικά Ναυπηγεία 4 αντιτορπιλλικά ονομασθέντα Πίνδος, Αδρίας, Κανάρης, Μιαούλης. Η παραλαβή συνεχίστηκε σταδιακά και τα επόμενα έτη κατά τον ίδιο ρυθμό. Μερικές μανάδες παρεδόθησαν στον Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό στην Αλεξάνδρεια και αλλού.

(Εγκυκλοπαίδεια Έλλης ΤΖ, περιοδ. Περίπλους, Ναυτική Ιστορία, ΣΕπ. 2009).

Η πολεμική δράση του Ελληνικού Πολεμικού στόλου της περιόδου 1941-44 έχει καταγραφεί και τιμηθεί από την Ελληνική Ιστορία, θα παραθέσουμε εδώ μερικές αντιπροσωπευτικές δράσεις και στιγμιότυπα, εντελώς συμβολικά.

Την εσπέρα της 10ης Νοεμβρίου 1941 το Υποβρύχιο 'Γλαύκος' (Πλωτάρχης Β. Ασλάνογλου), βύθισε ανοικτά του Ηρακλείου Κρήτης ένα εχθρικό φορτηγό 3.000 τόνων την 27η Φεβρουαρίου 1942 περιπολώντας ανοικτά της Μάλτας, φονεύεται ο γενναίος κυβερνήτης από εχθρικό εναέριο βομβαρδισμό και στις 4 Απριλίου βυθίζεται και το ίδιο το πλοίο κατά τον ίδιο τρόπο. Την 5η Οκτωβρίου 1942 το υποβρύχιο 'Νηρεύς' τορπίλισε ανοικτά της Ρόδου και βύθισε ένα εχθρικό μεταγωγικό 15.000 τόνων και την 27η Νοεμβρίου

το υποβρύχιο 'Παπανικολής' (υποπλοίαρχος Ν. Ρουσσέν) βύθισε εχθρικό μεταγωγικό 8.000 τόνων. Ο Ρουσσέν θα πέσει ηρωικώς μαχόμενος κατά την επιχείρηση καταστολής του κομμουνιστικού κινήματος στο Ναυτικό Πάσχα 1944. Το έτος 1942 έκλεισε με το κατόρθωμα του αντιτορπιλλικού μας "Βασίλισσα Όλγα" (πλωτάρχης Γ. Μπλέσσας) που από κοινού με το βρετανικό "Πεταρτ" βύθισαν ιταλικό υποβρύχιο, αιχμαλωτίζοντας το πλήρωμά του. Στο επόμενο έτος 1943 σημειώθηκε η εντονότερη δράση του εκτός της σκλαβωμένης χώρας πολεμικού μας Ναυτικού, που οφείλεται στο συνεχιζόμενο ρεύμα ενισχύσεων των μονάδων μας και του ανοίγματος της Μεσογείου, ως αποτέλεσμα των επιτυχιών των Συμμάχων στην Β. Αφρική και Ιταλία.

Υποβρύχια Κατσώνης (Αντιπλοίαρχος Β. Λάσκος), Τρίτων (Υποπλοίαρχος Ε. Κοντογιάννης).

Έχοντας ως αποστολή την ενέργεια επιθετικών περιπολιών στο Αιγαίο και αποβίβαση Ελλήνων καταδρομέων στα Ελληνικά παράλια (σε διαφορετικές ημερομηνίες και χώρους) ευρισκόμενα τα υποβρύχια εν καταδύσει, δέχονται από γερμανικά αντιτορπιλλικά καταιγισμό τορπιλών βυθού και εξ ανάγκης αναδύονται, αναλαμβάνουν από το κατάστρωμα αγώνα πεζικού, στη συνέχεια εμβολίζονται από τους διώκτες τους και βυθίζονται. Ο Λάσκος πίνει ηρωικώς μαχόμενος, κοντά στη Σκιάθο 14-9-1943 ως τελευταίος χειριστής του πυρο-

βόλου και ο Κοντογιάννης αιχμαλωτίζεται από τους Γερμανούς, ανοικτά της Εύβοιας (Καφηρέας), 16-11-1942.

Ο Ελληνικός Στόλος Μέσης Ανατολής συμμετέχει ενεργώς στον αποκλεισμό των παραλίων της Β. Αφρικής που οδήγησε στην απομόνωση του πεδίου των χερσαίων επιχειρήσεων εκεί και στην ταχύτερη κατάρρευση των Africa corps 15-5-1943.

Στις προκαταρκτικές επιχειρήσεις της Σικελίας, το αντιτορπιλικό μας "Βασίλισσα Όλγα" ομού με το βρετανικό 'Τζέρβις' προσέβαλαν ιταλική νηοπομπή 2 σκαφών εφοδιασμού μετά δύο πολεμικών τα οποία και εβύθισαν. Αναμφίβολα οι Έλληνες ναυτικοί μεριμνούσαν για την διάσωση τυχόν ναυαγών του εχθρού και την παροχή φροντίδας προς τους αιχμαλώτους σύμφωνα προς τους νόμους του πολέμου.

Το μεγαλύτερο μέρος του Ελληνικού Στόλου συμμετείχε στη συμμαχική απόβαση στη Σικελία 10-7-1943 και το αντιτορπιλικό Κανάρης (Πλωτάρχης Δαμνλάτης) ήταν το πρώτο συμμαχικό πλοίο που εισέπλευσε στον οχυρωμένο λιμένα της Αυγούστας 12 Ιουλίου, ενώ το 'Αδρίας' (αντιπλοίαρχος Ι. Τούμπας) με το αγγλικό 'Κουάντοκ' απέκρουσε επίθεση εχθρικών τορπιλλακάτων 21/22 Ιουλίου και το 'Β. Όλγα' συμμετείχε στον βομβαρδισμό της Κατάνης.

Το 'Β. Όλγα' καμάρι του τότε Βασιλικού Ναυτικού θα το συναντήσουμε σε όλες τις ναυτικές επιχειρήσεις που ακολούθησαν, στη συνοδεία του παραδο-

θέντος ιταλικού στόλου από Σπέτσια στην Αλεξάνδρεια 16-9-1943, αλλά το θρυλικό πλοίο με κυβερνήτη τον γενναίο Γ. Μπλέσσα βυθίζεται από Γιούγκερς στο Λακκί Λέρου 26-9-1943 και ο κυβερνήτης του πίνει ηρωικώς μαχόμενος, χειριζόμενος ο ίδιος το αντιαεροπορικό του σκάφους.

Τη νύκτα της 28ης Αυγούστου το αντιτορπιλικό 'Πίνδος' (Πλωτάρχης Δ. Φούφας) σε συνεργασία με το βρετανικό 'Ήστον' εντόπισαν γερμανικό υποβρύχιο το οποίο βύθισαν. Μετά την ολοκλήρωση καταλήψεως της Σικελίας, ο Ελληνικός Στόλος συμμετείχε στις αποβατικές επιχειρήσεις στην ηπειρωτική Ιταλία και στις 6 Ιουνίου 1944 οι κορβέτες Τομπάζης και Κριεζής με το αντιτορπιλικό 'Σαλαμής' συμμετείχαν στην D-day Landing Νορμανδίας, ενώ στις 15 Αυγούστου του ίδιου έτους ο Ελληνικός Στόλος συμμετείχε στις αμφίβιες επιχειρήσεις στη Νότια Γαλλία.

Η απόφαση του συμμάχου Στόλου Μεσογείου Sir Andrew Cunningham στον στολίσκο συνοδείας στην Αλεξάνδρεια των παραδοθέντων Ιταλικών Στόλων Τάραντα και Σπέτσια την 9-9-1943, να περιλάβει τα Ελληνικά 'Αδρίας' και 'Βασίλισσα Όλγα' και η εντολή του Cunningham στο τελετουργικό μέρος της παραδόσεως, να παρίσταται η ελληνική ναυαρχίδα 'Καρτερία' επιβαίνοντας στο σκάφος του Αρχηγού του Στόλου Ναυάρχου κ. Αλεξανδρή, με επηρμένο στον ιστό του σήματος του Έλληνα Στόλαρχου, ήταν χειρονομία

υψίστης τιμής προς το Ελληνικό Πολεμικό Μέσος Ανατολής.

Η συνθηκολόγηση της Ιταλίας δεν σήμανε απαραίτητως και τη λήξη του πολέμου αλλά τη συνέχιση αυτού για τους επόμενους 20 μήνες κατά τους οποίους αντίπαλες δυνάμεις θα ήταν στην Ευρώπη. Σύμμαχοι από τη μια πλευρά και Γερμανοί από την άλλη.

Λόγω διαφωνιών που προέκυψαν στην τριμερή συμμαχική παράταξη και λόγω των προετοιμασιών για την επιχείρηση Overlord Νορμανδία, οι σύμμαχοι δεν διέθεταν στη Μεσόγειο επαρκείς κερσαίες δυνάμεις για την πλήρη επικράτησή τους στο χώρο. Έτσι, οι γερμανικές δυνάμεις που αφέθηκαν στα νησιά μετά την αποχώρησή τους από τη Βαλκανική θα αντιμετώπιζονταν με καταδρομικές επιχειρήσεις για τον εγκλωβισμό αυτών στις θέσεις που κατείχαν και αποδυνάμωσή τους. Το ρόλο των ειδικών αυτών επιχειρήσεων ανέλαβε ο Ελληνικός Ιερός Λόγος Μ. Ανατολής του Συνταγματάρχου Χ. Τσιγάντε με την συνεργασία Βρετανών commandoes, ενώ στο υγρό στοιχείο (Μεσόγειος) η

κυριαρχία των συμμάχων θα διετηρείτο ακλόνητη.

Στο επιχειρησιακό αυτό πλαίσιο, ο ελληνικός στόλος Μέσης Ανατολής θα συνεχίσει αδιατάρακτα τις αποστολές του, αποστολές συνοδείας, προσβολή πλεούμενων στόχων, περιπολίες, υποστήριξη καταδρομικών επιχειρήσεων, προστασία ακτών.

Σε μια επιχείρηση αυτού του τύπου 22/23 Οκτωβρίου το Αντιτορπιλικό μας 'Αδρίας' (Αντιπλοίαρχος Ι. Τούμπας) περιπολώντας στα στενά της Καρπάθου, προσέκρουσε σε θαλάσσια νάρκη από την οποία αποκόπηκε ολόκληρο το πρωαίο τμήμα του σκάφους. Μετά από πρόχειρη επισκευή στον όρμο Γιουμουσλούκ Τουρκίας ο 'Αδρίας' όντας ακρωτηριασμένος, κατόρθωσε να καταπλεύσει στην Αλεξάνδρεια στις 6 Δεκεμβρίου 1943, όπου στην προκυμαία είχαν κατέλθει ένα εκατομμύριο περίπου Αιγύπτιοι μεταξύ των οποίων 200.000 Έλληνες της Αιγύπτου, οι οποίοι αποθέωσαν και επευφήμησαν το πλοίο με ουρανομήκεις ζητωκραυγές υπέρ της Ελλάδος.

ΚΟΙΝΤΟΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Ο ερχομός των Γερμανών στην περιοχή μας τον Ιούλιο του 1943

Αναδημοσίευση από το βιβλίο του Γερμανού Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Αιματοβαμμένο Εντελβίς»

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Μετά τη σφαγή το χωριό έμεινε για μήνες ακατοίκητο. Από το φόβο νέων επιθέσεων, οι κάτοικοι φυτοζωούσαν στα δάση και τις σπηλιές του βουνού Νεμέρτσικα. Επέστρεψαν στο κεφαλοχώρι τους μόλις το χειμώνα, όταν άρχισε να πέφτει το πρώτο χιόνι.

«Μετά τον πόλεμο πολλοί άνδρες του χωριού έφυγαν για τη Γερμανία για να βρουν δουλειά. Σήμερα σε κάθε γωνιά του Κεφαλόβρυσου συναντάς κάποιον που να μιλάει γερμανικά» είπε ο Κούρος. «Αλλά κανείς δεν μίλησε στη Γερμανία γι' αυτά που συνέβησαν τότε».

Η Καλόβρυση, το Μάζι, η Αετόπετρα, το Αηδονοχώρι, το Βασιλικό και το Κεφαλόβρυσο δεν ήταν τα μοναδικά χωριά που χάθηκαν στις φλόγες και στα οποία δολοφονήθηκαν άμαχοι στις 10 Ιουλίου. Ολόκληρη η περιοχή μεταξύ Λεσκοβίκιου και Αηδονοχωρίου «εκκαθαρίστηκε» από τους υπόλοιπους οκτώ λόχους της ομάδας μάχης Ζάλμινγκερ. Στο πολεμικό ημερολόγιο σημειώθηκε επιγραμματικά: «Εκκαθαριστικές επιχειρήσεις στην περιοχή δράσης της ομάδας Ζάλμινγκερ οδηγούν στην εξόντωση πάνω από 100 συμμοριτών. Πολλά χωριά που πρόσφεραν καταφύγιο στους συμμορίτες και στα οποία ανακαλύφθηκαν πολεμοφόδια πυρπολούνται».

Άλλες αναφορές επιβεβαιώνουν ότι «από την έναρξη της εκκαθαριστικής επιχείρησης [...] από την ομάδα Ζάλμινγκερ στην περιοχή Λεσκοβίκι-Γλίνα-Βασιλικό-Κεφαλόβρυσο-Μπιόβιστα τα περισσότερα χωριά πυρπολήθηκαν». Οι απώλειες της μεραρχίας ανήλθαν σε έναν νεκρό, έναν αγνοούμενο και τρεις τραυματίες, οι οποίοι όμως δεν ανήκαν στον 6ο Λόχο που διοικούσε ο Πάισινγκερ.

Με βάση τις ένορκες καταθέσεις του φούρναρη και προέδρου της κοινότητας Κεφαλόβρυσου Νικόλαου Τσέπα, μία από τις εισαγγελικές αρχές του Μονάχου εκκίνησε τη δεκαετία του 1970 προανακριτικές διαδικασίες. Η αρμόδια αστυνομική υπηρεσία του κρατιδίου της Βαυαρίας στράφηκε στο Ομοσπονδιακό Αρχείο του Φράμπουργκ. Την υπόθεση ανέλαβε εκεί ένας υπάλληλος ονόματι Χάουφφ (Hauffe).

Αυτός με επιστολή του της 11ης Απριλίου 1972 απάντησε πως «δεν υπάρχουν» ντοκουμέντα που να αφορούν «κάποια επιχείρηση εναντίον συμμοριτών και δράση κατά του χωριού Κεφαλόβρυσο». Το κύριο επιχείρημά του ήταν πως ο 6ος Λόχος του 98ου Συντάγματος στις 11 Ιουλίου 1943 δρούσε «ανατολικά του Βασιλικού». Επειδή το Κεφαλόβρυσο βρίσκεται δυτικά του Βασιλικού, δεν υπήρχαν, όπως είπε, αποδείξεις πως το χωριό καταστράφηκε από τον 6ο Λόχο. Ο Χάουφφ έκανε πρόχειρη δουλειά. Αν και η επιστολή της βαυαρικής Δίωξης Εγκλήματος έλεγε ξεκάθαρα πως το εν λόγω έγκλημα διαπράχθηκε στις 10 Ιουλίου, ο Χάουφφ αγνόησε τη σχετική ημερήσια αναφορά στην οποία αναγραφόταν πως ο 6ος Λόχος του 98ου Συντάγματος «θα αναλάβει αναγνωριστική επιχείρηση προς το Αηδονοχώρι μέσω Κεφαλόβρυσου και Βασιλικού». Με βάση την απάντηση του Χάουφφ, οι έρευνες της εισαγγελικής αρχής του Μονάχου σχετικά με τη σφαγή στο Κεφαλόβρυσο έπαυσαν. Οι υπαίτιοι δεν λογοδότησαν ποτέ.

Οι επιχειρήσεις κατά μήκος των ελληνο-αλβανικών συνόρων συνεχίστηκαν και τις μέρες που ακολούθησαν, με τη συμμετοχή ενός ιταλικού τάγματος. Σύμφωνα με τις έρευνες του συγγραφέα, κάθε χωριό πάνω στον βασικό δρόμο ανεφοδιασμού της με-ραρχίας μεταξύ Κορυτσάς και Ιωαννίνων καταστράφηκε. Οι κάτοικοι κατά κανόνα εκτελούνταν, ιδιαίτερα οι «μάχιμοι άνδρες» που δεν μπορούσαν να διαφύγουν εγκαίρως. Έτσι για παράδειγμα στις 11 Ιουλίου «εξοντώθηκε» νοτιοανατολικά του Λεσκοβικίου «μικρή συμμορία (40 άτομα) και καταστράφηκαν τέσσερις συμμοριτικές τοποθεσίες». Την ίδια μέρα ο 11ος Λόχος του 79ου Εφεδρικού Τάγματος προχώρησε βορειοδυτικά, κατά μήκος του ποταμού Αώου, και κατέστρεψε τα δύο μεγαλύτερα αλβανικά χωριά της περιοχής Ζιένα και Δράτσωβα. Εκεί ο λόχος εκτέλεσε «60 άρρενες πολίτες» -30 σε κάθε χωριό-, με τη συνηθισμένη αιτιολόγηση πως «τα πολυάριθμα πολεμοφόδια που είχαν κρύψει» οι κάτοικοι «στα σπίτια ανατινάχθηκαν».

Για να φτάσει κανείς στο χωριό Δράτσωβα, που βρίσκεται αρκετά χιλιόμετρα μακριά από τον κεντρικό δρόμο, πρέπει ακόμα και σήμερα να περάσει με τα πόδια μια κρεμαστή γέφυρα που ταλαντεύεται πάνω από την πλατιά κοίτη του Αώου. Ο Παυλός Στέφανος Νακολάρης, γεννημένος το 1926, θυμόταν πώς οι Γερμανοί εμφανίστηκαν ξαφνικά στο χωριό.

Προχωρούσαν κατά μήκος της ρεματιάς. Ερεύνησαν κάθε σπίτι. Οι άνδρες που, όπως εγώ, δεν είχαν προλάβει να διαφύγουν συγκεντρώθηκαν με τη βία στην πλατεία του χωριού, μπροστά στα μάτια των γυναικών και των παιδιών. Ανάμεσά μας ήταν και γέροντες, ένας ανάπηρος και έφηβοι. Ενώ τα παιδιά και οι γυναίκες ούρλιαζαν, οι Γερμανοί έκαναν έρευνα στα σπίτια και τα πυρπολούσαν. Οι άνδρες εκτελέστηκαν μπροστά στα μάτια των γυναικόπαιδων.

Από τους 150 άρρενες κατοίκους του χωριού, μόνο 15 ενήλικες επέζησαν της Κατοχής. Όπως διαβεβαίωσαν ομόφωνα οι γέροντες του χωριού:

Την εποχή εκείνη δεν υπήρχαν αντάρτες στο χωριό μας. Εκτός από τα κυνηγετικά μας όπλα, δεν είχαμε κανένα άλλο όπλο στα σπίτια μας. Μετά ζούσαμε μέσα σε σπηλιές στα βουνά. Τις νύχτες βγαίναμε στα χωράφια για να μαζέψουμε τη σοδειά. Μόνο όταν μπήκε ο χειμώνας πήραμε θάρρος και επιστρέψαμε στα ερείπια.

Μία βδομάδα μετά τη δολοφονία των 60 ανδρών στη Δράτσωβα και τη Ζιένα, ο εικοσάχρονος υποδεκανέας Κουρτ Μπήνερ (Kurt Biener), που ανήκε στο 54ο Εφεδρικό Τάγμα, έλαβε μέρος σε μια αναγνωριστική επιχείρηση με κατεύθυνση τη Δράτσωβα. Όπως έγραψε στο ημερολόγιό του:

Σηκώσαμε τα πάντα. Οτιδήποτε μπορεί να φανεί χρήσιμο το αρπάζουμε. Είμαστε περισσότερο ληστρική παρά αναγνωριστική ομάδα. [...] Φέρνουμε πίσω στο στρατόπεδό μας: 14 βόδια, 4 κότες, αλλά και γυναικεία εσώρουχα, ρολόγια, πένες, σέλες, ρύζι, ένα σακί φουντούκια κ.ά.

Στις 12 Ιουλίου εκτελέστηκε άγνωστος αριθμός «υπόπτων», σημειώθηκε στην αναφορά. Την ίδια στιγμή ο 9ος Λόχος του 98ου Συντάγματος επιτέθηκε και πάλι στο Αηδονοχώρι γιατί σε μικρή απόσταση από το χωριό είχε σημειωθεί ανταλλαγή πυρών με αντάρτες. Κατά τη διάρκεια αυτής της **εκκαθαριστικής** επιχείρησης πυρπολήθηκαν οι γειτονικοί οικισμοί Άγιος Δημήτριος και Άγιοι Θεόδωροι.

Στις 13 Ιουλίου η βασική οδική αρτηρία μεταξύ Μπόροβας και Αηδονοχωρίου θεωρούνταν πλέον αρκετά «ασφαλής» ώστε να διαταχθεί η αποχώρηση της ομάδας μάχης Ζάλμινγκερ. Ενώ μια νέα μονάδα αναλάμβανε τα καθήκοντα φύλαξης του δρόμου και ο Ζάλμινγκερ κινούνταν προς τα Ιωάννινα, ο Γερμανός αξιωματικός διέταξε τρεις λόχους του 2ου Τάγματος του 98ου Συντάγματος, να εκτελέσουν μια αποστολή «εκκαθάρισης των υψωμάτων ανατολικά του δρόμου Λεσκοβικίου-Ιωαννίνων.

Στην περιοχή εκείνη, και πιο συγκεκριμένα στην οροσειρά του Μιτσικελίου, η Άμπερ είχε εντοπίσει μια ομάδα του ΕΔΕΣ που απαρτιζόταν από 400 περίπου άνδρες. Οι γερμανικές φάλαγγες διέτρεχαν δηλαδή κίνδυνο ανά πάσα στιγμή να δεχτούν την επίθεση των ανταρτών από τα υψώματα.

Στο πλαίσιο της νέας επιχείρησης, στις 15 Ιουλίου σημειώθηκαν κοντά στους

Ασπραγγέλους συμπλοκές μεταξύ τριών γερμανικών λόχων και ενός τμήματος οπισθοφυλακής των ανταρτών που υποχωρούσαν. Σύμφωνα με τις γερμανικές πηγές, 18 Έλληνες έχασαν τη ζωή τους, «δύο συμμορικά χωριά καταστράφηκαν» ενώ άλλα τρία δέχτηκαν πυρά πυροβολικού. Τα κατεστραμμένα χωριά για τα οποία και οι ελληνικές πηγές συμφωνούν ότι ήταν «άντρα ανταρτών», ήταν οι Ασπραγγέλοι η Ελάτη το Μονοδένδρι, κα, η Άνω και Κάτω Βίτσα. Τα τρία τελευταία δέχτηκαν επίθεση με οβίδες, αλλά δεν κατελήφθησαν. Σύμφωνα με τις ελληνικές πηγές, στους Ασπραγγέλους πυρπολήθηκαν 118 από τα συνολικά 135 σπίτια, μαζί με δυο εκκλησίες κα, τους μισούς αχυρώνες. Άλογα, μουλάρια, πρόβατα κα, βοοειδή λαφυραγωγήθηκαν. Στο δημοφιλές θέρετρο της Ελάτης, τα 57 από τα 70 εν μέρει διώροφα και τριώροφα κτίρια έγιναν παρανάλωμα του πυρός. Τα υπόλοιπα καταστράφηκαν σε τέτοιο βαθμό, που η περαιτέρω κατοίκηση τους έγινε αδύνατη.

Κατά τη διάρκεια των εχθροπραξιών το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είχε καταφύγει στα γύρω δάση. Όπως θυμόταν αργότερα ο Φωκίων Καψάλης.

Έπειτα από λίγες μέρες επιστρέψαμε στο χωριό για να ελέγξουμε την κατάσταση " σπιτιών μας Μόνο τα θεμέλια ήταν ακόμα στη θέση τους. Όλοι άρχισαν να κλαίνε μέσα στα ερείπια και να ψάχνουν τα υπάρχοντά τους, [...] ο, ηλικιωμένες γυναίκες οδύρονταν και κραύγαζαν. Στέκονταν μπροστά στα σπίτια τους, σήκωναν τις γροθιές τους προς τον ουρανό και έκλαιγαν σπαρακτικά.

Μόνο με το που έπεσε ο χειμώνας οι κάτοικοι εγκατέλειψαν τα δάση και τις σπηλιές και επέστρεψαν στους Ασπραγγέλους. Εγκαταστάθηκαν πρόχειρα στα κελάρια των ερειπωμένων σπιτιών κα, στους αχυρώνες που δεν είχαν καταστραφεί. Ενώ «οι αντάρτες συνέχιζαν να κάνουν επιθέσεις σε γερμανικές φάλαγγες», ανέφερε λακωνικά ο Καβάλης, «το χωριό αφέθηκε στην ησυχία του. Σε τελική ανάλυση μας είχαν ήδη κάψει».

Μετά το τέλος της επιχείρησης, στις 16 Ιουλίου, η ομάδα μάχης Ζάλμινγκερ έφτασε χωρίς άλλα επεισόδια στα Ιωάννινα. Εκεί εγκαταστάθηκε στα καταλύματά της στα νότια της πρωτεύουσας της Ηπείρου, όπου κα, ενώθηκε με τους υπόλοιπους λόχους του 98ου Συντάγματος. Οι απώλειες των Γερμανών μεταξύ της 9ης και της 13ης Ιουλίου ανήλθαν στους «2 νεκρούς, 5 τραυματίες κα, έναν αγνοούμενο» «Σε συνοπτική αναφορά για τις απώλειες του εχθρού σημειωνόταν:

Ο δρόμος στην περιοχή ανάμεσα στο Λεσκοβίκι και τα ελληνο-αλβανικά σύνορα που είχε μπλοκαριστεί από συμμορίες, άνοιξε και πάλι από την εμπροσθοφυλακή Ζόμμερ έπειτα από σύντομες μάχες. Η περιοχή Λεσκοβίκι-Πρεμετή-Αηδονοχώρι-Κόνιτσα χτενίστηκε κα, εκκαθαρίστηκε σύμφωνα με το σχέδιο από την ομάδα μάχης Ζάλμινγκερ. Πάνω από 150 κομμουνιστές εκτελέστηκαν κα, 15 χωριά πυρπολήθηκαν επειδή παρείχαν καταλύματα και αποθήκευαν πολεμοφόδια για τις συμμορίες.

Με βάση τις αναφορές της Βέρμαχτ, τις ελληνικές πηγές και τις επιτόπιες έρευνες του συγγραφέα, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως κατά την εβδομάδα από τις 7 έως τις 15 Ιουλίου 1943 σκοτώθηκαν τουλάχιστον 400 Αλβανοί 200 Έλληνες και 15 Γερμανοί, και καταστράφηκαν πάνω από 1.000 σπίτια. Δεν αναφέρθηκε ούτε ένας αιχμάλωτος.

«ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ»

Επιμέλεια ΣΩΚΡΑΤΗ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Με την επέτειο των 75 χρόνων, από το πόλεμο του '40 θα δημοσιεύσουμε σήμερα επ' ακριβώς από το βιβλίο του ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΟΠΟΙΪΑ 1940-41»

«ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ»

Την παραμονή της 28ης Οκτωβρίου 1940, ημέρα Κυριακή 27 Οκτωβρίου, ο καιρός είχε βαρύνει πολύ, μύριζε ο τόπος, γη ποτισμένη. Βροχή παντού, βροντές απανωτές, αστροπελέκια, τα βουνά μούγκριζαν, τα ρουμάνια κι οι λαγκαδιές αντιλαλούσαν. Αλάλαζε πέρα ως πέρα το φαρδύτερνο τοπίο της Ηπείρου.

Η διοίκηση της VIII Μεραρχίας, με Διοικητή του Χ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟ, είχε πάρει όλες τις πληροφορίες. Ήταν έτοιμη για τον πόλεμο. Ο Μέραρχος είπε δεν θα περάσουν από το ΚΑΛΠΑΚΙ.

«Καλή τύχη και επιτυχία στρατηγέ μου, ήταν η απάντηση από το ΓΕΣ. Η Φωνή του τηλεφώνου μπερδευόταν με μπουμπουνιτά ασταμάτητα, κρουνέλιασμα της βροχής.

Ο Μέραρχος κρέμασε τ' ακουστικό ατάραχος.

... «Πρόσταξε να πάνε στα σπίτια τους όσοι αξιωματικοί της Μεραρχίας δεν είναι επιφυλακή, ύστερα ανέβηκε κι αυτός στο απάνω πάτωμα, που ήταν η κατοικία του. Από εκεί, πήρε το τηλέφωνο μian ακόμα φορά, ρώτησε τους διοι-

κπές των τμημάτων προκαλύψεως τι γίνεται, έμαθε πως επικρατεί ησυχία σ' όλο το μέτωπο της Μεραρχίας. Έβαλε δίπλα του την τηλεφωνική συσκευή και, κουρασμένος καθώς ήταν έπεσε να κοιμηθεί.

Κοιμήθηκε βαθειά, τον ύπνο του αγωνιστή και του δικαίου.

Θα ήταν η ώρα τέσσερις παρά τέταρτο πριν από τα χαράματα όταν το τηλέφωνο άρχισε να κουδουνίζει.

Ο Κατσιμήτρος δεν τ' άκουσε. Κοιμόταν με σιδερένια αταραξία. Το τηλέφωνο επέμενε, σα βιαστικό και σαν αλαφιασμένο. Τότε πετάχτηκε από τον ύπνο του το κοριτσάκι του Μεράρχου, κατέβηκε από το κρεβάτι του, έτρεξε πήρε το ακουστικό. Ήταν από την Αθήνα, από το Γενικό Επιτελείο, μια φωνή ανυπόμονη:

- Ξυπνήστε αμέσως το στρατηγό!

Ο Μέραρχος ξύπνησε. Στο τηλέφωνο του είπαν ότι ο πρεσβευτής της Ιταλίας είχε επιδώσει πριν από λίγο τελεσίγραφο, ο Πρόεδρος της κυβερνήσεως το απέρριψε και στις 6 η ώρα θ' αρχίσει επίθεση των Ιταλών. Στη βεβαίωση του Μεράρχου πως η Μεραρχία θα κάνει το καθήκον της, όπως το επιβάλλει η εθνική τιμή και με τον τρόπο που αυτή ξέρει, η φωνή από την Αθήνα απάντησε όπως και το περασμένο βράδυ: «Στρα-

τηγέ μου, καλή επιτυχία».

Ο Κατσιμήτρος κατέβηκε στο γραφείο του.

Λίγη ώρα αργότερα, το επιτελείο της Μεραρχίας έφευγε βιαστικά, μέσα στη νύχτα και στη βροχή, για να εγκατασταθεί σε σκηνές, στο πρώτο του πολεμικό σταθμό διοικήσεως, δέκα χιλιόμετρα δώθε από το Καλπάκι, στη Βρύση του Πασά. Άρχιζε η εκστρατεία.

Η νύχτα ήταν άγρια, φουρτουνιασμένη. Μπουμπουνιτά ασταμάτητα συντάραζαν το στερέωμα, το νερό έπεφτε δαρτό, με λύσσα, να πνίξει την πλάση. Τμήματα της προκαλύψεως, δώθε από τη μεθόριο, άκουγαν τα βροντοκοπήματα και ειδοποιημένα από τη Μεραρχία τους, πάσχιζαν ν' αφουγκραστούν, να ξεκρίνουν κάτι άλλο, πιο χαρακτηριστικό, πέρα από το πηχτό σύνορο της νύχτας. Τμήματα που είχαν πάρει θέσεις αναμονής, βλέποντας τον κίνδυνο να πνιγούν από τη νεροποντή τα ζώα τους, είχαν βρεθεί στην ανάγκη να στεγαστούν πρόχειρα σε κοντινά χωριά. Ξαφνικά, μέσα στο υγρό κι αναστατωμένο σκοτάδι, εκεί απάνω στα φυλάκια, ακούστηκε από τις σκοπιές στριγγιά φωνή, ο συναγερμός: «Στα όπλα!» Πίσω, σε σταθμούς των τμημάτων που βρίσκονταν κλιμακωμένα σε βάθος από τη μεθόριο, καλπασμοί πλατάγισαν, φωνές σπάθισαν τη νύχτα: «Αξιωματικοί! Πόλεμος! Στα όπλα!». Μαζί, μέσ' από το άγριο μπουμπουνιτό, ξεχώριζαν τώρα κάποιες βροντές πιο τρανταχτές, πιο κοντινές, που έκαναν τη γη να τιναχτεί

ξαφνιασμένη. Έσκασαν στο σκοτάδι εδώ – εκεί λάμπεις. Το πυροβολικό του εχθρού, οι πρώτες οβίδες. Η γη της Ηπείρου, χτυπημένη κατάσαρκα, στα σπλάκνα της, ανασείστηκε, βόγκηξε σα ζώο μαχαιρωμένο.

Το μέτωπο, πέρα ως πέρα, καιγόταν τώρα από τα πυρά του εχθρού. Με όλα τους τα πυροβολικά οι Ιταλοί έρριχναν σε πλάτος και σε βάθος. Κοκκίνιζε ο ορίζοντας με την τρεμουλιαστή, πένθιμη αντιφεγγιά του χαλασμού, το έδαφος έτρεμε. Κι ο έλληνας φαντάρος στεκόταν απορημένος, με το τουφέκι ακόμα κρύο στη χούφτα του, κοίταζε κι αναρωτιόταν ποιο τάχα πάθος να είχε ξυπνήσει μονομιάς εκεί αντίκρυ, και γιατί. Ό,τι και να του είχαν πει, ό,τι, και να περίμενε, ήταν λίγο για να εξηγήσει τούτο το βάνουσο ξέσπασμα μέσα στο βαθύ τον όρθρο.

Η εισβολή άρχισε μόλις κόπασε το κανονίδι, από πολλές μεριές μαζί: Από τη Μέρτζανη προς το Χάνι Μπουραζάνι από τους Δρυμάδες προς το Δελβινάκι, από την Κακαβιά προς το Χάνι Δελβινάκι πάλι, από την Κονίσπολη προς τους Φιλιάτες. Είχε ξημερώσει τώρα και τα τμήματα του εχθρού φαίνονταν ξεκάθαρα, σε πυκνές φάλαγγες, παράταξη πορείας περισσότερο παρά μάχης, να προχωρούν μέσα στην Ελλάδα. Οι φρουρές των φυλακίων, κατά τις οδηγίες που τους είχαν δοθεί, αποσύρονταν κανονικά στις ορισμένες τους θέσεις, να συναντήσουν τα τμήματα προκαλύψεως που άρχιζαν τον επιβραδυντικό τους

αγώνα. Ήταν το σχέδιο της Μεραρχίας.

Οι Ιταλοί δεν περίμεναν αντίσταση, ή το πολύ – πολύ είχανε φανταστεί μια προσχηματική μονάχα αντίσταση. Μόλις αντίκρυ τους έσκασαν οι πρώτοι πυροβολισμοί από τις ρακούλες, στάθηκαν ξαφνιασμένοι. Ταμπουρωμένοι οι λιγοστοί άντρες των ελληνικών φυλακίων στα υψώματα, έριχναν απάνω στον εχθρό συνέχεια και με πείσμα. Οι ιταλικές

φάλαγγες που είχαν ξεκινήσει με παράταξη θεατρική, μπροστά οι μοτοσικλετιστές, πίσω τα θωρακισμένα αυτοκίνητα, πιο πίσω το πεζικό, κλονίστηκαν, φούσκωσαν και ξεφούσκωσαν στη στιγμή, σαν το κορμί του φιδιού, έσπασαν, σκόρπισαν στις πλαγίες γύρω, μέσα στα σκοίνα και στα πουρνάρια...

ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΕΡΑΣΑΝ
ΣΤΟ ΚΑΛΠΑΚΙ!...»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

α) Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για την προσέλευση του κόσμου στην συγκέντρωση της 29ης-11-2015 στο Δημαρχείο για το θέμα της υποβαθμισμένης λειτουργίας του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας. Εκφράζουμε τις ευχαριστίες για τον ήρεμο διάλογο και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

β) Η συγκέντρωση αυτή παρέχει ελπίδες πως η ολιγάριθμη κοινωνία μας μέσα στην βαθιά πολυσύνθετη και πολυεπίπεδη κρίση περιμένει πρωτοβουλίες-σπίθες για να εκφραστεί και να δραστηριοποιηθεί μέσα από άδολες κινήσεις για τα θέματα που την απασχολούν και την πιέζουν. Η πρόοδος έρχεται όταν όλοι οι πολίτες της καλής θέλησης συναντώνται σε σταυροδρόμι γύρω από κοινωνικούς στόχους και συνοδοιπορούν. Ας περιφρονήσουμε τα σκύβαλα που συκοφαντούν κάθε καλοπροαίρετο και κάθε δημιουργική κίνηση.

γ) Συγκεντρώθηκε το ποσό των 400 ευρώ, με το οποίο θα αγορασθούν από τα φαρμακεία μας αναλώσιμα υλικά με υπόδειξη του Διευθυντού του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας. Τα υλικά αυτά που θα αγορασθούν είναι απειροελάχιστα σε σχέση με τα στοιχειώδη που χρειάζεται το Κέντρο Υγείας Κόνιτσας. Είναι όμως πολλά σε σχέση με το τίποτε.

δ) Το Ψήφισμα προωθείται στους αρμοδίους.

ε) Προχωρούμε στην σύνταξη καταστατικού του υπό ίδρυση σωματείου. Αναθέσαμε την υπόθεση σε νέα συμπατριώτισσά μας δικηγόρο.

Κόνιτσα 1-12-2015

Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας

Ηλίας Ανδρέου -Αλέκος Καρακατσάνης

Δημήτριος Ντάφλης-Βασίλειος Τσιαλιαμάνης

Το αμάρτημα του Παπα-Γιώργη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Αλλά δεν μπορεί να μείνη για πολύ κρυφά ένα πράγμα, που το ξέρουν πολλοί. Τα πολλά τὰ λάδια, τὰ πολλά τὴ κηρία κι' οἱ πολλές καὶ χοντρές λαμπάδες, ποῦ πήγαινε ὁ παπᾶ Γιώργης στὴν ἐκκλησιά, χωρὶς νὰ φανερόνη ἀπὸ ποῦ στέλλονταν, ἔδωκαν τὴν ὑπόνοια στοὺς ἄλλους παπᾶδες καὶ στοὺς ἐφοροεπιτρόπους τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Παπᾶ Γιώργης βρῖσκονταν σὲ σχέσεις μὲ τουρκόσπιτα καὶ διάβαζε κρυφοπαρακλησες σὲ Τούρκους, κι ἔπρεπε, ἂν ὄχι ἀπὸ κακὶ ἀλλ' ἀπὸ κατῆκον, νὰ καταγγείλουν τὸ πρᾶγμα στὸν Μητροπολίτη.

Ὁ Μητροπολίτης, μὴ ὄντας ἐντόπιος, καὶ ζυμωμένος μὲ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ λίγα μόνον χρόνια εὐρισκόμενος στὴν Κόνιτσα, δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτούμενη ἀντίληψη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἂν κι ἱκανὸς ἱεράρχης κατὰ τ' ἄλλα, κι ἅμα τοῦ καταγγέλθηκε ὅτι ὁ Παπᾶ Γιώργης διάβαζε παρακλησες σὲ τουρκόσπιτα «σταύρωσον! σταύρωσον!» τὸν ἔκανε ἀργὸ «πάσης ἱεροπραξίας» ἐπ' ἀόριστον!

Σὰν ἀστροπέλεκας κακός, ἔπεσε στὸ κεφάλι τοῦ καίμενου τοῦ παπᾶ Γιώργη ἡ ἀδικη αὐτὴ καταδίκη καὶ θέλησε νὰ δικαιολογηθῇ στὸν Μητροπολίτη, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν ἀκούσῃ ἐκεῖνος! Εἶχε γείνει θηρίο.

Ὁ Παπᾶ Γιώργης εἶταν καλὸς Χρι-

στιανὸς καὶ ὑπόμενε μὲ χριστιανικὴ ὑπομονὴ τὴν ἀδικία, ποῦ τοῦχε κάνει ὁ Μητροπολίτης, ἀλλ' ἡ καταδίκη τοῦ ἀναστάτωσε τὴν χριστιανικὴ Κοινότητα ἐναντίον του, κι ἐνῶ λίγα χρόνια πρὶν, ὅλοι οἱ παπᾶδες τῆς Κόνιτσας διάβαζαν στὰ τούρκικα σπῖτια, τώρα βρέθηκε νὰ θεωρηθῇ αὐτὸ «μεγάλη καὶ ἀσυγχώρητη ἁμαρτία» εἰς βάρος τοῦ Παπᾶ Γιώργη!

Ἡ «μεγάλη καὶ ἀσυγχώρητη ἁμαρτία» τοῦ Παπᾶ Γιώργη ἄρχισε ἀπὸ λίγο-λίγο νὰ μεγαλώνη, σὰν τὴν ψεῖρα τοῦ Παραμυθιοῦ, ποῦ δὲν τὴν χωροῦσε οὔτε τὸ σπῖτι καὶ ἔλεγαν κρυφὰ ὁ Κόσμος γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀκοῦν οἱ Τούρκοι:

— Διαβάζει εὐχὲς καὶ παρακλησες στὰ τούρκικα σπῖτια! Ἀκοῦς ἐκεῖ ὁ τραγογένης!

— Δὲν εἶν' αὐτὸ μονάχα, ... ἀλλὰ πααίνει καὶ διαβάζει καὶ στὰ τζαμιά!...

— Ἐγὼ ξέρω ὅτι μνημόνευε στὴν προσκομιδὴ καὶ ὀνόματα: Φατιμέ, Χατιτζέ, Νεφιγέ, Ναϊλέ, ὅλες τὲς Τούρκισσες τῆς Κόνιτσας, κι εὐχόνταν μέσα στὴν ἐκκλησία «ὑπὲρ υγείας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν» τῶν ἀλλοπίστων!

— Ὅλα ἐκεῖνα τὰ πολλὰ κηρία, κι ὅλες ἐκεῖνες οἱ μεγάλες λαμπάδες στὴν ἐκκλησιά, ποῦ θέλουν χρόνια νὰ καοῦν, εἶναι τούρκικα τάμματα!

— Τὸν ἀθεόφοβο τὸν Παπᾶ Γιώργη! Ἀκοῦς, νὰ μᾶς κάνη τὴν Ἐκκλησιά μισοτούρκικη!

Μὴν μπορῶντας πλεῖα νὰ δικαιολογηθῇ ὁ Παπᾶ Γιώργης, δὲν εὐρίσκει

ἔλεος στήν συνείδηση κανενὸς Χριστιανοῦ. Ὡς τότε ζοῦσε τὸ σπίτι του μὲ τὴν ἐφημερία του, καὶ μὲ τὸ πετραχήλι, καὶ τώρα τᾶχανε καὶ τὰ δύο! Ἔχανε οὔτε πλειότερο οὔτε λιγώτερο, τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα του! Τί νὰ γένῃ; Τί νὰ κάνῃ; Ποῦ νὰ πάῃ νὰ εἰπῇ τὴν δυστυχία του; Μόνον στὸ Πατριαρχεῖο μπορούσε νὰ κλαυτῇ καὶ νὰ βρῇ τὸ δίκιο του, ἀλλὰ δὲν εἶταν τόσο εὐκολο νὰ πάῃ ἀπὸ τὴν Κόνιτσα στὴν Πόλη, στὸ Πατριαρχεῖο. Ἀλλὰ καὶ ἂν μπορούσε νὰ πάῃ, δὲν καταδέχονταν νὰ τὸν ἀκούσῃ ὁ Πατριάρχης, ἢ νὰ διαβάσῃ τὴν ἀναφορά του; Κι' ἔκανε ὑπομονή.

— «Ὁ ὑπομείνας σωθήσεται» ἔλεγε μέσα του, ψιθυρίζοντας τὴν εὐαγγελικὴ ρήση καὶ εἶχε τὴν ἐλπίδα στὸν Θεὸ καὶ στὸ δίκιο του.

Πῶς ζοῦσε ὁ καϊμένος ὁ Παπᾶ Γιώργης ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ τοῦχε ἀφαιρέσει τὸ πετραχήλι ὁ Μητροπολίτης; Ἕνας Θεὸς τῶξερε! Καὶ τὸ χειρότερο, ποῦ εἶταν ἀναγκασμένος νὰ **πονᾷ** καὶ νὰ μὴν μπορῇ νὰ πῇ τί τὸν πονάει καὶ ποῦ τὸν πονάει! «Ἄν σὲ τετοιώσῃ ὁ Κατῆς, πού θὰ πᾶς νὰ κριθῇς;» Λέγει μιὰ παροιμία.

Ἄν μάθαιναν οἱ Τοῦρκοι τὴν τιμωρία του, καὶ μάλιστα ὁ Καϊμεκάμης, ποῦχε ὅλην τὴν δύναμη τῆς Ἐξουσίας στὰ χέρια του, δὲν τᾶχε ἄσκημα ὁ Μητροπολίτης μὲ τὴν τούρκικη Διοίκηση... Δὲν δὲν τῶλεγε ἡ Διοίκηση;

— Γιατί ἔκανες ἀργὸ τὸν Παπᾶ Γιώργη; Ἀλλ' εἶχε ὅλα τὰ μέσα νὰ τοῦ φέρῃ τόσα ἐμπόδια καὶ προσκόμματα στὴν ὑπηρεσία του, ὥστε ν' ἀναγ-

καστῇ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κόνιτσα τὸ γλιγορότερο. Τὸ εὐκολότερο ἀκόμα εἶταν ὅτι μπορούσε καὶ νὰ τὸν κατηγορήσῃ στὸ Ὑπουργεῖο Κομιτᾶτο καὶ τότε ἀλλίμονό του!

Αὐτὴ ἡ κατάσταση βάσταξε κάμποσους μῆνες, πῶβλεπε ὁ Παπᾶ-Γιώργης τὸ ψωμοκάρβελλό του ἀπὸ μακριά, καὶ τοῦ φαινόταν ὡς χαμένη καὶ ἄφταστη εὐτυχία, ὅταν, κατὰ Θεῖαν Πρόνοιαν, μετατέθηκε ἐκεῖνος ὁ Μητροπολίτης στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἔρχονταν νέος Μητροπολίτης.

Ὡς Φωτεινὴ ἀχτὶνὰ ἐλπίδας ἔλαμψε αὐτὴ ἡ εἶδηση μέσα στὸ φοβερὸ σκοτάδι τῆς ἀπελπισίας, ποῦ βρίσκονταν ὁ δυστυχὸς παπα-Γιώργης, ἀλλ' ἂν εἶχε καὶ ὁ νέος Μητροπολίτης τὴν ἴδια ἀντίληψη τοῦ παλιοῦ, τί θὰ γένονταν τότε; Δὲν δὲν τῶμενε τίποτε ἄλλο τότε, παρὰ νὰ πέσῃ στὸ ποτάμι, ποῦ περνοῦσε μπροστὰ ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, καὶ νὰ πνιγῇ!

Προσπαθοῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν καταδίκη του ἀπὸ μέρος τοῦ Μητροπολίτη, καὶ δὲν μπορούσε νὰ παραδεχτῇ ὅτι εἶταν φταίχτης. Καταδικάστηκε, γιατί διάβαζε εὐκῆς καὶ παρακλῆσες στὰ τουρκόσπιτα, ἀλλ' αὐτὸ ὕψονε πλειότερο τὸ γόητρο τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ταπεῖνονε τὸ Τζαμί καὶ στήν συνείδηση τῶν Τοῦρκων καὶ στήν συνείδηση τῶν Χριστιανῶν! Τὸ ἀντίθετο δὲν εἶταν κακό, ἂν τὸν προσκαλοῦσαν οἱ Τοῦρκοι νὰ πάῃ καὶ ἀρνιῶνταν νὰ πάῃ, ἢ ἂν δέχονταν στὸ σπίτι τοῦ Χότζα νὰ τοῦ διαβάξῃ ἐκεῖνος τούρκικες εὐκῆς καὶ ντουάδες. Τὰ διαβάσματα, πῶκανε αὐτός, δὲν εἶχαν

ὡς σκοπὸ νὰ κάνουν τοὺς Χριστιανούς Τοῦρκους, ἀλλὰ τοὺς Τοῦρκους Χριστιανούς. Καὶ στὸ κάτω-κάτω δὲν ἐπιζητοῦσε αὐτὸς νὰ πηγαίνει νὰ διαβάξῃ στὰ τουρκικά τὰ σπῖτια, ἀλλὰ προσκαλῶνταν, καὶ ἂν ἤθελε ν' ἀρνηθῇ, δούλευε καὶ ἡ βία τῆς μαχαίρας! Οἱ Τοῦρκοι πρόστρεχαν στὸ ἔλεος τῆς χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ ὅχι αὐτὸς στὸ ἔλεος τῆς τούρκικης! Καὶ συναρμολογῶντας καὶ ἀνακεφαλαιώνοντας ὅλα τὰ «ὑπέρ» καὶ τὰ «κατὰ», ἔφτανε στὸ συμπέρασμα νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ὁ νέος Μητροπολίτης θ' ἄκουε μ' εὐμένεια τὴν ἀπολογία του καὶ δὲν θὰ τοῦβρισκε φταίξιμο, ἢ τοῦλάχιστον, δὲν τὸν λυπιῶνταν καὶ δὲν τῶδινε τὸ πετραχήλι του καὶ τὴν ἐνορία του.

Ὑστερα ἀπὸ κάμποσες μέρες μαθεύτηκε τηλεγραφικῶς ὅτι ὁ νέος Μητροπολίτης εἶχε φτάσει στὰ Γιάννινα καὶ τὸ ἐπόμενο Σάββατο βράδυ δὲν εἶταν στὴν Κόνιτσα.

Μιὰ ζέστη καὶ μιὰ κρύο τοῦρδε τοῦ Παπᾶ Γιώργη ἡ εἶδηση τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Μητροπολίτη. Ἦθελε ν' ἀργοῦσε ἀκόμα, γιὰ νάχῃ τὸν καιρὸ νὰ σκεφτῇ βαδύτερα πῶς ἔπρεπε ν' ἀπολογηθῇ καλύτερα. Ἀλλ' ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως δᾶρχονταν τὸ Σάββατο ὁ Μητροπολίτης, καλῶς νᾶρχονταν.

Τέλος, ὁ Μητροπολίτης ἔφτασε τὸ Σάββατο στὴν Κόνιτσα μὲ τιμητικὴ συνοδεία τριῶν-τεσσάρων καβαλλαράων χωροφυλάκων ἀπὸ τὰ Γιάννινα, κατὰ τὰ συνηθισμένα. Ὅλος ὁ χριστιανικὸς Κόμος τῆς Κόνιτσας καὶ τῶν περιχώρων μὲ τὸν Πρωτοσύγκελ-

λο καὶ τοὺς παπὰδες «ἐπὶ κεφαλῆς» τὸν δέχτηκε μισὴ ὥρα μακριὰ ἀπὸ τὴν χώρα. Παρακολούθησε ἀπὸ μακριὰ καὶ ὁ Παπᾶ Γιώργης τὴν μητροπολιτικὴ ὑποδοχή, σὰν ἀποδιοπομπαῖος τράγος, φοβούμενος μὴν τοῦ γείνῃ καμμιά ἀποδοκιμασία, καὶ εἶταν σὰν νὰ πῆγε καὶ σὰν νὰ μὴν πῆγε στὴν ὑποδοχή.

Ὑστερα ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μητροπολίτη στὴν Κόνιτσα, πρόβαλε τὸ σπουδαῖο ζήτημα στὸν Παπᾶ Γιώργη: τὸ νὰ παρουσιαστῇ μπροστὰ του. Συλλογιῶνταν πῶς νὰ παρουσιαστῇ καὶ τί νὰ εἰπῇ καὶ πάλι δειλίαζε. Τὴν μιὰ στιγμὴ τ' ἀποφάσιζε νὰ παρουσιαστῇ σήμερα καὶ τὴν ἄλλη τ' ἀνάβαλνε γι' αὐριο. Αὐτὴ ἡ διβουλία βάσταξε ἀπάνω κατὰ δύο βδομάδες, καὶ δὲν βαστοῦσε, ποῖος ξέρει πόσο, ἂν μιὰ μέρα δὲν ἐπέβαλνε στὸν ἑαυτὸ του νὰ πάγῃ καὶ γιὰ νὰ μὴ τ' ἀναβάλῃ πάλε, σὰν πρὶν, ὠρκίστηκε στὴν ἱεροσύνη του καὶ στὸ πετραχήλι του νὰ πάγῃ χωρὶς ἄλλο ἐκεῖνην τὴν ἡμέρα. Κι' ἔτσι μιὰ καὶ δύο καὶ στὴν Μητρόπολη! Ἦ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους. Παραουσιάστηκε στὸν Μητροπολίτη, τῶκανε τὴν ἀπαιτούμενη μετάνοια μὲ γονυκλισία καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι.

— Ποιὸς εἶσαι ἐσύ, παπᾶ μου, καὶ ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

Τὸν ρώτησε ὁ Μητροπολίτης μὲ πατρικὸ ὕφος, ποῦ δὲν ὠμοιοῦσε καθόλου μὲ τὸ συνηθισμένο τῶν ἀρχιερέων.

— Εἶμαι ὁ Παπᾶ Γιώργης ἀπ' ἐδῶ μέσα, ἀπὸ τὴν Κόνιτσα.

Ἀπάντησε ὁ παπᾶ Γιώργης.

— Ποιός Παπᾶ Γιώργης; (Ξαναρώ-
τησε ὁ Μητροπολίτης). Δὲν σ' εἶδα
καμμιά μέρα ἐδῶ... Μήπως ἔλειπες;
Ποῦ ἐφημερεύεις;

— Ἐφημέρευνα, ἀλλὰ δὲν ἐφημε-
ρεύω πλειά...

— Καὶ γιατί;

— Γιατί μ' ἔχει κάνει ὁ Μητροπο-
λίτης ἀργὸ «ἀπο πάσης ἱεροπραξίας».

— Καὶ γιατί; Μήπως ἔκανες κάνα
μεγάλον ἀμάρτημα;

—

— Πέ μου τὶ ἀμάρτημα ἔκανες, κι'
ἂν δὲν εἶναι πολὺ μεγάλο, κι' ἂν δὲν
ἀντιβαίνει πολὺ στοὺς Κανόνες τῆς
Ἱερωσύνης καὶ τῆς θρησκείας μας, θὰ
σοῦ φανῶ ἐπιεικής, ἂν δείξης τὴν
ἀπαιτούμενη μετάνοια...

— Τὸ ἀμάρτημά μου, Σεβασμιώτα-
τε, (ἀποκριθῆκε ὁ Παπᾶ Γιώργης) με-
γάλο ἢ μικρὸ δὲν ξέρω, εἶναι ὅτι προ-
σκαλοῦμαι ἀπὸ διάφορα τουρκόσπι-
τα ἐδῶ μέσα στὴν Κόνιτσα, ὅταν εἶχαν
κάνεναν ἄρρωστο καὶ τοὺς διάβαζα
εὐχὲς καὶ παρακλήσεις γιὰ νὰ γένῃ κα-
λά... Αὐτό, Δεσπότη μου, εἶταν παλιὸ
συνήθειο ἐδῶ πέρα... Ὅλοι οἱ παπᾶδες
διάβαζαν στὰ τουρκόσπιτα καὶ δὲν
εἶναι παρὰ λίγος καιρὸς, ποῦ μᾶς τὸ
ἀπαγόρευσε ὁ Μητροπολίτης. Καὶ μή-
πως ἤθελα, Δεσπότη μου, νὰ πηγαίνω;
Μ' ἔπαιρναν «διὰ τῆς βίας» ... μὲ μιὰ
τέτοια μαχαίρα στὸ χέρι!...

Κι ἔκανε τὴν σχετικὴ χειρονομία
γιὰ νὰ δείξῃ τὸ μέγεθος τῆς μαχαίρας.

— Αὐτὸ εἶναι ὅλο κι ὅλο τὸ
ἀμάρτημά σου, ποῦ σ' ἔκανε ἀργὸν ὁ
Μητροπολίτης;

— Αὐτό, Δεσπότη μου, καὶ μόνο...
— Στὴν ἱερωσύνη σου! αὐτὸ καὶ
μόνον εἶναι;

— Στὴν ἱερωσύνη μου, Δεσπότη
μου, καὶ στὸ πετραχήλι μου αὐτὸ καὶ
μόνον εἶταν!...

— Ἀπὸ σήμερα (τοῦ εἶπεν ὁ Μητρο-
πολίτης, συγκινημένος ἀπὸ τὴν παλιὰ
συνήθεια τῶν Τούρκων τῆς Κόνιτσας νὰ
προσκαλοῦν παπᾶδες στὰ σπίτια τους,
γιὰ νὰ τοὺς διαβάζουν, ὅταν ἄρρω-
στοῦσαν, ποῦ μάθαινε γιὰ πρώτη φορὰ
ἀπὸ τὸν καταδικασμένον Παπᾶ Γιώργη)
εἶσαι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴν ἄδικη τι-
μωρία σου. Πᾶρε τὸ πετραχήλι σου, διά-
βαζε εὐχὲς καὶ παρακλήσεις ὅσες μπο-
ρέσης στὰ τούρκικα τὰ σπίτια καὶ τὴν
ἐρχόμενη Κυριακὴ νάρθῃς νὰ λειτουρ-
γήσῃς μαζί μου στὴν Μητρόπολη.

Ὁ παπᾶ Γιώργη μπῆκε δειλὸς
σπουργίτης στὴν Μητρόπολη καὶ βγῆ-
κε ἀητός! Φουρντουλοῦσε καὶ δὲν
πατοῦσε στὴν γῆ ἀπὸ τὴ χαρὰ του κι'
ἀπὸ τὴν δόξα του!

Τὸ βράδυ ἐκείνης τῆς ἡμέρας προ-
σκάλεσε ὁ Μητροπολίτης ὅλους τοὺς
παπᾶδες τῆς Κόνιτσας καὶ τοὺς εἶπε
ὅτι θᾶκανε «ἀργὸ πάσης ἱεροπραξίας»
ἐκεῖνον τὸν παπᾶ, ποῦ θ' ἀρνιῶνταν
νὰ διαβάσῃ εὐχὲς καὶ παρακλήσεις στὰ
τουρκόσπιτα!

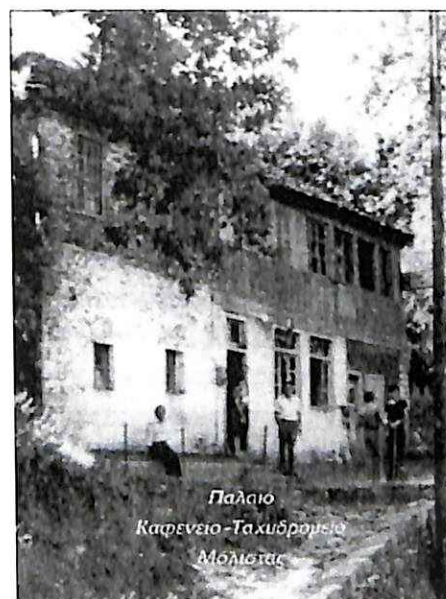
Αὐτὸς ὁ Μητροπολίτης εἶταν ὁ πε-
ριώνυμος Μέγας Μητροπολίτης Ἰωαν-
νίνων, ὁ Σπυρίδωνας!

Επιμέλεια: Κ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

ΜΕΡΟΣ 4ο

Προχωρώντας στὴν περιγραφὴ
τῶν διάφορων θεμάτων που
σχετίζονται με τὸ ταχυδρομεῖο τῆς Μό-
λιστας, στὸ μέρος αὐτό, θ' ασχοληθού-
με με τὰ εξῆς:

Τὸ κτήριο κάηκε τὸ 1983

1. ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

Τὸ Ταχυδρομεῖο τῆς Μολιστας, ὅλα
τὰ χρόνια τῆς λειτουργίας του (1913-
1998) καὶ παρὰ τὶς ἀλλεπάλληλες καὶ
σοβαρὲς μεταβολές που υπέστη στὴν
πολυετή πορεία του, ἐκτελοῦσε, συνέ-
χεια, πλήρως, τὸ ἔργο τῶν τριῶν λεγό-
μενων τριατατικῶν Υπηρεσιῶν, τὸ ὁποῖο
ἀπαρτιζόταν ἀπὸ:

α. ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΕΡΓΟ, τὸ
ὁποῖο περιελάμβανε:

Ι. Τὶς υπηρεσίες τοῦ ἐπιστολικοῦ Τα-
χυδρομείου, ἐσωτερικοῦ-ἐξωτερικοῦ,
δηλαδή, τὶς ἐπιστολές, τὰ ταχυδρομικά
ἢ ἐπιστολικά δελτάρια (τὶς κάρτες), τὰ
έντυπα, που διακρίνονταν σε περιοδικὰ
καὶ μὴ περιοδικὰ, τὰ ἐγγράφα υποθέσε-
ων, τὰ δείγματα ἐμπορευμάτων καὶ τὰ
μικροδέματα, βάρους μέχρι δύο κιλά.

Ἡ διάκριση αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν
αντικειμένων καὶ ἡ ἀντίστοιχη τιμολόγη-
σή τους, τότε, περίπου μέχρι τὸ 1990,
ἦταν συνάρτηση τοῦ μέσου γραφῆς τοῦ
κειμένου τους (έντυπο ἢ χειρόγραφο),
τοῦ τρόπου ἐμφάνισης τοῦ περιεχομένου
ματός τους (κλειστό ἢ ἀνοικτό) καὶ τοῦ
προσωπικοῦ καὶ ἐνεστώτα χαρακτήρα
τους ἐναντι τοῦ παραλήπτη, σε ἀντίθεση
με τὸ σημερινό, ἰσχύον καθεστῶς, που
ἡ διάκριση καὶ ἡ τιμολόγησή τους γίνε-
ται βάσει τῆς προτεραιότητος διαβίβα-
σης καὶ ἐπίδοσής τους (Α' καὶ Β' προτε-
ραιότητος αντικείμενα).

Κατὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἀποστολέα
τους, τὰ παραπάνω αντικείμενα, μπο-
ροῦσαν νὰ σταλοῦν καὶ με μία ἢ καὶ πε-
ρισσότερες ἀπ' τὶς ἀκόλουθες ἐιδικές
διαχειρίσεις, ἥτοι, ὡς κατεπείγοντα, ὡς
συστημένα, ὡς συστημένα με ἀπόδειξη
παραλαβῆς, ὡς δηλωμένης ἀξίας καὶ με
ἀντικαταβολή.

Ἡ ἀλληλογραφία τῶν Δημοσίων
Υπηρεσιῶν, ἀπλὴ καὶ ἐπὶ ἀποδείξει γι-
νόταν δεκτὴ, ἀπ' τὰ ταχυδρομεῖα ἐπὶ πι-
στώσει.

ΙΙ. Τὴν υπηρεσία τῶν ταχυδρομικῶν

δεμάτων, εσωτερικού-εξωτερικού, τα οποία, κυρίως, διακρίνονταν σε απλά ή συνήθη δέματα και σε δέματα με αντικαταβολή.

III. Την υπηρεσία των ταχυδρομικών επιταγών (εντολών) εσωτερικού-εξωτερικού, οι οποίες διακρίνονταν, στις απλές ή συνήθεις επιταγές και τις τηλεγραφικές επιταγές, οι οποίες είχαν επείγοντα χαρακτήρα.

Ωστόσο, η υπηρεσία των επιταγών εξωτερικού, εκείνα τα χρόνια, εκτελείτο, μονομερώς, απ' τα ταχυδρομεία της χώρας μας, δηλαδή μόνο ελάμβαναν τέτοιες επιταγές και δεν απέστελναν, λόγω των συναλλαγματικών απαγορεύσεων.

IV. Διάφορες άλλες μικρότερης σημασίας και ίσως σήμερα ξεχασμένες υπηρεσίες, όπως ήταν η είσπραξη των ραδιοφωνικών συνδρομών, η σφράγιση των ραδιοφώνων, η πώληση χαρτοσήμου, η πώληση ενσήμων διάφορων απομαχικών ταμείων κλπ, κλπ, ιδίως, τα χρόνια, κατά τα οποία τα ταχυδρομεία ήταν κρατικά (μέχρι το 1970).

β. ΤΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ, το οποίο περιελάμβανε την αποστολή, τη λήψη και την επίδοση των τηλεγραφημάτων εσωτερικού-εξωτερικού, όλων των κατηγοριών, ήτοι συνήθων επιστολικών και κατεπειγόντων.

Η τιμολόγησή τους γινόταν ανά λέξη κι είχαν ως βασικό περιορισμό, το ελάχιστο όριο λέξεων, το οποίο οριζόταν στις 15 λέξεις ανά τηλεγράφημα.

γ. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ, το οποίο αφορούσε τις τηλεφωνικές

συνδιαλέξεις του κοινού, εσωτερικού-εξωτερικού, που διακρίνονταν, τότε, σε άμεσες ή απ' ευθείας συνδιαλέξεις και σε συνδιαλέξεις με πρόσκληση ή με προειδοποίηση, όπως ήταν η καθιερωμένη υπηρεσιακή τους ορολογία.

Εκείνα τα χρόνια, περίπου μέχρι το 1980, όλες, ανεξαιρέτως, οι τηλεφωνικές συνδιαλέξεις του κοινού, πραγματοποιούνταν, μόνο, απ' τον τηλεφωνικό θάλαμο του Γραφείου, μέσω του τηλεφωνικού πίνακα, καθώς κι απ' τις τηλεφωνικές συσκευές των κοινοτικών τηλεφωνείων, που λειτουργούσαν σ' όλα τα χωριά και τους οικισμούς της χώρας και που ήταν συνδεδεμένες, αποκλειστικά, με τον πίνακα του επιβλέποντος ταχυδρομικού Γραφείου.

Απ' τα πρώτα κι όλας χρόνια της διάδοσης της τηλεφωνίας, είχε καταβληθεί προσπάθεια εγκατάστασης τηλεφωνικών συσκευών, με επέκταση των αντίστοιχων τηλεφωνικών γραμμών, στα καταστήματα των περισσότερων Δημόσιων Υπηρεσιών, όπως ήταν οι Σταθμοί Χωροφυλακής, τα Σχολεία, τα Ειρηνοδικεία, τα Κοινοτικά Γραφεία, τα Κοινοτικά Ιατρεία, τα Υποθηκοφυλάκεια, τα Μονοπώλεια, τα Συμβολαιογραφεία, οι Σιδηροδρομικοί Σταθμοί, τα Μοναστήρια κ.λπ.

Για τους ιδιώτες, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, η απόκτηση και η εγκατάσταση τηλεφώνου, στο σπίτι, στο μαγαζί, ή την επιχείρηση, κυρίως, τα πρώτα χρόνια της τηλεφωνίας, ήταν όνειρο, σχεδόν απραγματοποίητο, κι εμείς οι παλιότεροι θυμούμαστε, ότι για να γίνει κάποιος κά-

τοχος τηλεφώνου, έπρεπε όχι μόνο να το ακριβοπληρώσει, να ταλαιπωρηθεί και να περιμένει, αλλά και να χρησιμοποιήσει, κάθε θεμιτό και αθέμιτο τρόπο, για να μπορέσει να επιλεγεί και να μπει στη σειρά προτεραιότητας.

Με την πάροδο του χρόνου, τα πράγματα άλλαξαν, σε τέτοιο βαθμό, ώστε, έφτασε στο σημείο η ίδια η υπηρεσία να παρακαλάει, πλέον, το κοινό να τοποθετήσει τηλεφωνική συσκευή στο σπίτι του και να γίνει συνδρομητής της.

Πέραν αυτού, οι παραπάνω διαφορετικοί τρόποι επικοινωνίας του κοινού, υπέστησαν πρωτόγνωρες μεταβολές, ώσπου, τελικά, κυρίαρχο αναδείχτηκε το τηλέφωνο, το οποίο, στις μέρες μας, αποτελεί τον πιο σύγχρονο, τον πιο γρήγορο και τον πιο σίγουρο τρόπο επικοινωνίας και συνεννόησης των ανθρώπων και των λαών.

δ. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ, το οποίο απαρτιζόταν απ' την υπηρεσία των ατομικών λογαριασμών όψεως (καταθέσεις-αναλήψεις) φυσικών και νομικών προσώπων, την υπηρεσία των κουμπαράδων, η οποία είχε να κάνει κυρίως, με την παιδική αποταμίευση, την υπηρεσία των στεγαστικών δανείων, προς διάφορες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων και τέλος, εκείνη την εποχή, την υπηρεσία των "Απόρων Κορασίδων".

2. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Σύμφωνα με το καθηκοντολόγιο, ο

προϊστάμενος του ταχυδρομείου είχε την ευθύνη της εύρυθμης και απρόσκοπτης λειτουργίας του και ήταν υπεύθυνος και υπόλογος, για όλες τις οικονομικές και λοιπές διαχειρίσεις του.

Η προσωπικότητά του, η υπηρεσιακή του κατάρτιση και οι εξειδικευμένες γνώσεις του, στις κανονιστικές και λοιπές διατάξεις και τη λειτουργία του τηλεφωνικού Πίνακα και του Μορσικού Κώδικα, απηχούσαν, τα μέγιστα, τόσο το κύρος και την επιβολή του ιδίου, όσο και τη βαρύτητα και τη σοβαρότητα, όχι μόνο του Γραφείου, το οποίο διηύθυνε, αλλά και γενικότερα, της υπηρεσίας, την οποία εκπροσώπούσε, σε τοπικό επίπεδο.

Ο αστικός ή επαρχιακός διανομέας ήταν ο άμεσος συνεργάτης του Προϊσταμένου, εκτελούσε όλες τις καθημερινές, δευτερεύουσες εργασίες στο εσωτερικό του Γραφείου και σιγά-σιγά εκπαιδεύονταν και μάθαινε, πλήρως, τη σειρά των ενεργειών, που ακολουθούσαν, στα αντικείμενα των ειδικών διαχειρίσεων, των δεμάτων, των επιταγών και των αντίστοιχων εργασιών του ταχυδρομικού ταμιευτηρίου, καθώς και τη διαδικασία χειρισμού του τηλεφωνικού Πίνακα και του Μορσικού αλφάβητου, ώστε, βραχυχρόνια, να είναι σε θέση να αναπληρώνει τον προϊστάμενο, σε περιπτώσεις, ολιγοήμερης απουσίας του ή πρόσκαιρου κωλύματός του.

Ορισμένες ώρες της ημέρας εκτελούσε τη διανομή της αλληλογραφίας και την πληρωμή των επιταγών, στους κατοίκους των τριών χωριών της Μόλι-

σας (Γανναδιό, Μόλιστα, Μοναστήρι), που αποτελούσαν την έδρα του Ταχυδρομείου, κι έκτακτα και ανεξαρτήτως εργάσιμης ώρας, παρέδινε τα αφικνούμενα τηλεγραφήματα και τις ειδοποιήσεις των τηλεφωνικών προσκλήσεων ή προειδοποιήσεων, για την πραγματοποίηση, αργότερα ή την επομένη, των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων.

Τέλος οι υποχρεώσεις του αγροτικού διανομέα συνοψίζονταν στην αποβραδής, προετοιμασία του δρομολογίου του, με τον διαχωρισμό και την ταξίθεση, όλων των ταχυδρομικών αντικειμένων (επιστολών, εντύπων, επιταγών, χρημάτων, δεμάτων κλπ), ανά χωριό ή οικισμό, την τήρηση της τακτικότητας και την κανονικότητας διέλευσής του, από το κάθε χωριό ή κοινότητα, την έγκαιρη και ασφαλή επίδοση όλων των αντικειμένων, που μετέφερε, προς τους κατοίκους αυτών των χωριών και κατά την επιστροφή του, την άμεση απόδοση λογαριασμού και την παράδοση όλων των αντικειμένων που παρέλαβε απ' τους κατοίκους, για περαιτέρω αποστολή στους προορισμούς τους, στον προϊστάμενο του Γραφείου.

Κοντολογίς, πάντως ο αγροτικός ταχυδρόμος, ήταν σε μικρογραφία, ένα κανονικό, κινητό ταχυδρομείο, μόνος του γιαυτό όφειλε να γνωρίζει και να εκτελεί, επί τόπου, οποιαδήποτε υπηρεσία αναλάμβανε το ταχυδρομείο.

Αυτά, βέβαια, συνέβαιναν, μέχρι το 1968, όσο δηλαδή ήταν σε λειτουργία το αγροτικό δρομολόγιο του ταχυδρο-

μείου της Μόλιστας.

Ακόμα μετά το 1971, όταν το Ταχυδρομείο της Μόλιστας υποβιβάστηκε σε κατηγορία κι έγινε μονοπρόσωπο, διευθυνόμενο, από προσοντούχο διανομέα, όλες τις εργασίες, εσωτερικές και εξωτερικές του Γραφείου, τις έκανε ο μοναδικός αυτός υπάλληλος, έχοντας ανοιχτό το Γραφείο, τις περισσότερες ώρες της ημέρας κι ορισμένες, κλειδώνοντάς το εξήρχετο, για την πραγματοποίηση της διανομής της αλληλογραφίας, στα τρία, όμορα χωριά της Μόλιστας.

Τώρα όλο το προσωπικό των ταχυδρομείων κι επομένως και το προσωπικό του Ταχυδρομείου της Μόλιστας, ανεξαρτήτως κατηγορίας, ανέκαθεν είχε υποχρέωση, κατά συνταγματική επιταγή, να φυλάπτει το απόρρητο των επιστολών και της καθοιονδήποτε άλλων τρόπο ανταποκρίσεως του κοινού.

Το Σύνταγμά μας, κατά καιρούς, σ' αυτό το θέμα ήταν άλλοτε ηπιότερο και άλλοτε αυστηρότερο, καθόσον άλλες φορές διελάμβανε ότι το απόρρητο είναι "απαραβίαστο" κι άλλες, ότι αυτό, είναι "απολύτως απαραβίαστο".

Νόμος, βέβαια, προέβλεπε, σε ποιές περιπτώσεις και με ποια διαδικασία, επιτρέπεται η αποδέσμευση του απόρρητου, ιδίως, για θέματα εθνικής ασφαλείας ή για τέλεση ειδικών εγκλημάτων.

Πέρα απ' τη Συνταγματική προστασία του απορρήτου, όλο το προσωπικό των ταχυδρομείων είχε υποχρέωση να τηρεί, αυστηρά, την επαγγελματική εξεμύθεια,

προς οποιοδήποτε τρίτο πρόσωπο και για οποιοδήποτε θέμα είχε σχέση με τις διοληψίες και τις συναλλαγές κοινού, που περιέρχονταν σε γνώση του ως εκ της θέσεώς του στην υπηρεσία.

3. ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ.

Η καθαριότητα του Ταχυδρομείου της Μόλιστας, επειδή δεν προβλεπόταν η ύπαρξη καθαρίστριας, μόνιμης ή επί συμβάσει, αντιμετωπιζόταν κατά περίπτωση, απ' τα λειτουργικά έξοδα του Γραφείου και συνήθως αυτή τη δουλειά την έκαναν γυναίκες από τη Μόλιστα, με ολιγόωρη, κάθε φορά, απασχόληση.

Ωστόσο δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες, η καθαριότητα του Γραφείου γινόταν εκ των "ενώντων" ιδίως το απλό σκούπισμα ή ξεσκόνισμα που το έκαναν οι ίδιοι οι υπάλληλοι και κυρίως ο αστικός διανομέας, ο οποίος κατά τον κανονισμό, ήταν και ο υπεύ-

θυνος για τις περισσότερες εσωτερικές εργασίες του ταχυδρομείου, κατά τα χρόνια βέβαια, που αυτό ήταν ακόμα πολυπρόσωπο.

Σημείωση: Στο προηγούμενο μέρος (τεύχος 184 του περιοδικού) από παράλειψη, δεν αναφέρθηκε ότι στο Ταχυδρομείο της Μόλιστας κάποια χρόνια της δεκαετίας του 1930, υπηρέτησε ως προϊστάμενος, ο Φαναριώτης Σπυρίδων, από την Κέρκυρα, ο οποίος μετακόμισε στο χωριό, οικογενειακώς, με τη γυναίκα του, και τα δύο ανήλικα τέκνα του. Την πληροφορία αυτή μου την έδωσε ο Νικόλαος Λέτσιος του Βασιλείου και είναι αξιόπιστη, γιατί ανλήθηκε, από το καλοδιατηρημένο αρχείο του πατέρα του.

(συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ
τ. Αν/τής Γεν. Δ/ντής ΕΛ-ΤΑ

Μερική άποψη Μόλιστας

Λετσιάδικη Βρύση.

Η Παπαρούνα

Απόστολος Στ. Ριστάνης
Συντάκτης Δάσκαλος

Ρίξε Θεέ μου μια βροχή,
για να ποτιστεί η γη!
για να ποτιστούν τα δέντρα,
τα σπαρτά και τα χοιτάρια.

Να ξαναβγούν οι πέρδικες
χαράματα στα πλάγια,
το απδόνη και ο κότσυφας
στα δροσερά λαγκάδια.

Με την απρόσμενη αποχαιρετιστήρια καλοκαιρινή καταιγίδα, με αστροπελέκια, βροντές και άφθονο νερό, που έπνιξε τις περιοχές Κατσικά και Κουτσελινό, το μυαλό μου γύρισε πολλές δεκαετίες πίσω, τότε που η ξηρασία και η ανομβρία δημιουργούσε τεράστια προβλήματα σε ανθρώπους, ζώα και φυτά. Υπήρξαν περιοχές – χωριά που δεν είχαν φυσικές πηγές νερού και υδρεύονταν από στέρνες ή πηγάδια και με την ανομβρία αντιμετώπιζαν προβλήματα.

Τα χωριά του Πωγωνίου, ξηρά και άνυδρα, με την ανομβρία είχαν τέτοια προβλήματα. Στην απελπισία τους προσέτρεχαν και ζητούσαν βοήθεια στην θαυματουργική εικόνα της Παναγίας της Ιεράς Μονής Μολυβδοσκεπάστης και όλοι οι κάτοικοι, με τους Ιερείς και

την Εικόνα, περιφέρονταν τα χωριά, ψάλλοντας ύμνους προς την Παναγία. Πολλά δε θαύματα αναφέρονται, όταν μετά τη Λιτανεία, ξέσπαγε δυνατή μπόρα, προς αγαλλίαση των πιστών και εδραίωση της πίστης τους.

Το χωριό μου, Μολυβδοσκεπάστη, δεν αντιμετώπιζε πρόβλημα έλλειψης νερού, αφού η ευλογημένη Πηγή του Άι-Γιώργη για αιώνες έρρεε και ρέει άφθονο, διαυγέστατο, παγωμένο νερό και υδρεύει ακατάπαυστα ανθρώπους και ζώα και αρδεύει τα κηπάρια του Χωριού.

Εμείς όμως, εννοώ τα παιδιά του χωριού, συμμετέχοντας στο γενικότερο πρόβλημα της ανομβρίας, είχαμε το έθιμο της ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ (!) που χάθηκε κι αυτό μαζί με τόσα άλλα. Μια ομάδα με τα μεγαλύτερα αγόρια, ντύναμε ένα γυμνό – μόνο με το σωβρακάκι – με βουζιάδια και τραγουδώντας αυτοσχέδια δίστιχα, πηγαίναμε από σπίτι σε σπίτι.

Η νοικοκυρά του σπιτιού με ένα μαστράπα νερό, περιέβρεχε την Παπαρούνα(!) λέγοντας διάφορες ευχές.

Αρκετές φορές η Παπαρούνα έκανε το θαύμα της. Δυνατή μπόρα με αστροπελέκια ξέσπαγε στην περιοχή!!!

Ο ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ PHILOXENIA 2015

Ειδικό βραβείο στον Σύνδεσμο Δήμων Ιαματικών Πηγών

Ο Δήμος Κόνιτσας συνεχίζοντας τη διαφήμισή του πέραν των συνόρων του, βρέθηκε στην έκθεση PHILOXENIA 2015 στη Θεσσαλονίκη, στην οποία μετείχε μέσω των Ιαματικών Πηγών Αμαράντου. Στην παρουσία αυτή βοήθησαν δύο παράγοντες. Ο πρώτος είναι ο Σύνδεσμος Δήμων Ιαματικών Πηγών, μέλος του οποίου είναι και ο Δήμος Κόνιτσας, που μας προσέφερε δωρεάν ειδικό desk στην έκθεση για την προώθηση διαφημιστικού υλικού του Δήμου μας. Μάλιστα ο Σύνδεσμος βραβεύτηκε με ειδικό βραβείο για την παρουσία του στην έκθεση. Ο δεύτερος εί-

ναι δύο συμπολίτες μας, οι κ. Ζιάκος Κώστας και Κούγκουλης Κώστας, που δραστηριοποιούνται στον Αμάραντο, οι οποίοι ανέλαβαν με δικά τους έξοδα την προβολή των Ι.Π. Αμαράντου.

Ευχαριστούμε απ' τη θέση αυτή, τόσο τον Σύνδεσμο όσο και τους συμπολίτες μας για την προσφορά αυτή.

Πέρα της πιο πάνω παρουσίας, στην έκθεση βρέθηκε και ο Αντιδήμαρχος Πολιτισμού του Δήμου μας, ο οποίος είχε επαφές αφενός με τον Σύνδεσμο Ιαματικών Πηγών, αφετέρου με πολλούς επιχειρηματίες της έκθεσης για την προώθηση θεμάτων του Δήμου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΦΟΡΤΑΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΥΜΕ ΣΤΟΛΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΔΑΠ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣ	ΑΠΟ ΤΙΣ 14:00 ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΓΛΕΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
14/12/2015 - <u>ΕΝΑΡΞΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ</u>	Σάββατο 26/12/2015	Από τις 14:00 και μετά Χριστουγεννιάτικο Γλέντι στην Κεντρική Πλατεία της Κόνιτσας από το Χορευτικό Σύλλογο
Δευτέρα 6 το απόγευμα	18:00 - Βράβευση νικητών Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού για την κατασκευή Χριστουγεννιάτικης Κάρτας του Δήμου μας από το εικαστικό εργαστήρι του Δήμου Κόνιτσας	« Στα βήματα της Πρωτόκλησης » - τμήμα παιδικών και ενήλικων
Χριστουγεννιάτικο Δέντρο, λέμε τα κόλαντα με την Φαρμακονική και την Παιδική Χορωδία του Δήμου.	18:15 - Βράβευση νικητριών διαγωνισμού ζωγραφικής με θέμα «Κόνιτσα και Περσέβόλλων» από την πρόεδρο του Ιδρύματος Κλ. Παπαδιαμαντίτης	Προβόλη ταινιών Στο παιδικό τμήμα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης
16/12/2015 - <u>ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ 3ου Δημοτικού Σχολείου Κόνιτσας</u> για το 1ο βραβείο της UNICEF «Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους»	18:30 - Χριστουγεννιάτικη Συνεργασία από τις Φαρμακονικές του Δήμου Κόνιτσας και του Δήμου Φιλιππιάδων	4/1/2016 «Ο κύριος Πιπιότι και ο Σάβαν»
Στην αίθουσα τελετών του Δημαρχείου - 10 το πρωί	Κυριακή 27/12/2015 - Μουσικό Χριστουγεννιάτικο οδοιπορικό στους δρόμους της Κόνιτσας από τις Φαρμακονικές του Δήμου Κόνιτσας και του Δήμου Φιλιππιάδων	5/1/2016 «Στα σκαμνιά»
19/12/2015 - Χριστουγεννιάτικο βεσπασμό από τη Φιλαρμονική της Κόνιτσας	Από 10:00 έως 21:00 στην Κεντρική Πλατεία της Κόνιτσας	7/1/2016 «Η επιλογή των πατατών»
19/12/2015 - Χριστουγεννιάτικο βεσπασμό από τη Φιλαρμονική της Κόνιτσας	Κυριακή 23/12/2015 στις 11:00 το πρωί - Κεντρική Πλατεία Κόνιτσας	
		31/12/2015 - Ο Αγ. Βασίλης μοράζει δώρα
		Στην πλατεία της Κόνιτσας 2 το μεσημέρι.
		Ακολουθεί στις 4 το απόγευμα Πρωτοχρονιάτικο Γλέντι με τον Χορευτικό Όμιλο Κόνιτσας, με μουσικοχορευτική παράσταση.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας εκφράζει την απόλυτη αντίθεσή του στην πρόταση για κατάργηση του Αστυνομικού Τμήματος Πυρσόγιαννης

Εκτός Ημερήσιας διάταξης τέθηκε προς συζήτηση στη συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2015 του Δημοτικού Συμβουλίου Κόνιτσας, μετά από πρόταση του Δημάρχου κ. Ανδρέα Παπασπύρου, το θέμα της πιθανολογούμενης κατάργησης του Αστυνομικού Τμήματος Πυρσόγιαννης, στα πλαίσια της σχεδιαζόμενης αναδιάρθρωσης των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το Σώμα αποφάσισε την έκδοση του πιο κάτω ψηφίσματος με το οποίο εκφράζεται η κάθετη αντίθεσή του στον πιο πάνω σχεδιασμό και τονίζεται ότι η ασφάλεια των πολιτών και των περιουσιών τους, αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για το Δήμο και κατ'επέκταση είναι αδιαπραγμάτευτη, κάτω από οποιαδήποτε μορφή, η κατάργηση κάθε υπηρεσιακής δομής της Ελληνικής Αστυνομίας, που λειτουργεί στην ακριτική περιοχή μας.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού για την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, έχει προταθεί και η κατάργηση του Αστυνομικού Τμήματος Πυρσόγιαννης.

Εκφράζουμε την πλήρη και κάθετη αντίθεσή μας στην πρόταση αυτή και ζητούμε την άμεση απόρριψή της, καθ' όσον, είναι αβάσιμη και αναποτελεσματική και θίγει βάνουσα το αίθρημα ασφάλειας των κατοίκων των Τοπικών Κοινοτήτων.

- Δεν προσφέρει κανένα δημοσιονομικό όφελος, ούτε εξοικονόμηση προσωπικού, αφού το Αστυνομικό Τμήμα Πυρσόγιαννης συστεγάζεται με το Τμήμα Συνριοφυλακής σε κτίριο που έχει ήδη παραχωρηθεί δωρεάν.

- Θα υποβαθμίσει και θα δυσχεράνει τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους κατοίκους των Τοπικών Κοινοτήτων.

- Θα μειώσει καθοριστικά τη δυνατότητα πρόληψης και καταστολής της αυξημένης παραβατικότητας στην περιοχή που απαιτεί καθημερινή αστυνόμευση.

- Θα συντελέσει βάσιμα σε αναστολή κάθε οικονομικής δραστηριότητας και θα καλλιεργήσει τάση φυγής και των εναπομεινάντων κατοίκων στα ακριτικά μας χωριά.

Καλούμε τους αρμόδιους φορείς της Ελληνικής Αστυνομίας σε όλα τα επίπεδα της Ιεραρχίας, να επανεξετάσουν τον αρχικό σχεδιασμό και να λάβουν υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες της ακριτικής μας περιοχής όπως είναι:

- Η μεγάλη έκταση και η γεωμορφολογία του εδάφους της ζώνης ευθύνης που ασκεί τις αρμοδιότητες του το Αστυνομικό Τμήμα Πυρσόγιαννης, που δυσχεραίνει την αστυνόμευση.

- Οι μεγάλες αποστάσεις των απομακρυσμένων Τοπικών Κοινοτήτων από την έδρα του Δήμου όπου υπάρχει το Αστυνομικό Τμήμα Κόνιτσας, που καθιστούν αδύνατη την άμεση και αποτελεσματική επέμβαση σε περίπτωση ανάγκης.

- Η αυξημένη παραβατικότητα (κλοπές, διαρρήξεις, ξυλοδαρμοί, κλοπή κειμηλίων, λα-

θροῦλοτομία κ.λ.π.).

- Η εγγύτητα των χωριών με τα Ελληνοαλβανικά σύνορα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

- Το γεγονός ότι οι μικρές Τοπικές Κοινωνίες των ακριτικών χωριών απαρτίζονται κυρίως από άτομα μεγάλης ηλικίας που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από τόνωση του αισθήματος ασφαλείας.

Επιθυμούμε να καταστήσουμε σαφές ότι η **ασφάλεια των πολιτών αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα για το Δήμο μας και κατ' επέκταση η διατήρηση του Αστυνομικού Τμήμα-**

τος, είναι αδιαπραγμάτευτη και θα αντιταχθούμε σε κάθε απόφαση κατάργησής του, με κάθε μέσο και κάθε τρόπο, έχοντας στην προσπάθειά μας αυτή στο πλευρό μας το σύνολο της Τοπικής Κοινωνίας.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας

Ο Πρόεδρος

Του Δημοτικού Συμβουλίου

Δήμου Κόνιτσας

Ανδρέας Ζ. Παπασπύρου

Γεώργιος Ρόμπολος

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η Κοινωφελής Επιχείρηση του Δήμου Κόνιτσας αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει τους παρακάτω φορείς για την διάθεση – μεταφορά δωρεάν βοήθειας για τις ανάγκες του Κοινωνικού Παντοπωλείου μας, εν' όψει των εορτών των Χρ7ιστουγέννων και του Νέου Έτους.

1. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος
2. Δήμος Αμαρουσίου
3. Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας
4. Δήμος Κόνιτσας
5. Ελληνική Καρδιολογική Εταιρεία
6. Αγροτικό Πτηνοτροφικό Συνεταιρισμό Ιωαννίνων «Η Πίνδος»

7. Επαγγελματικό Λύκειο Κόνιτσας

8. Μεταφορική Εταιρεία «ΑΡΓΟΣ»

Η βοήθεια που εδόθη από τους ανωτέρω 7 φορείς προωθήθηκε στο Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου μας για να δεματοποιηθεί και να διανεμηθεί σε άπορους συμπολίτες μας που έχουν καταγραφεί από τις Δομές της Κοινωφελούς.

Η διανομή θα γίνει με μέριμνα των Δομών (Βοήθεια στο Σπίτι) την 23/12/2015 και 24/12/2015.

*Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένοι
ο Καινούργιος Χρόνος.*

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

« Ο ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΘΕΛΩ ΝΑ ΖΩ »

Η Δημοτική Κίνηση Πολιτών “Ο Τόπος που θέλω να Ζω” θεωρώντας απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, την ενημέρωσή του, συνεχίζει τη δημοσιοποίηση των θέσεων, των προτάσεων και των τοποθετήσεων της κίνησής μας στα συλλογικά όργανα του δήμου και μέσα από το περιοδικό Κόνιτσα.

Με σύγχρονες και αναπτυξιακές προτάσεις, δηλώνουμε ενεργά την παρουσία μας, δίνουμε το στίγμα της ενότητας και του αναθεωρημένου και παραγωγικού διαλόγου μέσα και έξω από την αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου και πιστεύουμε στη δύναμη της συλλογικότητας για τη δημιουργία προοπτικών ανάπτυξης του τόπου μας.

Σ' αυτό το πλαίσιο καταθέσαμε ολοκληρωμένες προτάσεις για την αναβάθμιση του θεσμού του Πazarιού και την αξιοποίηση του δημοτικού καταστήματος της Κεντρικής Πλατείας Κόνιτσας οι οποίες αποτυπώνονται στις εισηγήσεις της επικεφαλής μας κ. Παπαμιχαήλ Ελένης και του Δημοτικού Συμβούλου κ. Σπανού Βασίλη στο Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας και στην Οικονομική Επιτροπή αντίστοιχα, τις οποίες και παραθέτουμε.

Παζάρι

«Ελπίζουμε να είναι η τελευταία χρονιά που θα λειτουργήσει το παζάρι με αυτό τον τρόπο. Το παζάρι είναι ένα γεγονός που αίρει την καταγωγή του στο απώ-

τατο παρελθόν αυτού του τόπου και παραμένει ως ανάγκη και διέξοδος, ως αλισβερίσι, ως παράδοση για την τοπική κοινωνία. Όμως θα συμφωνήσουμε ότι έχει παρακμάσει απίστευτα και δεν επιτελεί πλέον το ρόλο, για τον οποίο δημιουργήθηκε. Αντίθετα, δημιουργεί πλήθος προβλημάτων με σοβαρότερο, την απώλεια οικονομικών πόρων από την τοπική αγορά.

Πιστεύουμε, ότι είναι ανάγκη να σχεδιασθεί σε νέα βάση, ανταποκρινόμενο στις σημερινές συνθήκες και τα δεδομένα. Η αναβάθμισή του σε ένα σοβαρό περιφερειακό, εμπορικό - πολιτισμικό γεγονός, που θα αξιοποιεί τη δημιουργικότητα και την επιχειρηματικότητα του τοπικού πληθυσμού πρέπει να είναι ο στόχος της συλλογική μας προσπάθειας.

Προτείνουμε λοιπόν:

Τη σύσταση φορέα οργανισμού εμποροπανήγυρης, στον οποίο θα εκπροσωπούνται ο Δήμος, μέσα από την Κοινωφελή Επιχείρηση, καθώς και πολίτες από όλες τις παραγωγικές τάξεις(έμποροι, επαγγελματίες τουρισμού, αγρότες, πολίτες που ασχολούνται με τον πολιτισμό και την παράδοση κτλ).

Ο φορέας θα λειτουργεί με εσωτερικό κανονισμό, θα συντάσσει επίσης προϋπολογισμό τον οποίο θα καταθέτει στο ΔΣ του Δήμου Κόνιτσας.

Οι πόροι του θα προέρχονται από τα μισθώματα των περιπτέρων, από χορηγίες, από εισιτήρια παράλληλων εκδηλώσεων και από επιχορηγήσεις της κοινω-

φελούς επιχείρησης.

Σκοπός και αρμοδιότητα του φορέα θα είναι ο σχεδιασμός, η λειτουργία, η κατασκευή και η εποπτεία των απαραίτητων έργων, υποδομών, εκδηλώσεων και παράλληλων γεγονότων της εμποροπανηγύρης, ώστε να τεθεί τέλος στους ενδιάμεσους, τους αεριτζήδες, τους πονηρούς, οι οποίοι για δεκαετίες εκμεταλλεύονται τον κάθε «παζαριώτη» μεταπωλώντας στη μαύρη αγορά τις «παράγκες».

Απαραίτητη είναι η σύνταξη μελέτης χωροθέτησης του παζαριού, κατασκευής μόνιμων υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης, φωτισμού, Δημόσιας Υγιεινής καθώς και κατασκευής πτυσσόμενων περιπτέρων. Οι δαπάνες για τη μελέτη όσο και για τα πάγια έξοδα δύνανται να καλυφθούν μέσα από ευρωπαϊκά – εθνικά προγράμματα ή από πόρους του Δήμου και της Περιφέρειας.

Επισημαίνουμε ότι είναι σημαντικό, να κατανοήσουμε όλοι μας τη σημασία της αναβάθμισης του παζαριού καθώς μπορεί να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις προβολής του τόπου μας, η στήριξη της τοπικής οικονομίας, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και επιχειρήσεων. Η χρηματοδότηση λοιπόν, των απαραίτητων εργασιών και υποδομών είναι σοβαρή αναπτυξιακή δράση και οφείλουμε όλοι να εργαστούμε για τη υλοποίησή της.

Στα πλαίσια της εμποροπανηγύρης δύνανται να υλοποιούνται παράλληλες δράσεις και γεγονότα όπως:

Εργαστήρια δημιουργικής και καλλιτεχνικής έκφρασης.

Εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών.
Βραδιές πολιτισμού, μουσικής, χορού.
Βραδιές γευσιγνωσίας και τοπικής gastronomίας.

Προβολή ταινιών.

Διαγωνισμοί ερασιτεχνικής δημιουργίας.

Εκθέσεις θεματικές (φωτογραφίας, ζωγραφικής, χειροτεχνίας κλπ).

Λειτουργία υπαίθριου ανταλλακτικού-χαριστικού παζαριού.

Ημερίδες για το περιβάλλον, την κοινωνία, τον πολιτισμό.

Για όλα τα παραπάνω απαιτείται πρώτα απ' όλα η συλλογική προσπάθεια, η συναπόφαση ότι μπορούμε να αλλάξουμε την πορεία του τόπου μας μέσα από μικρά η μεγαλύτερα γεγονότα. Τέλος, να γίνει πράξη η εναλλακτική προσέγγιση των αναγκών και των δυνατοτήτων του τόπου μας.»

Κατάστημα Κεντρικής Πλατείας Κόνιτσας

“Κύριε δήμαρχε, θα ήθελα να σας καταθέσω μια διαφορετική πρόταση για την αξιοποίηση του Δημοτικού Καταστήματος της κεντρικής πλατείας. Θεωρούμε ότι η λειτουργία άλλης μιας καφετέριας, και μάλιστα στην παρούσα χρονική στιγμή, δεν έχει τίποτα να προσφέρει στην Κόνιτσα, ειδικά στην περίπτωση που το μίσθωμα είναι τόσο υψηλό. Σε μικρό χρονικό διάστημα και με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα, ο μισθωτής είναι σίγουρο ότι δε θα μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του και θα συμβεί ότι και στο παρελθόν.

Πιστεύουμε ότι μπορεί ο Δήμος να

λειτουργήσει το συγκεκριμένο κατάστημα και ως κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος (καφές, ποτά, γλυκά, μικρογεύματα κ.α.). Αυτό που προτείνουμε είναι η δημιουργία μιας εταιρείας μέσα από νομικό πρόσωπο που διαθέτει ο Δήμος η οποία θα λειτουργεί το συγκεκριμένο κατάστημα όχι με δημοτικούς υπαλλήλους όπως έχει γίνει κατά τον παρελθόν με τα λεγόμενα δημοτικά καταστήματα αλλά με κατάλληλο προσωπικό που θα προσλάβει για το σκοπό αυτό. Αυτό μπορεί να γίνει σύμφωνα και με τη γνωμοδότηση της νομικής υπηρεσίας της ΕΕΤΑΑ (άρθρο 1, παρ. 1 ΠΔ 457/90, άρθρο 6, παρ. 4 ΥΔ Α18/8577/1983).

Το κατάστημα θα έχει ένα ιδιαίτερο παραδοσιακό χαρακτήρα, τα προσφερόμενα προϊόντα θα αφορούν κατά κύριο λόγο τοπικά προϊόντα: τσίπουρο, κρασί, λικέρ, τυριά της ευρύτερης περιοχής, παραδοσιακά γλυκά κτλ και θα λειτουργεί έτσι και ως κατάστημα προβολής της τοπικής οικονομίας. Με δεδομένο ότι τα λειτουργικά έξοδα θα είναι μειωμένα αφού δε θα υπάρχει ο βραχνάς του ενοικίου οι προσφερόμενες υπηρεσίες θα είναι προσιτές σε όλους και θα δημιουργηθούν και θέσεις εργασίας, όχι “μαύρης” εργασίας όπως κατά κανόνα συμβαίνει σε αυτού του είδους τις επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα θα μπορούσε στο συγκεκριμένο χώρο να λειτουργήσει και το κέντρο ενημέρωσης και πληροφόρησης επισκεπτών που θέλετε να δημιουργήσετε χωρίς να

χρειάζεται να μισθωθεί άλλος χώρος από το δήμο. Θα μπορούσαν με την κατάλληλη μελέτη να επεκταθούν οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις εντάσσοντας το έργο σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα (ΕΣΠΑ επόμενης προγραμματικής περιόδου) και να φιλοξενοούνται και κάποιες δράσεις πολιτισμού.

Σας καλούμε λοιπόν να αναβάλλεται το 2^ο θέμα «Καθορισμός όρων δημοπράτησης για την εκμίσθωση Δημοτικού ακινήτου στην κεντρική πλατεία Κόνιτσας» από την σημερινή Οικονομική Επιτροπή και σας ζητάμε να συζητηθεί το θέμα στο Δημοτικό Συμβούλιο όπου θα καταθέσουμε την πρότασή μας με οικονομοτεχνικές λεπτομέρειες και θα υπάρχει η δυνατότητα να τοποθετηθούν εκεί όλες οι παρατάξεις και οι δημοτικοί σύμβουλοι.”

Δυστυχώς και οι δύο προτάσεις έτυχαν απαξιωτικής αντιμετώπισης από τη δημοτική αρχή, η οποία με τη στάση και την απραξία της απορρίπτει κάθε νέα, αναπτυξιακή και καινοτόμο προοπτική. Εμείς όμως θα συνεχίσουμε να καταθέτουμε ολοκληρωμένες προτάσεις, να διεκδικούμε ένα καλύτερο μέλλον και να προβάλλουμε τη δύναμη της συλλογικότητας και την αξία της συναπόφασης. Είμαστε δυναμικά παρόντες στα δημοτικά πράγματα του τόπου μας γιατί έτσι αντιλαμβανόμαστε το ρόλο μας ως αντιπολίτευση.

Ευχαριστούμε θερμά για τη φιλοξενία.

Το νέο εικόνισμα του Αγίου Μηνά στη Μικρά Συνοικία Παπίγκου Η Ορθόδοξη εκκλησία μας εορτάζει τη μνήμη του στις 11 Νοεμβρίου

του Ι.Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Με δαπάνη της οικογένειας Ανδρέου και Χαρίκλειας Αποστόλου, κατασκευάστηκε ένα τέλειο λατρευτικό Μνημείο (εικόνισμα) επ' ονόματι του Αγίου Μηνά στη θέση «Αϊμηνάδια»¹, περιοχή Μικράς Συνοικίας Παπίγκου, και πλησίον στο εξωκλήσι της Παλιουρής (Γέννησις της Θεοτόκου) και στην άκρη ενός λοφίσκου όπου υπάρχει ένα παλιό Νεκροταφείο και ίσως να ήταν του χωριού Πογδορά², όπως αναφέρει ο Ζαγορίσιος συγγραφέας Ιωάννης Λαμπρίδης στο βιβλίο του «Τα Ζαγοριακά»

Φαίνονται ακόμη οι πέτρες των τά-

φων και όταν η βροχή είναι πολλή και δυνατή, φαίνονται και τεμάχια ανθρωπινων οστών. Προς επιβεβαίωση ότι εκεί στα χωράφια κοντά στη βρύση της Κυρλούγκας, ήταν το χωριό Πογδορά, είναι και οι μαρτυρίες ηλικιωμένων γυναικών της Μικράς Συνοικίας, όπως η Ευανθία (γνωστή ως Μανθίτσα) Λαγού, το γένος Δημ. Σιάψα ή Σιασποπούλου και η Πηνελόπη θυγ. Δημητρίου Τσίμα ή Τσιμποπούλου, (γνωστή ως Λόπη τ' Παντέλ' γιατί τον πατέρα της Δημήτριο, τον μυλωνά, τον έλεγαν Παντέλ'). Εκεί έβλεπαν ερείπια σπιτιών.

1. Η τοπωνυμία Αϊμηνάδια ίσως να σημαίνει περιοχή γύρω από την εκκλησία ή και εικόνισμα ακόμη του Αγίου Μηνά. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται κάπως και από το ότι από όλες τις εκκλησίες, εξωκλήσια και εικονίσματα του Παπίγκου, μόνον στο εξωκλήσι της Παλιουρής υπάρχει φορητή εικόνα του Αγίου Μηνά καβαλάρη και πληθ. στις «Πουγδούρες, στις Πογδορές».

Εκτεταμένη, άλλοτε καλλιεργήσιμη, έκτασις, αποτελούμενη από πολλά δέματα (αναβαθμίδες), στην περιοχή της Μικράς Συνοικίας Παπίγκου και προς Νότον αυτής, στους πρόποδες του βουνού «Πάπιγκο». Αρχίζει από το Λάκκο «Αττιάμα» και φθάνει ως τη θέση «Άρισίου» όπου το εικόνισμα του Αγίου Γεωργίου, απέναντι από το «Κόκκινο Λιθάρι».

Σήμερα έχει δασωθεί από ποικιλία αγριόδεντρων ολόκληρη η έκτασις αυτή.

Ο Ιωαν. Λαμπρίδης όπως προαναφέραμε γράφει στο βιβλίο του. (Το πάπιγκον περιελάμβανε και τα ερημωθέντα χωριά: «Πόγδορα» «Λιασκοδέσιον», «Αγία Παρασκευή» κ.τ.λ.).

Ο Αλέξ. Πάλλης, στο βιβλίο του «Μελέτες περί της Αρχαίας χωρογραφίας και ιστορίας της Ηπείρου», γράφει: λ. Σλαβική, σημαίνουσα υπώρεια.

Ο Σπύρος Στούκας στο βιβλίο του: «Πωγωνισιακά και Βησσανιώτικα» τόμ. Α' και Β', Αθήναι 1965 «Πογδοριανή νυν Παρακάλαμος, που το όνομα του μερικοί ετοιμολογούν από το σλαβικό πογδάρς δώρον Θεού» και πράγματι είναι σε ωραιότατη θέση και να την βλέπεις από το χωριό, αλλά και από τη θέση αυτή μπορείς να βλέπεις. Μεγάλο και μικρό Πάπιγκο ανεμπόδιστα.

Λίγα λόγια για τον Άγιο Μηνά από τον Συναξαριστή

Ο Άγιος Μηνάς γεννήθηκε στην Αίγυπτο στα μέσα περίπου του 3ου αιώνα μ.Χ. από γονείς ειδωλολάτρες. Ωστόσο, το ειδωλολατρικό περιβάλλον στο οποίο μεγάλωνε, δεν κατάφερε να σκληρύνει την καρδιά του η οποία, όταν ήλθε η στιγμή σκίρτησε ακούγοντας την φωνή του «έταξον καρδιάς και νεφρούς» (ψαλμοί 7, 10) Θεού και έτσι ο έφηβος, ακόμη, Μηνάς έγινε χριστιανός.

Μεγαλώνοντας, επέλεξε να σταδιοδρομήσει στον Ρωμαϊκό στρατό, στο ιππικό τάγμα των Ρουταλικών, υπό την διοίκηση του Αργυρίσκου. Η έδρα της μονάδας του ήταν στο Κατυάκιον, (σημερινή Κιουτάχεια) της Μικράς Ασίας. Εκεί ο Μηνάς διακρίθηκε και για την φρόνησή του αλλά και για το ανδρείο

του φρόνημα και γι' αυτό έχαιρε εκτίμησεως στον κύκλο των Στρατιωτικών.

Δυστυχώς όμως, τρεις αιώνες μετά την έλευση του Χριστού και ο παλιός κόσμος ακόμη δεν ήθελε να δεχθεί το λυτρωτικό μήνυμα της Αναστάσεως, παραμένοντας αυτάρεσκα, εγωιστικά και αυτοκαταστροφικά προσκολλημένος στη φθορά και το σκοτάδι...

Ο Άγιος δεν άντεξε, πέταξε στη γη την στρατιωτική του ζώνη απεκδυόμενος μ' αυτόν τον τρόπον την ιδιότητα του στρατιώτη διώκτη των χριστιανών, και διέφυγε στο παρακείμενο όρος. Εκεί ασκήτεψε προτιμώντας τη συντροφιά των θηρίων της φύσης από την συντροφιά των αποθηριωμένων ειδωλολατρών....

Τότε, απελπισμένος ο τύραννος, διέταξε να τον αποκεφαλίσουν. Βαδίζοντας προς τον τόπον της εκτέλεσης ο Άγιος πρόλαβε να ζητήσει από κάποιους κρυπτοχριστιανούς να μεταφέρουν το λείψανό του στην Αίγυπτο.

Ο αποκεφαλισμός του έγινε την 11ην Νοεμβρίου στις αρχές του 4ου αιώνα μ.Χ. (πιθανότατα 304 μ.Χ.) και έτσι η ψυχή του πέταξε χαρούμενη προς τον Σωτήρα Χριστόν τον οποίο τόσο πόθησε ο Άγιος και τον έθαψαν κοντά στην Μαρεώτιδα λίμνη, νοτιοδυτικά της Αλεξάνδρειας.

Στο σημείο εκείνο σταμάτησε κατά την παράδοση, η καμήλα που μετέφερε τα λείψανα αρνούμενη πεισματικά να προχωρήσει. Έτσι οι χριστιανοί κατάλα-

βαν ότι ήταν θέλημα Θεού να ενταφιασθούν εκεί τα λείψανα του Αγίου. Ο Αγ. Μην άς στέλνει πολλά θαύματα, εμείς αναφέρουμε μόνο ένα, έχοντας υπόψιν τον περιορισμένο χώρο του περιοδικού μας.

«Το θαύμα στο Ελ Αλαμείν το 1942 μ.Χ.

Το 1942 μ.Χ., κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι υπό τον Ρόμελ δυνάμεις του Άξονα στην Αφρική είχαν καταφέρει να προελάσουν τόσο ώστε να είναι ορατός ο κίνδυνος να φθάσουν στην Διώρυγα του Σουέζ. Στην περιοχή του Ελ Αλαμείν (αραβική παραφθορά του ονόματος του Αγίου Μηνά), όπου βρισκόταν τα ερείπια ναού του Αγίου Μηνά και ίσως και ο τάφος του, οι αντίπαλες δυνάμεις προετοιμάζονταν για την αποφασιστική σύγκρουση η οποία θα έκρινε το αν οι Σύμμαχοι θα κατάφερναν να παραμείνουν στην Αφρική.

Μεταξύ των συμμαχικών δυνάμεων βρισκόταν και ελληνική στρατιωτική δύναμη, η οποία πήρε μέρος στη μάχη. Ένα από τα βράδια εκείνα, πολλοί στρατιώτες είδαν τον Άγιο Μηνά να βγαίνει από τα ερείπια του ναού του οδηγώντας ένα καραβάνι με καμήλες, όπως απεικονίζεται σε μια από τις παλαιές αγιογραφίες του ναού του και να μπαίνει μέσα στο στρατόπεδο των εχθρικών δυνάμεων.

Η εμφάνιση αυτή κατατρόμαξε τους Γερμανούς και υπονόμευσε καίρια το

ηθικό τους, πράγμα που συνέβαλε καθοριστικά στη νίκη των συμμαχικών δυνάμεων.

Σε ανταπόδοση της ευεργεσίας αυτής του Αγίου Μηνά παραχωρήθηκε στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας ο τόπος εκείνος και ξανακτίσθηκε ο ναός καθώς και μοναστήρι του Αγίου Μηνά.

Μεγαλυνάριον: Φύλαξ και θερμότατος αρωγός, πέλων Αθλοφόρε, των καλούντων σε εν παντί, πλήρου τας αιτήσεις, Μηνά θαυματοβρύτα, των πόθω εκζητούντων, την σην αντίληψιν.

Ερμηνεία: Φύλακα και θερμότευ υπερασπιστή, που αμέσως έρχεσαι αθλοφόρε, σε όσους με θερμή πίστη σε καλούν να τους βοηθήσεις για την λύση οποιουδήποτε προβλήματός των και τους παρέχεις την βοήθειά σου.

Θερμά συγχαρητήρια στο ζεύγος Ανδρέα και Χαρίκλειας Αποστόλου καθώς και στον επιβλέποντα καλλιτέχνη Θωμά Μπαλτά, δραστήριο μέλος της εκκλησιαστικής Επιτροπής, πράξατε ένα θεάρεστο έργο ή πιο σωστά, ανάψατε ένα καντήλι στη μνήμη των ξεχασμένων και ανωνύμων προγόνων μας που κοιτώνται στη θέση αυτή και εύχομαι ο Θεός, τας πρεσβείαις του Αγίου Μηνά, τις μεν ψυχές αυτών να κατατάξει εκεί όπου οι δίκαιοι αναπαύονται σε μας δε τους επιζώντας, να μας προστατεύει από κάθε κακό ψυχικό και σωματικό.

Εισόδια της Θεοτόκου 2015

Μας αξίωσε η Παναγία και φέτος να γιορτάσουμε τα Εισόδιά της στο Μοναστήρι. Με περίσσια ευλάβεια και μέσα σε κατανυκτικό και συνάμα γιορταστικό κλίμα συναντηθήκαμε περίπου 400 προσκυνητές από όλη την επαρχία της Κόνιτσας στην Ιερά Μονή στο Μοναστήρι.

Φέτος είχαμε την ξεχωριστή τιμή να είμαστε κοινωνοί της χειροτονίας σε διάκονο του Μιχαήλ από το Μητροπολίτη Ανδρέα. Την επόμενη μέρα όπως μάθαμε χειροτονήθηκε σε πρεσβύτερο με έδρα του την Αγία Παρασκευή (Κεράσοβο) και τη Φούρκα. Άξιος και σιδεροκέφαλος στα νέα του καθήκοντα.

Ο καιρός βοήθησε στην προσέλευση αλλά και την αποχώρηση των προσκυνητών, αφού είχε λίγη συννεφιά και καθόλου αέρα ενώ η βροχή άρχισε μετά την αποχώρηση όλων.

Ο Μητροπολίτης Ανδρέας τέλεσε τη θεία Λειτουργία σε ένα κατάμεστο ναό. Μετά την ολοκλήρωσή της οι υπεύθυνοι της Ιεράς Μονής παρέθεσαν καφέ και στη συνέχεια γεύμα σε όλους τους προσκυνητές. Περιπτώ να αναφέρω ότι ήμουν αυτίκοος μέρ-

τυρας κολακευτικών σχολίων, ανθρώπων που έρχονταν για πρώτη φορά ή είχαν πολλά χρόνια να επισκεφθούν τη Μονή.

Αξίζουν συγχαρητήρια στο μοναχό Αρσένιο, στην οικογένεια του Γιώργου του Βέργου, στους εθελοντές που με φροντίδα προετοίμασαν το γεύμα και σε όσους άλλους βοήθησαν στο άρτιο αποτέλεσμα και τους οποίους ας με συγχωρήσουν δεν γνωρίζω για να τους αναφέρω. Θα πρέπει να συγχαρούμε και όσους ανιδιοτελώς έκαναν τις προσφορές τους είτε με τον οβολό τους είτε με τα είδη που πρόσφεραν για το γεύμα. Να είναι πάντα καλά και να τους βοηθάει η Παναγία.

Συνειδητά δεν αναφέρω ποιοι επίσημοι παραβρέθηκαν στη γιορτή διότι θεωρώ ότι σε μια χριστιανική γιορτή παρευρίσκεται κάποιος για την ψυχή του και τη συγκώρεση των αμαρτιών του και όχι για να αναφερθεί το όνομά του.

Να μας έχει ο Θεός και η Παναγία καλά και να μπορέσουμε να παρευρεθούμε και του χρόνου.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΑΠΩΤΟΥ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΓΙΑΝΤΣΟΥΛΗ

Στις 3 Ιανουαρίου του έτους 2016 ημέρα Κυριακή έλαβε χώρα στην τοπική μας κοινότητα εκδήλωση προς τιμή του επί σαράντα και πλέον έτη αιδεσιμότητος ιερέα μας Σπυρίδωνα Γιαντσούλη και του από 20 Δεκεμβρίου του έτους 2015 νέου ιερέα μας αιδεσιμότητος Μιχαήλ Παπακώστα. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε μετά το πέρας της θείας λειτουργίας στον κεντρικό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Οργανώθηκε από την εκκλησιαστική επιτροπή με την βοήθεια του Νικολάου Εξάρχου και του Ζήση Τσιάτσιου.

Ετίμησαν με την παρουσία τους ο σεβασμιότατος Μητροπολίτης κύριος – κύριος Ανδρέας, ο πανοσιολογιότατος Αρχιμανδρίτης πατήρ Χερουβείμ, ο Δήμαρχος Κόνιτσας και ο πρόεδρος του Δημοτικού συμβουλίου.

Την τιμητική εκδήλωση προσφώνησε ο Νικόλαος Εξάρχου αναφέροντας τα εξής :

«Σεβασμιότατε μητροπολίτη Δρυινουπόλεως – Πωγωνιανής και Κονίτσας Κύριε – κύριε Ανδρέα

Πανοσιολογιότατε Αρχιμανδρίτη πατέρα Χερουβείμ

Αιδεσιμότατοι ιερείς πατέρα Σπυρίδωνα και πατέρα Μιχαήλ

Κύριε Δήμαρχε, Κύριε πρόεδρε του δημοτικού συμβουλίου

Η σημερινή ημέρα τρεις Γενάρη του έτους 2016 όπως και η 20η Δεκέμβρη 2015, ημέρα κατά την οποία ανέλαβε τα εκκλησιαστικά του καθήκοντα ο πατήρ Μιχαήλ, είναι ημέρα συγκίνησης για όλους τους Κερασοβίτες. Συγκίνησης γιατί όπως τονίσαμε και στις 20 Δεκέμβρη, με χαρά υποδεχτήκαμε το νέο μας ιερέα πατέρα Μιχαήλ στον οποίον πάλι ευχόμαστε καλή πνευματική διακονία. Τονίσαμε και τονίζουμε σεβασμιότατε ότι θα έχει τη συμπαράσταση όλων των Κερασοβιτών στο δύσκολο έργο που αναλαμβάνει σε εποχές οικονομικής αλλά κυρίως πνευματικής και ηθικής κρίσης. Είμαστε σίγουροι ότι όπως και ο προκάτοχος του πατήρ Σπυρίδων θα αφήσει αξιόλογο πνευματικό και πολιτιστικό έργο.

Σεβασμιότατε όλοι οι απανταχού Κερασοβίτες ευχαριστούν θερμότατα τον ιερέα μας Σπυρίδωνα Γιαντσούλη για την τεσσαροκονταετή και πλέον πνευματική διακονία και προσφορά στα εκκλησιαστικά δρώμενα της κοινότητας μας. Η διακονία του ιερέα μας Σπυρίδωνα άφησε εποχή από τη δεκαετία του 1970 μέχρι

και σήμερα σε δύσκολες εποχές σε μια δύσκολη κοινότητα με πολλές υποχρεώσεις Ακούραστος, ήρεμος, πρόθυμος, με σεβασμό στην εκκλησία και στον άνθρωπο. Οι κάτοικοι του χωριού δεν θα ξεχάσουν ποτέ τη μεγάλη προσφορά του.

Σήμερα Σεβασμιότατε η εκκλησιαστική επιτροπή θα τιμήσει τον παπά Σπύρο με τιμητική πλακέτα η οποία αναφέρει τα εξής:

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Η εκκλησιαστική επιτροπή της κοινότητας Αγίας Παρασκευής ερμηνεύοντας τα αισθήματα των απανταχού Κερασοβιτών απονέμει τιμητική πλακέτα στον αιδεσιμότατο ιερέα μας Σπυρίδωνα Γιαντσούλη για την τεσσαροκονταετή και πλέον πνευματική διακονία και προσφορά στα εκκλησιαστικά δρώμενα της κοινότητας μας.

Αγία Παρασκευή 25η Δεκεμβρίου 2015

Την πλακέτα θα επιδώσει το μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής Σιάφης Αθανάσιος και με την εικόνα του Αγίου Σπυρίδωνα την οποία θα επιδώσει ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας και μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής Γαλάνης

Παντελής. Επιπλέον με την ανάληψη των καθηκόντων του νέου μας ιερέα θα του επιδοθούν ιερά άμφια από το μέλος της εκκλησιαστικής επιτροπής Τζιμοτόλη Απόστολο.

Επιπλέον ευχαριστούμε την εκκλησιαστική επιτροπή, τους ψάλτες της σημερινής ημέρας Ζήση Τσιάτσιο και Γελαδάρη Δημήτριο καθώς και όλους τους χωριανούς που παρευρίσκονται.

Σεβασμιότατε σας ευχαριστούμε διότι μας τιμήσατε με την παρουσία σας σήμερα σε αυτή την συγκινητική στιγμή για την κοινότητα μας και σας υποσχόμαστε ότι θα συνεχίσουμε να βοηθάμε την εκκλησία μας στον ιερό της σκοπό».

Μετά το πέρας της παραπάνω τελετής εδόθη μικρή δεξίωση προς τιμήν των προσκεκλημένων στο κατάστημα του Ντακουβάνου Μιχαήλ και προσφέρθηκε γλυκό σε όλους τους χωριανούς.

ΣΧΟΛΙΑ

• «ΞΕΝOMANIA» μεγάλη έπιασε τους νεοέλληνες και «βαφτίζουν» το καθετί με ξενογλωσσες επιγραφές. Δεν υπάρχει πλουσιότερη γλώσσα από την ελληνική και προτιμούμε να βάζουμε ταμπέλες σε μαγαζιά, ξενοδοχεία κ.λ. στ' αγγλικά. Έτσι το διαδίκτυο το λέμε ιντερνέτ, την έκθεση προϊόντων ή δώρων την λέμε μπαζάρ και πάει λέγοντας.

Ας συμβούλευε ο Κολοκοτρώνης τους νέους:

Να ομιλείτε τη γλώσσα της βυζάστρας (μάνας) σας.

• ΜΙΑ άλλη συνήθεια που απόκτησε τα τελευταία χρόνια ο νεοέλληνας είναι: Να κρατάει στο ένα χέρι το κινητό τηλέφωνο και στ' άλλο το κυπελάκι με το φραπεδάκι. Φραπέ στο γραφείο, φραπέ στην οικοδομή, στο αυτοκίνητο, παντού φραπέ και κινητό!

• ΚΑΙ το χειρότερο είναι, ότι μόλις πιεί το καφεδάκι, πετάει από το αυτοκίνητο το κυπελάκι έξω στο δρόμο, καθώς και τα πλαστικά μπουκάλια ή ακόμα και σακούλες με σκουπίδια...

• ΜΠΟΡΕΙ κανείς να διαβάσει την εικονιζόμενη πινακίδα; Κοπάξε πως την κατάντησαν κάποιοι «κυνηγοί» που την έβα-

λαν στο σημάδι.

Δεν μπορούσαν να εκτονώσουν την κυνηγητική μανία τους κάπου αλλού; Η πινακίδα δεν είναι ... θήραμα. Ας γράφει πίσω η πινακίδα ότι για την καταστροφή της ο υπαίτιος τιμωρείται με έξι μήνες φυλακή!

• ΝΑ ΠΟΥΜΕ και για το κάπνισμα; Δε βαριέσαι, ο καπνιστής το θεωρεί κεκτημένο δικαίωμα και δεν λογαριάζει το διπλανό του, αν ενοχλείται. Γράφει στα παπούτσια του νόμους και δικαιώματα των άλλων, αρκεί να κάνει το κέφι του.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Με καλοκαιρία, χωρίς βροχές μας ήρθε ο φετινός Νοέμβρης και ο ίδιος καιρός συνεχίστηκε ως και το δεύτερο δεκαήμερο. Αυτό διευκόλυνε και τους αγρότες για τη συλλογή του καλαμποκιού και την απόσταξη του ρακιού σε όλα, σχεδόν, τα χωριά που συνεχίζουν την παράδοση. Αυτή η ασχολία συνδυάζεται με αντάμωμα και διασκέδαση συγχρόνως.

• Στις 15/11 πραγματοποιήθηκε στο Μνημείο Βίγλας εκδήλωση - μνημόσυνο των πεσόντων στρατιωτών κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940-41.

Εκτός από τους κατοίκους των γειτονικών χωριών την εκδήλωση τίμησαν πολλοί Απωλοακαρνάνες, Μεσολογγίτες και Ευρυτάνες, συγγενείς και συντοπίτες των νεκρών, οι οποίοι ήρθαν με τέσσερα λεωφορεία από το Αγρίνιο με τον Δήμαρχο.

Το μνημόσυνο ετέλεσε ο σεβ. Μητροπολίτης Κόνιτσας Ανδρέας. Παρευρέθηκαν και οι Δήμαρχοι Κόνιτσας, Πωγωνίου και εκπρόσωπος του Δημάρχου Ζαγορίου.

Είναι άξιος συγχαρητηρίων ο Δήμος Αγρινίου ο οποίος δεν λησμονεί τους συμπατριώτες του που έπεσαν πριν 75 χρόνια στα βουνά μας και τους τιμά κάθε χρόνο.

Αλλαγή της στέγης στο οίκημα του Μουσείου έγινε από το Δήμο. Το Λαογραφικό Μουσείο έγινε από τον Εξωρ. Σύλλογο πριν από μερικές δεκαετίες και θα πρέπει να εμπλουτιστεί και με άλλα αντικείμενα ώστε να λειτουργήσει.

• Στις 20/11 άλλαξε ο καιρός με δυνατό αέρα και βροχές, με αρκετό χιόνι στις βουνοκορφές και στο χιονοδρομικό της Βασιλίσσας.

• Με εντατικό ρυθμό συνεχίστηκαν οι εργασίες αντικατάστασης του δικτύου ύδρευσης στην Κόνιτσα κι αυτό το μήνα.

• Στις 24/11 πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Δημαρχείου ημερίδα από το Κ. Περ/κής Εκπ/σης με θέμα: «Διατροφική αξία των παραδοσιακών προϊόντων». Οι ομιλητές κ. Μπάρκας και Βαϊμάκης ενημέρωσαν τους παρευρισκόμενους Κονιτσιώτες και μαθητές του ΕΠΑ.Λ για τη σωστή διατροφή με ντόπια προϊόντα καθώς και για το ξύδι πόσο χρήσιμο είναι στη διατροφή μας.

• Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Πυρσογιαννιτών προγραμμάτισε την ετήσια γιορτή του για τις 6 Δεκεμβρίου με αρτοκλασία στον Ι. Ναό Αγ. Κων/νου (Ομόνοια) και το

ετήσιο αντάμωμα των Πυρσογιαννιτών στη φιλόξενη ΣΤΕΓΗ (Ζήνωνος 27) για ενημέρωση και συζήτηση θεμάτων που ενδιαφέρουν το Σύλλογο.

• Με πολλές βροχές και αρκετό χιόνι στα βουνά (από 1.600 μ. και άνω), μας αποχαιρέτησε ο Νοέμβρης, ενώ η θερμοκρασία τις νυκτερινές ώρες έπεσε κάτω από το 0.

• Στη Μολυβδοσκεπάστη πραγματοποιήθηκε η γιορτή των Ενόπλων Δυνάμεων. Μετά τη Θ. Λειτουργία και την επιμνημόσυνη Δέηση έγινε κατάθεση στεφάνων και Δεξίωση για τους παρευρισκόμενους (Αρχές και πολίτες).

Για το θέμα της ημέρας μίλησε ο Δημ. Σύμβουλος Χρ. Φασούλης.

• Στις 13/12 από την Ι. Μητρόπολη πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Γυμνασίου Λυκείου εκδήλωση αφιερωμένη στον Παπαφλέσσα για τα 190 χρόνια από τη μάχη στο Μανιάκι. Συμμετείχε και η χορωδία της Μητρόπολης.

Συγχαρητήρια

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών Κόνιτσας συχαίρει την αγαπητή μας συγχωριανή Νίκη Θ. Ντίνη, για τους αρραβώνες της με τον Γιώργο Καλέτση από τη Δρακότρυπα Καρδίτσας, και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Το γεγονός αυτό μας χαροποίησε ιδιαίτερα γιατί οι δεσμοί μας με τους προγονικούς συγχωριανούς μας από τη Δρακότρυπα ισχυροποιήθηκαν, ευχόμενοι δε και σε άλλα τέτοια.

Από εμάς τους Λαγκαδιώτες διακαής είναι ο πόθος καλύτερων σχέσεων με τους

φίλους από τη Δρακότρυπα.

Επ' ευκαιρία εύχομαι προσωπικά σε όλους καλές γιορτές και ευτυχισμένο το νέο Έτος.

Για το Διοικ. Συμβ.

Ο Πρόεδρος ΠΑΝ. Φ. ΝΑΤΣΗΣ

Επιτυχίες

Ο Χρήστος Καραγεώργης (έγγονος Αν. Πηγαδά) αρίστευσε στις Πανελλήνιες εξετάσεις επιλέγοντας την ιατρική.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

• Ο Πρόδρομος Χ. Καρακόγλου και η Μαρία Γ. Ατσάρου απόκτησαν στις 30/10 αγοράκι στη Θεσ/νίκη.

• Στις 20/12 ο Αποστόλης και η Εύη Ντάφλη απόκτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι.

• Στις 20/11 ο Παναγιώτης και η Άρια Τσιγκούλη απόκτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι.

Γάμοι:

• Στις 22/8 έγιναν στην Κέρκυρα οι γάμοι του Κοσμά Γ. Κολόκα και της Αριστέας.

Απεβίωσαν:

• Στις 22/10 ο Παύλος Σταύρου στην Καλλιθέα, ετών 81.

• Στις 24/10 η Σοφία Σταύρου, ετών 91 στο Παλαιοσέλλι.

• Στις 6/11 η Αικατερίνη Μουρεχίδου, ετών 90, στην Κόνιτσα.

• Στις 10/11 ο Γρηγόριος Ζήκας, ετών 82, στην Αετόπετρα.

• Στις 11/11 ο Κονιτσιώτης δικηγόρος Νικόλαος Πύρρος, ετών 85, στην Αθήνα.

• Στις 13/11 ο Σπυρίδων Ντίνος, ετών 79, στην Καλλιθέα.

• Στις 14/11 η Ανδρομάχη Αναγνωστοπούλου, ετών 89 στην Κόνιτσα.

• Στις 14/11 ο Ιωάννης Λάμπας, ετών 88, στην Μολυβδοσκεπάστη.

• Στις 21/11 η Γεωργία Καρατζίμα, ετών 75, στην Κόνιτσα.

• Στις 22/11 η Αλεξάνδρα Πασχάλη, ετών 85, στην Κόνιτσα.

• Στις 22/11 ο Πέτρος Κίτσιος, ετών 63, στην Αθήνα.

• Στις 25/11 η Αγαθή Καραμπότσου, ετών 92, στον Μαυροβούνι.

• Στις 23/11 ο Χρήστος Στρατσιάνης, ετών 51, στην Αγ. Παρασκευή.

• Στις 23/11 ο Κων/νος Κοντογιάννης, ετών 34, στην Πουρνιά.

• Στις 30/11 η Γλυκερία Τζιουβίλα, ετών 79, στην Κλειδωνιά.

• Στις 8/12 η Αριστέα Καρακατσάνη, ετών 89, στην Αετόπετρα.

• Στις 8/12 η Ολυμπία Ζιάκου, ετών 99, στο Αηδονοχώρι.

• Στις 11/12 η Σπυριδούλα Παπαδημητρίου, ετών 79, στην Πλαγιά.

• Στις 11/12 η Ιφιγένεια Ζωγράφου, ετών 82, στις Χιονιάδες.

• Στις 13/12 η Ουρανία Ζήση, ετών 78, στη Μελισσόπετρα.

• Στις 19/12 η Όλγα Κοντογιάννη, ετών 86, στην Κόνιτσα.

• Στις 23/12 ο Κων/νος Κύρκος, ετών 88, στην Κόνιτσα.

• Στις 18/12 ο Γιάννης Σακκούλης στη Ρουμανία.

• Στις 28/12 ο Χαρίσης Γκάγκας, ετών 71, στην Καλλιθέα.

• Στις 31/12 ο Σπυρίδων Μ'τσικας, ετών 84 στον Νικάνορα.

Αυτοί που έφυγαν

† Στη μνήμη του Παύλου Σταύρου

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Πρίν λίγες μέρες «έφυγε» ξαφνικά ο Παύλος Σταύρου. Μια αδιαθεσία του, στο καφενείο του χωριού, η μεταφορά του στο Πανεπιστημιακό των Ιωαννίνων και δυό – τρεις μέρες αργότερα το τέλος, την Πέμπτη 22 Οκτωβρίου 2015.

Γεννήθηκε στις 6 Ιουνίου του 1936 στην Καλλιθέα (Γορίτσα) Κονίτσας. Το τρίτο από τα τέσσερα αγόρια της οικογένειας του Χρήστου και της Ευγενίας Σταύρου. Αγωνίσθηκε πολύ στη ζωή του, αρχικά στο χωριό και στην συνέχεια στην Γερμανία, όπου απέκτησε την δική του επιχείρηση (εστιατόριο). Τα κατάφερε και τα τελευταία χρόνια περνούσε τον περισσότερο χρόνο στο χωριό.

Λείπει πλέον από κοντά μας ένας καλός άνθρωπος, μόλις πέντε μήνες αφότου έφυγε και ο αδελφός του, ο Αλέκος.

Στην θεία μου Μάχη, την αγαπημένη του σύζυγο και τα ξαδέρφια μου, Χρίστο και Νάκο, εύχομαι κουράγιο και καλή δύναμη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

† Μαρούλα Παπαχρήστου-Πολλάλη

ΠΟΛΥΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΜΑΣ ΜΑΡΟΥΛΑ,
12/11/2015

Μαζευτήκαμε σήμερα εδώ όλοι, οι συγγενείς, οι συγχωριανοί και οι αγαπημένοι μας φίλοι, για να σ' αποχαιρετήσουμε στο μακρινό σου ταξίδι...

Ζήσαμε μαζί 29 χρόνια με αγάπη, κατα-

νόηση και στοργή.

Αγωνιστήκαμε, παλέψαμε και δημιουργήσαμε πολλά.

Πάντα μαζί και στις χαρές και στις λύπες.

Ήσουν ακριβοδίκαιη και ευσυνειδητή σε ό,τι έκανες, μαχόμενη πάντα για διαφάνεια και ανθρωπιά.

Θα θυμόμαστε πάντα τον αυθορμητισμό σου, την καθαρότητα της ψυχής και του μυαλού σου, το φως σου, τα γαλανά σου τα ματάκια.

Όλα αυτά τα δύσκολα τα χρόνια, δε σταματήσαμε να ελπίζουμε σε ένα θαύμα με όλη μας την ψυχή και την ενέργειά μας.

ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΜΑΣ ΜΑΡΟΥΛΑ,

Η απωλειά σου αφήνει δυσαναπλήρωτο κενό σε όλους μας.

Εγώ και τα παιδιά μας, ο Μάριος και η Μυρτώ, θα σε ευγνωμονούμε για όλες τις υπέροχες στιγμές που μας χάρισες.

Ήσουν ο θησαυρός μας και σε χάσαμε!

Ήσουν και θα είσαι ο Άγγελός μας που μας φρόντιζες αγόγγυστα τόσα χρόνια και είμαι σίγουρος πως θα μας κοπάξεις και καθοδηγείς πλέον από εκεί ψηλά που βρίσκεσαι.

Οι αρχάγγελοι διάλεξαν τη μέρα της γιορτής τους, 8 του Νοέμβρη 2015, να σε λυτρώσουν από τη δοκιμασία σου και να σε πάρουν από κοντά μας, τόσο ΠΡΟΩΡΑ ΣΤΑ 59 ΣΟΥ ΧΡΟΝΙΑ, ΓΙΑ ΝΑ ΣΕ ΟΔΗΓΗΣΟΥΝ ΕΚΕΙ ΨΗΛΑ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ των αγγέλων!

ΛΑΤΡΕΥΤΗ ΜΑΣ ΜΑΡΟΥΛΑ,

Σε αποχαιρετούμε με οδύνη και σπαραγμό ψυχής και Θέλω να ξέρεις πως η αγάπη μας είναι απέραντη και δεν θα σε ξε-

χάσουμε ποτε.

Αναπαύσου εν ειρήνη

Ο σύζυγος Γιώργος Α. Πολλάλης

Ευχαριστούμε όλους τους αγαπημένους μας συγγενείς, φίλους και γνωστούς, που συμμετείχαν και μας συμπαραστάθηκαν στο βαρύτατο πένθος μας, αποχαιρετώντας την πολυαγαπημένη μας ΜΑΡΟΥΛΑ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ.

Οικογένεια Γεωργίου Α. Πολλάλη

† Πέτρος Ι. Κίτσιος

Έφυγε και ο Πέτρος γόνος πολύτεκνης οικογένειας, του Γιάννη και της Μάρθας.

Ο Πέτρος, έφυγε από τη ζωή μόλις στα 61 του χρόνια.

Στις 25 Νοέμβρη 2015 θλιβερό καθήκον οδήγησε τα βήματά συγγενών, γνωστών και φίλων στο Β', κοιμητήριο του Δήμου της Αθήνας- Ριζούπολη για να απευθύνουν τον τελευταίο ασπασμό στον δικό μας Πέτρο.

ΠΕΤΡΟ: Είναι τόσο τρομερό, τόσο απίστευτο το γεγονός του χαμού σου, τόσο μεγάλη η λύπη όλων μας, τόσο βαριά και καταθλιπτική η συγκίνησή μας. Αλλά τι μπορούμε τώρα να πούμε; Όταν η μοίρα βάσκανε, άδικη, μοίρα αδυσώπητη, ανελέητη και ανοικτίμων, συνέργησε για το χαμό σου.

Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στην πονεμένη σύζυγό σου, τον μονάκριβο γιό σου, στα αδέρφια σου, την αδελφή σου, τους συγγενείς, γνωστούς και φίλους. Γιατί μόνο φίλους είχε το γελαστό παιδί, ο άριστος οικογενειάρχης, ο Άνθρωπος ΠΕΤΡΟΣ:

Καλό σου ταξίδι Πέτρο

Αιωνία σου η μνήμη

Κώστας - Αγγελική
Κ.Γ.Κ.

† Βασίλης Γκότζος

Στις 4/12/15 σε ηλικία 75 ετών έφυγε από κοντά μας, θείε Βασίλη. Ορφάνεψες μικρός, έχοντας όμως ως στήριγμα την αξιολάτρευτη μητέρα σου και τον αγαπημένο σου αδελφό ξεπυεύτηκες για να σπουδάσεις. Τελειώνοντας τις σπουδές έζησες στην Ελβετία με την υπέροχη σύντροφό σου Μπόνα, όπου μαζί δημιουργήσατε μια θαυμάσια οικογένεια.

Ζούσες μακριά από την λατρεμένη σου Κόνιτσα, όμως η σκέψη σου ήταν πάντα εδώ, στον τόπο που γεννήθηκες και έζησες τα παιδικά σου χρόνια. Τα προβλήματα υγείας που σε ταλαιπωρούσαν χρόνια ήταν πολλά και δεν σου επέτρεπαν να έρχεσαι συχνά. Μας τηλεφωνούσες και μας στήριζες με τα λόγια σου, αντλούσαμε δύναμη στις δύσκολες στιγμές που πέρασε η οικογένειά μας. Ο πατέρας μου σε υπεραγαπούσε και εσύ στεκόσουν πάντα βράχος στο πλευρό του. Έτσι και τα δυο αδελφια με τη συμπεριφορά σας δείξατε σε εμάς τους νεότερους πως πρέπει να δίνουμε απεριόριστη αγάπη σε όλους γύρω μας, πως πρέπει να σεβόμαστε τον εαυτό μας και τον συνάνθρωπό μας.

Δυστυχώς όμως τώρα είσαι πια μακριά μας, έχοντας όμως εμείς τις καλύτερες αναμνήσεις στο πρόσωπό σου. Καλό ταξίδι αγαπημένε μου θείε.

Η ανιψιά σου

ΓΚΟΤΖΟΥ ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ

* Η οικογένεια Ιωάννας Γκότζου και Νικολοπούλου Παναγιώτη καταθέτουν τη μνήμη του θανόντος χρηματικό ποσό στο Γηροκομείο Κόνιτσας.

Ο φίλος που έφυγε...

Πρωινό Παρασκευής της 4 Δεκεμβρίου 2015 ένα τηλεφώνημα κυριολεκτικά με συγκλόνισε και μου προκάλεσε ανείπωτη συγκίνηση. Έφυγε για πάντα ο αγαπητός φίλος και συμμαθητής μου Βασίλης Γκότζος, εκεί στην Ελβετία, μακριά από την Κόνιτσα που αγαπούσε τόσο πολύ.

Ο νους μου νοερά γύρισε πίσω, πενήντα πέντε χρόνια και μάλιστα στον Ιούνιο 1960 όταν αποφοιτήσαμε από το Γυμνάσιο της Κόνιτσας. Όλοι μας τότε σκορπίσαμε για αναζήτηση και εκπλήρωση των ονείρων μας. Επαρχιωτόπουλα, όμως με άλλου είδους αρχές, αξίες και ανησυχίες, ακολουθήσαμε ο καθένας τις δικές του επιλογές. Ο Βασίλης έφυγε για την Ιταλία σπούδασε και τελικά έγινε καθηγητής στο UNIVERSITE DE FREIBOURG SUISSE. Η εξέλιξη του ήταν ραγδαία και αξιοζήλευτη. Στο εξωτερικό οι αξίες και οι ικανότητες εκτιμώνται, αναγνωρίζονται και τελικά επιβραβεύονται. Αυτό πέτυχε ο Βασίλης. Έχοντας δίπλα του την σύζυγο του εξαιρετική και αξιαγάπητη Μπόνα, δημιούργησε μια ευτυχισμένη οικογένεια με παιδιά και εγγόνια. Ήρεμος, ευγενής, αένιζε πάντοτε με αισιοδοξία κάθε δυσκολία. Αυτά τα διαπίστωνα σε κάθε επικοινωνία μας. Ανταλλάσαμε επιστολές και σχεδόν κάθε μήνα είχαμε τηλεφωνική επικοινωνία. Τελευταία η υγεία του είχε κλονισθεί. Πριν από καιρό, όταν ήταν στο νοσοκομείο, σε τηλεφωνική μας επικοινωνία, διεπίστωσα ότι αντιμετώπιζε όλες τις δυσκολίες με στωικότητα, καρτερικότητα και πάνω απ' όλα με χαρακτηριστική αισιοδοξία. Μεγάλο προτέρημα.

Πάντοτε εξέφραζε την αγάπη του για τον αγαπημένο αδελφό του Σπύρο. Μου είχε

εκφράσει την πίκρα του και την στενοχώρια γιατί δεν μπόρεσε να βρεθεί στο στερνό αντίο του αδελφού του. Πιστεύω τώρα που αντάμωσαν να ηρέμησε έχοντας πλάι του τον προστάτη αδελφό του.

Εκείνο που με εντυπωσίαζε είναι η ακεραιότητα του χαρακτήρα του και τα οράματά του. Σε κάθε επικοινωνία μας, τόνιζε και εκδήλωνε με κάθε τρόπο την νοσταλγία του για την Κόνιτσα και τα μαθητικά μας χρόνια. Μου είχε εκφράσει, με μια επιστολή από 1990, την επιθυμία και την πεποίθηση του να συστήσουμε, εμείς οι απόφοιτοι του Γυμνασίου της τάξης 1959-1960, ίδρυμα με απώτερο σκοπό την βράβευση των αριστούχων μαθητών του Γυμνασίου. Όμως όταν του ανέπτυξα τις δυσκολίες και τις προϋποθέσεις που αξιώνει ο νόμος η επιθυμία του παρέμεινε όραμα χωρίς να το εγκαταλείψει.

Διακαής πόθος του ήταν να ανταμώσουμε όλοι οι απόφοιτοι της τάξης 1959-1960 στην Κόνιτσα. Με συντονισμένες ενέργειες τον Αύγουστο 2009, σχεδόν πενήντα χρόνια μετά την αποφοίτησή μας, ανταμώσαμε αρκετοί, στην Κόνιτσα. Ένα ανάμωμα συγκίνησης, χαράς, με ξέχωρες αναμνήσεις ο καθένας μας. Το ίδιο επαναλήφθηκε και το 2012. Ατυχώς το 2014, στην νέα μας συνάντηση, ο Βασίλης, προς λύπη όλων μας, για λόγους υγείας απουσίασε. Την αισθητή απουσία του αναπλήρωσε η από 8 Ιουλίου 2014 επιστολή στην οποία ανέφερε με συγκίνηση. «Αγαπητές φίλες και αγαπημένοι φίλοι δυστυχώς δεν μπορώ να είμαι κοντά σας για λόγους υγείας. Η νοσταλγία μου είναι μεγάλη και σας σκέπτομαι όλους και όλες με αγάπη. Εύχομαι σε όλους σας υγεία και να χαίρεστε τις οικογένειές σας ...»

Δείγμα μεγαλείου δύναμης ψυχής, ειλικρίνειας, εκτίμησης, φιλίας. Εμείς οι φίλοι του θα έχουμε στην μνήμη μας τον πρῶτο, ευγενή, χαμογελαστό, εξέχοντα επιστήμονα και αφοσιωμένο οικογενειάρχη. Υποσχόμεστε όλοι οι συμμαθητές -φίλοι του σε κάθε μελλοντική μας συνάντηση, να έχουμε μια καρέκλα ΚΕΝΗ για να θυμίζει την παρουσία του απόντος αγαπητού μας ΒΑΣΙΛΗ.

ΑΝΤΙΟ ΚΑΛΕ ΜΟΥ ΦΙΛΕ ΒΑΣΙΛΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΙΟΜΑΚΑΣ

† Στη μνήμη του Ι. Ξεφτέρη

Πατέρα, απόψε αν μ' ακούς
εκεί ψηλά που είσαι,
κατέβα λίγο να σε ιδώ
και τον καημό μου σβήσε...
Έλα πατέρα σι' όνειρο
τη συντροφιά σου να'χω
και πές μου: μην ανησυχείς,
εγώ, παιδί μου, υπάρχω.

Τα παιδιά σου
Πηνελόπη-Ελένη

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύνιομοι μπορούν στα κείμενα που μας σιέλουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της περιοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν ιο πολλώ ιο ευ...» και «το λακωνίζειν εστι φιλοσοφείν».

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

ΜΝΗΜΕΣ

• Στη μνήμη της αγαπημένης μάνας και γιαγιάς Μαρίας Β. Ντί-νου που έφυγε από κοντά μας στις 29 Απρί-λη 2015, στα 98 της χρόνια, οι οικογένειες της κόρης της Θεόπης Κ. Φασούλη και της εγγονής της Λένας Γ. Φιλιππάκη, προσφέρουν στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 100 ευρώ.

• Στη μνήμη των αγαπημένων μας: Αλεξάνδρου Φωτίου, Βικτωρίας Διακό-πουλου, Κων/νου Ζήδρου, Πελαγίας Τζά-νη, Κων/νου Κοντογιάννη, που έφυγαν από τη ζωή, προσφέρω στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» το ποσό των 50 ευρώ.

• Ο Χρήστος Σταύρου, στη μνήμη του θείου του Παύλου Σταύρου, προσφέρει 50 ευρώ στο περιοδικό μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 26ου ΤΟΜΟΥ (180-185 (2015))

ΑΓΟΡΟΥ ΚΩΝ. Τοξοβολία, σελ. 60

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ. Σκέψεις - ιδέες - προτάσεις, 353 - Είδα - άκουσα - θυμάμαι, 397

ΑΝΔΡΕΟΥ Η. Μια φωτογραφία, μια ιστορία, 21 - Ο Ιεράρχης των παιδικών μας χρόνων, 93 - Ταξι-διώτες του παντός, 111 - Η φιλαρμονική του Δήμου Κόνιτσας, 217 - Την ημέρα που έσμιξαν δυο κόσμοι αθωότητας, 379.

ΒΙΝΟΣ ΣΤΑΘΗΣ, 10η Έκθεση ζωγραφικής, 177

ΒΛΕΤΣΗΣ ΕΛ. Η σωστή επικοινωνία των ανθρώπων, 170

ΓΚΕΛΗ Κ. Ευεργεσία, 203

ΓΚΟΓΚΩΝΗ ΛΕΛΑ. Ο Καλόγερος του λαού, 37

ΓΚΟΥΤΟΣ ΧΑΡ. Ο Κονιτσιώτης Χουσεΐν Νταλμάν, 3 - Κοσμάς ο Αιτωλός, 74 - Ο Πρωτομάστορας της γέφυρας Κόνιτσας, 155 - Από το Καλπάκι στο Λεσκοβίκι, 221 - Χωριά και Βλάχοι στη Νεμέρτσικα, 293 - Επιδρομές ληστών 1879-1903/ 369.

ΔΑΦΝΗΣ Ι. Κύπρος, 237 - Εκδηλώσεις στη Μολυβδοσκεπάστη, 347 - Οι νεώτεροι Μπουρλοτιέρη-δες, 399

ΔΗΜ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 180-263

ΔΗΣΙΟΣ ΠΑΝ. Η κρεμαστή Γέφυρα, 53

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Ε. Το Ορφανοτροφείο Κόνιτσας, 28 - Η πραγματοποίηση ενός ονείρου, 34 - Μια ξεχωριστή βραδιά, 340

ΕΥΘΥΜΙΟΥ Α. Πωλητήριο, 394

ΖΑΝΗΣ ΧΡ. Ο κίνδυνος του αφελληνισμού, 394

ΖΑΡΑΒΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑ. Τα θυμούνται όλα, 305

ΖΙΩΓΑΣ ΑΝΤ. Ηπειρώτες-Μακεδόνες, 176.

ΖΙΩΓΑΣ ΘΩΜΑΣ. Με τους Ιταλούς στην Αλβανία, 6 - Ιστορικά ψήγματα, 85 - Περί φυλλοξήρας, 197 - Η πέτρινη Γέφυρα Στράτσιανης, 297 - Οι όμορες επαρχίες της Κόνιτσας - Οι όμορες επαρχίες της Κόνιτσας, 363

ΖΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜ. Αφιέρωμα στον Μητροπολίτη Αθηναγόρα, 89

ΙΩΗΛ (Αρχιμ.) Η Ελιά (ποιήματα, 97 - Η σημαία (ποίημα), 122 - Διήλθομεν δια πυρός και ύδατος, 185 - Ο Άγιος της κλεφτουριάς, 225

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΛΑΜΠΡΟΣ. Το ελληνικό Δημ. Τραγούδι, 108-163-234-325-375

ΚΑΡΒΕΛΗ ΔΕΣΠΩ. Αναμνήσεις, 43-139-200

ΚΑΛΤΣΟΥΝΗ ΔΗΜ. Τα πετρογέφυρα (ποίημα), 58 - Τα δυο λελέκια, 186- Το Μαγαζί, 346.

ΚΑΝΑΤΣΗΣ ΑΝ. Ο γλυκύ μου Έαρ, 153

ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ. Ο Άγ. Βαρθολομαίος, 129 - Το εφήμερο στη ζωγραφική, 383

ΚΟΛΙΟΥ ΑΝΤ. Το Κέντρο Παιδ. Μέριμνας, 268

ΚΟΥΚΕΣΗΣ ΒΑΣ. Άγιος Παΐσιος, 228 - Χρονικόν Μνήμης, 166

ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Π. Η παντοδυναμία του χρήματος, 99 - Η θεία Αλτάνη, 243

ΜΑΙΠΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ (Αρχιμ.) Διευκρινίσεις, 207-276

ΜΑΝΤΑΣ ΣΠΥΡΟΣ. Ο Μαστρο-Γιώργης και ο Μαστρο Κώστας, 77
 ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Γ. Μελωδία βροχής (ποίημα) 345 - Χριστούγεννα, 385
 ΜΑΡΡΑΙΝ Γ. Προς το περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ", 49
 ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Μ. 1ο Φεστιβάλ παραδ. χωρών, 341
 ΜΟΛΙΣΤΙΝΟΣ Μολιστινά, 51
 ΜΠΟΥΝΑΣ ΠΕΤΡΟΣ. 15αύγουστος παλιά και τώρα, 35 - Ένα πρωινό στην Κόνιτσα, 127
 ΝΑΤΣΗΣ ΠΑΝ. Εκδηλώσεις Λαγκαδιωτών, 52 - Συνάντηση συμμαθητών, 158 - Νέα από τη Λαγκάδα, 273.
 ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΚ. Αγαπημένο μου Σύνταγμα, 31 - Η Λογοτεχνία, 187 - Περί Γαλήνης, 255 - Οι κασέλες, 328 - «Δεν θα περάσουν», 406
 ΠΑΓΑΝΙΑΣ ΚΩΝ. Το Κατράνι, 113 - Τριήμερο Κτηνοτροφίας, 274 - Αντάμωμα Βλάχων Πίνδου, 275.
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. Η Μονή Μόλιστας, 135 - Εισόδια Θεοτόκου, 429
 ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ Η. Η Δοξασμένη Κοιλιάδα, 47
 ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ Ι. Κρήτες πρόσφυγες, 105 - Τα αίτια της Οικονομ. κρίσης, 167 - Κριτική βιβλίου, 262 - Το εικόνισμα του Αγ. Μηνά, 420
 ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜ. Καραμπινερία στη Μόλιστα, 39 - Το Δρομολόγιο, 117 - Το Ταχυδρομείο Μόλιστας, 171-247-335-413
 ΠΑΣΧΑΛΗ ΑΓΝΗ. Σχολικός εκφοβισμός, 125
 ΠΕΤΡΟΝΩΤΗΣ ΑΡΓ. Για να θυμούνται οι παλιοί, 241
 ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΓΑΘ. Ο χορός του Ζαλόγγου, 205
 ΠΥΡΡΟΣ ΚΩΝ. Η αιχμαλωσία του Ν. Μπεκιάρη, 11 - Μανθούλης Ροβήρος, 103
 ΡΕΜΠΕΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ. Σκέψεις για την πρόσβαση στη Μονή Στομίου, 25
 ΡΙΣΤΑΝΗΣ ΑΠ. Ο Ασπροπάρης, 350 - Η Παπαρούνα, 418
 ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ ΠΑΝ. Το Πνευμ. Κέντρο Πανηπειρωτικής Ένωσης Δράμας, 193
 ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ. «Το κύκνειο άσμα» 1 - Αφανείς ήρωες, 22 - 25η Μαρτίου, 73 - Παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, 153 - Η αρχιτεκτονική στην Κόνιτσα, 162 - 71 χρόνια από τότε..., 289 - Βιβλιοπαρουσίαση, 343 - Σχόλια, - Γέφυρα Αώου, 361- Βραβείο, 387
 ΤΣΑΓΚΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ. Στέμμα λουλουδιών (ποίημα), 124 - 15αυγουστος (ποίημα), 345.
 ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ Ι. Πώς γλεντούσαν οι Κονιτσιώτες, 192
 ΤΣΙΑΓΚΗΣ ΙΚΑΡΟΣ. Βιβλιοπαρουσίαση, 343.
 ΤΣΙΑΛΑΜΑΝΗΣ ΒΑΣ. Πετρογεφύρια Κόνιτσας, 17 - Προτομές και ιστορική μνήμη, 19 - Τα σεισμοδάνεια, 34 - Ευχάριστη ειδηση, 92 - Λουτρά Καρυσίων, 95 - Η άρδευση του κάμπου της Κόνιτσας, 159 - Το κέντρο Παιδ. Μέριμνας, 189. Στον απόηχο των εκδηλώσεων, 232 - Ευεργεσία και Αχαριστία, 270 - Μίλη Πασχάλη, 320 - Πινακίδες και άλλα, 330 - Ο ρόλος του ΤΟΕΒ, 371-Περιπατητικές διαδρομές, 373
 ΤΣΟΥΒΑΛΗ ΑΙΚ. Η ζωή γράφει, 259 - 395
 ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΝΙΚ. Γ. Βελλάς, 65
 ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡ. Το αμάρτημα του παπα-Γιώργη, 315 - 409

Συνδρομές

€	Δήσιος Παν. Μέγαρο	20
15	Ράπτη Ανδρομάχη Χαλκίδα	60
60	Χούσος Σπύρος Πειραιάς	20
20	Τσιναρίδη Πόπη Τρίκαλα	20
15	Κολοκυθά Αικ. Καλαμάτα	20
20	Παπαλάμπρος Δημ. Λειβαδιά	30
15	Λάππας Θωμάς Κοζάνη	50
40	Ντίνης Αλεξ. Κέρκυρα	15
30	Ζάρρος Γρηγ. Ηγουμενίτσα	30
20	Ζδράβος Δημ. Κόνιτσα	20
50	Τσινασλάν Αποστ. Κόνιτσα	30
35	Γαϊτανίδης Ι. Μάκης Κόνιτσα	15
30	Αθανασίου Παν. Κόνιτσα	20
45	Κήτας Γεωργ. Κόνιτσα	15
20	Χούσου Άννα Κόνιτσα	20
25	Ρούσης Νίκος Κόνιτσα	15
15	Δερδέκη Άννα Κόνιτσα	20
15	Καβελίδης Προδ. Κόνιτσα	15
15	Ντάφλης Χαρ. Κόνιτσα	30
15	Αμπάζ Χατέμ Κόνιτσα	30
15	Αντωνίου Κλεονίκη Κόνιτσα	20
50	Μπέτσας Νίκος Κόνιτσα	15
50	Κολόκας Δωρόθ. Κόνιτσα	15
30	Κολώκας Παν. Κόνιτσα	15
15	Κυπαρίσσης Γιώργος Θεοτόκος	50
15	Μπιθικιώτης Παν. Λαγκάδα	20
75	Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	15
15	Σπανού Ανδρομάχη Νικάνορας	30
60	Γκόγκος Στέργ. Δίστρατο	20
30	Πρόκος Βασ. Καλλιθέα	15
50	Κουρτίνος Δημ. Παλαιοσέλλι	15
20	Λασπονίκος Χρ. Καβάσιλα	15

Κλείνοντας με το παρόν τεύχος τα 31 χρόνια έκδοσης του περιοδικού μας στην Κόνιτσα και βαδίζοντας στα 32 με τον καινούργιο χρόνο, ευχόμαστε στους αγαπητούς συνεργάτες, φίλους και συνδρομητές

Χρόνια Πολλά

Με την ηθική και οικονομική συμπαράσταση όλων, αισιοδοξούμε για τη συνέχεια της έκδοσης

Η Σ.Ε.

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Φωτογραφία από την επίσκεψη της Γέφυρας,
μετά την αποτυχημένη απόπειρα του Τζαβήτ πασά (1913)

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010	
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR	
Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαρόδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσ- νόηστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

